

ИЗДАЊЕ ШУМАДСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

6/2010

Цена 80 динара

*Освећени храмови Светог Саве на
Аеродрому у Крагујевцу и Светог Симеона
Мироточивог и Светог Саве у Кусадку*

Крагујевцу

Освећен храм Светог Саве на Аеродрому у

фото
репортажа

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ Каленик

Издаје са
благодаром Његовог
преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XXXII
Број 6, (192), 2010.

Издавач
Српска православна епархија
шумадијска

Издаје
шест пута годишње

Главни и одговорни уредник
Никола Миловић, протојереј

Заменик главног и одговорног
уредника
Негослав Јованчевић

Редакција
Др Зоран Крстић, протојереј -
ставрофор
Милић Марковић, протојереј
Марко Митић, протојереј
Рајко Стефановић, протојереј
Драган Икић, јереј
Небојша Младеновић, јереј
Гордана Јоцић
Владан Костадиновић

Уредништво и администрација
"Каленик"
Владимира Роловића број 1,
34000 Крагујевац,
e-mail :
n.milovic2@gmail.com

Тираж
5000 примерака

Дизајн и припрема
Дејан Манделић

Штампа
БЕОШТАМПА, Београд

271.222(497.11)
ISSN 182-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

Христос се роди! Заиста се роди!

Калистос (Вер), Човекова личност као икона Свете Тројице (наставак из прошлог броја).....	2
Јарослав Пеликан, Православље и слобода.....	6
Јован (Зизиулас), Етика наспрам етоса.....	9
Освећан Светосавски храм у Крагујевцу.....	10
Освећан храм Светог Симеона Мироточивог и Светог Саве у Кусадку.....	14
Интервју са његовим преосвештенством Епископом шумадијским Г. Јованом - Темнићко намесништво у саставу Крушевачке епархије.....	16
Свети Јован Златоусти - слава крагујевачке Богословије.....	24
Јован Мајендорф, Да ли је рат икада оправдан?.....	25
Џон Бер у крагујевачкој Богословији.....	26
Владан Миливојевић, Пад Цариграда 1453. године.....	28
Софија Колумзин, Свете луде.....	32
Небојша Ђокић, Још нешто о манастиру Павловац на Космају.....	34
Владан Костадиновић, Бог је са нама.....	35
Никола Миловић, Мали ноћни разговор.....	37

Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете епископа шумадијског Г. Јована
Нова издања
Дечија страна

ЧОВЕКОВА ЛИЧНОСТ КАО ИКОНА СВЕТЕ ТРОЈИЦЕ

(наставак из прошлог броја)

Човекова личност као заједница

Говорећи тако много о вечном кругу љубави унутар Тројице; погледајмо сада круг увећан толико да обухвати творевину. Шта ми вера у Тројицу говори о мени самом? Шта је, имплицитно, теологија човекове личности, нарочито у „социјалном“ разумевању Тројице? Тежили смо да интерпретирамо Бога као узајамну љубав; покушајмо исто са човеком.

Да начинимо *човека по својему облику* (Пост 1, 26). Бог каже „ми“... Зашто о себи говори у множини? Каква год да је намера јеврејског писца, хришћански мислиоци другог столећа у овоме су видели везу са Тројицом. *Посланица Варнавина* разуме да су ове речи упућене уд Бога Оцу Сину;¹ Исто тумачење нуди и Јустин,² док Теофил³ и Иринеј⁴ представљају Оца како говори заједно Сину и Светом Духу. Три личности Свете Тројице виђене су на овај начин како „се саветују“ међу собом, пре него што ће створити људски род. Стварање човекове личности је „споразумни“ акт, заједнички посао сва три члана Божанске Тројице, и лик Бога унутар нас јесте, према томе, карактеристичан Тројични лик. Речи које непосредно следе у првој глави Постања проширују и продубљују Тројично значење лика: *И створи Бог човека по облику својему, по облику Божијему створи га, мушко и женско створи их* (1, 27). Божији, Тројични лик није дат само мушкарцу или само жени, већ обома; долази се до испуњености оним „између“ које их уједињује. Лик „социјалног“ Бога има несводив друштвени израз унутар људскости. То је „релациони“ лик одражен односом између мушкарца и жене, првобитна социјална веза која је основа свих других облика социјалног живота. Само унутар интерперсоналне заједнице Тројична сличност се на прави начин може реализовати.

Ако су људи створени по облику Тројичног Бога, онда и све што је раније речено о Богу као Тројици треба да буде потврђено човековом личношћу. Ми треба да видимо Тројицу, по речима Рејмунда Паникара, као „коначну парадигму личних односа“. Учење о Тројици, он инсистира, „није пука спекулација о дубинама Бога; то је, уједно, анализа о највишем у човеку“.⁵ Надовезујући се на тврдњу светог Јована, *Бог је љубав*, Вилијам Блејк наставља, „Човек је љубав“.⁶ Бог није љубав према самом себи, већ узајамна или подељена љубав, а исто важи и за човекову личност. Бог је, рекли смо то раније, размена, само-давање, солидарност; таква је и човекова личност стварана по Божијем облику.

Пошто је постојање Бога релационо постојање, човекова личност по Божијем облику такође је релациона. Џон Мекмареј исправно указује да, као лич-

ности, ми јесмо оно што смо у односу на друге личности: „Ја постоји само у динамичком односу са Другим... Ја се конституише у свом односу са Другим... оно има своје постојање у том односу.“⁷ Нема праве личности, осим тамо где најмање две личности комуницирају једна са другом; бити човек значи водити дијалог. „Пошто узајамност конституише личност, следи да *Ја* треба *Ти* да би било *Ја*.“⁸ Личност је социјална или не постоји. Аутентичан човек није егоцентричан, већ егзоцентричан. Ја сам истински човек, истинска личност, ако сам у односу са другима, угледајући се на Свету Тројицу; ако изражавам себе као што Бог чини, у односу „Ја-и-Ти“. Ја нећу бити *prosopon*, лице или личност уколико се не суочим са другима, посматрам их и дозвољавам им да ме гледају. Остварујем се као *prosopon*, личност, пре него чиста индивидуа, само док прихватам друге као личности. По речима светог Василија, „ко не зна да је људска животиња кротка и друштвена, а не усамљена и дивља? Ништа није својственије нашој природи од међусобног општења и потребе једног за другим, и љубави за оне налик нама“.⁹ Све је ово тачно, јер Бог јесте Тројица.

Формирана по угледу на Тројицу, човекова личност је она која има браћу и сестре, која каже – као у молитви Господњој – не „ја“ већ „ми“, не „моје“ већ „наше“. У причи Достојевског о старици и белом луку, чим је рекла „То је мој лук, не ваш“, лук се моментално прекинуо надвоје и она је пала назад у језеро огња.¹⁰ Одбијајући да подели, пропустила је да каже, „То је наш лук“, порекавши своју лич-

ност, која наликује Светој Тројици. Бити човек значи делити. Пошто верујемо да је Бог не само Један, већ Један у Тројици, ми смо, по речима старца Зосиме, „одговорни за сваког и за све“.¹¹ Не само кроз Евхаристију, већ кроз читаву Литургију људског живота, ми нудимо „у свему и за све“. *Јесам ли ја чувар свога брата?* Одговор на Каиново питање налази се у догми о Тројици.

Сагледавајући човекову природу у светлу Тројице, ми можемо начинити разлику између индивидуе и личности.¹² Иако се често употребљавају као синоними, у стварности постоји битна разлика између ова два појма. Када говоримо о индивидуи (на грчком: *atomon*), ми говоримо о људском постојању у изолацији, у одвојености, о људском бићу као противнику. Када говоримо о личности (на грчком: *prosoron*), ми говоримо о људском постојању у односима, у заједницама, о човековој личности као сараднику. Одвојен од других, аутоцентричан, неповезан, свако је индивидуалан – јединица забележена у попису становништва – али не и аутентична личност. Повезаност нас чини личностима. Једна личност може постојати само тамо где има могућности за сваку личност, где постоји заједнички свет. Персонализам, овако посматран, стоји на другом крају од индивидуализма. Управо је заједница, по угледу на Тројицу, она која разликује личност од индивидуе. Није индивидуалан онај који је по образу Тројице, већ је личан.

Да сви једно буду, каже Исус у својој првосвештеничкој молитви Оцу. *Да сви једно буду, као Ти, Оче, што си у мени и ја у теби, да и они у нама једно буду... да буду једно као што смо и ми једно. Ја у њима и ти у мени, да буду усавршени у једно...* (Јн 17, 21-23). Као, каже Христос. Можемо применити платоничарску изреку „како горе, тако доле“, или реченицу из Господње молитве, *како на небу, тако и на земљи*. Ми, људи, иконе Тројице, позвани смо да и даље на земљи представљамо покрет Божије перихорезе (*perichoresis*), понављајући овде/доле узајамну љубав која постоји непрекидно на небесима између Оца, Сина и Светога Духа. Ово Тројично „као“ важно је за наше спасење. Речима савременог светогорског сведока, оца Василија Ставреникитског:

Постоји један центар и принцип света, и видљивог и невидљивог.

*Постоји само један начин истинског јединства и постојања: начин живота Свете Тројице. И то је оно што Исус тражи од Оца, да веран може бити, јединствен баш као ми; да они могу бити јединствени пошто ми јесмо јединствени; и нема другог аутентичног и плодног живота. Ово Свето-Тројично „баш као“ јесте ствар која је неопходна.*¹³

Тројично „баш као“ примењиво је на сваком нивоу људског друштва. „Наш социјални програм јесте учење о Тројици“, рекао је руски мислилац из XIX века, Николај Федоров.¹⁴ Свака социјална заједница – породица, парохија, епархија, црквени сабор, школа, канцеларија, фабрика, народ – има задатак да се милошћу трансформише у живу икону божанске перихорезе. Свака групација треба да одрази оно што смо назвали саборношћу Божијом, да оствари помирујућу хармонију између различитости и јединства, између слободе и узајамне солидарности, по обрасцу Тројице. Наша вера у Тројичног Бога, у Бога друштвених међуодноса и подељене љубави, ангажује нас да се супротстављамо свим облицима експлоатације, неправде и дискриминације. У нашој борби за људска права ми наступамо у име Тројице.

Тројична теологија у линији и боји

Смисао Бога као Тројице и човечије тројичне личности сумиран је у икони Андреја Рубљова из раног петнаестог века, на којој је Света Тројица симболички приказана у облику три анђела која су посетили Авраама (Постање 18). Узимајући Павла Евдокимова за нашег водича,¹⁵ шта ћемо научити из овог визуелног приказа тајне Тројице?

Посматрајући, најпре, нагнутост трију глава, положај рамена, руку и стопала, линије одежди, запажамо на икони као целини кружни образац. Овај круг одражава „игру у круг“ или перихорезу Свете Тројице, покрет љубави која се вечно размењује између три личности, у који и ми као људи треба да будемо укључени. Следеће што примећујемо јесте да су тројица окренути један према другом и подсећамо се дословног смисла речи *prosoron*. Свако од три лица сусреће се са другим, сваки је *prosoron*, личност или лице у односу на преостала два. Они су заокупљени дијалогом.

О чему они разговарају? Њихова тема је „превечни план“¹⁶ стварања света и стварање човекове личности као живог срца тог света: *Створимо човека по нашем обличју*. Јер вечни круг не остаје затворени круг и води увећаном кругу. Подељена љубав Тројице је отворена, само-дајућа љубав. Према расправи *О Божијим именима*, приписаној светом Дионисију Ареопажиту, „Божански ерос је екстатичан; он не дозвољава љубљенима да припадају себи, већ они припадају само вољеном“.¹⁷ Покренута „екстатичном“, отвореном љубављу, Света Тројица ствара свет, не као чин неопходности, већ као чин сувереног избора и слободе; јер љубав је увек слободна и без слободе нема љубави. Овај чин слободног избора истовремено је истински одраз Тројичног живота Бога као узајамне љубави.

Три анђела на Рубљовљевој икони смештена су око четвртастог стола који веома личи на олтар. Руке све тројице усмерене су према путу на средини стола, а на путу налази глава животињска (упореди: Пост 18, 7-8). Ово нас доводи до једног аспекта Тројичног лика који до сада нисмо спомињали. Самодавање значи жртвовање. Узајамна љубав је, по угледу на Свету Тројицу, кенотичка, трпељива љубав. Због тога је сто око којег је смештена Тројица приказан као жртвеник који носи главу жртве, *Јагње заклано од постања свијета* (Откр 13, 8). У свом дијалогу Тројица не говори само о стварању света и о доброти, већ о свему што треба да наступи: како ће твар стремити паду, како ће за падом следити Оваплоћење и Распеће. Све то укључено је у „превечни план“. Тројица говори један другом о жртвовању Сина: *Јер Бог тако заволе свет да је Сина својега Јединороднога дао...* (Јн 3, 16). Покрет у коме сва тројица показују на путир указује да сви они једнако деле Синовљево самодавање. По речима митрополита Филарета Московског:

*Љубав Оца се распиње, Љубав Сина је распета, Љубав Духа Светог слави, снагом Крста.*¹⁸

Љубав као жртва

Ово је дубље значење које треба пронаћи у Рубљовљевој икони. Оно нам говори да је узајамна, отворена љубав Тројице, изражена у стварању човекове личности, истовремено жртвена љубав. У потпуној солидарности са светом, Тројични Бог преузима одговорност за све последице чина стварања. Поента је јасно истакнута у седамнаестом веку, у аутобиографији протопопа Авакума. Пре стварања Адама, пише Авакум у свом прологу, Отац је рекао Сину: „Начинимо човека по нашем образу, нама слично.“ „Створимо га, Оче“, одговорио је Син, „али види, упашће у грех.“ „Да“, рече Отац, „и у твојој бризи за своју творевину бићеш обавезан да сместиш себе у трулежно тело човеково, да страдаш и доживиш свашта.“ Одговара Син: „Оче, твоје ће се извршити.“ Након тога Адам је створен.¹⁹ Авакум овде сведочи у драмској форми о дубокој истини, да жртвовање Сина није отпочело у Витлејему или

Распећем, већ да има своје порекло у ванвременском животу Свете Тројице, у „превечном плану“ Тројице. „Постојао је крст у срцу Божијем“, пише братар Лев Цилет, „пре него што је онај постављен изван Јерусалима.“²⁰

Када је Тројични Бог пожеleo стварање човечанства, то је био чин који је већ био жртвовање.

Овде је, дакле, дата последица Тројичног лика: бити човек, по образу и подобију Бога, Свете Тројице, значи волети друге љубављу која је скупа и самопожртвовања. Ако нас је Бог Отац толико волео да нам је дао и свог Јединородног Сина да за нас умре на крсту, ако нас је Бог Син толико волео да је сишао у пакао у нашу корист, онда ћемо и ми постојати по образу и подобију Тројице ако, такође, положимо своје животе један за другог. Без *kenosis*-а и ношења крста, без размене узајамне љубави и свег добровољног страдања које оно подразумева, не може бити изворне сличности са Тројицом. „Љубимо једни друге“, објављујемо на Литургији, „да бисмо једнодушно исповедали Оца и Сина и Светога Духа, Тројицу једносушну и неразделиву.“ Без узајамне љубави нема истинског исповедања вере у Тројицу. „Волети један другог“ значи „положити животе један за другог.“

Сада је очигледно зашто је Лоски инсистирао да између Тројице и пакла нема више избора. Одбијање да се други воле води, на крају, губитку целокупне радости и свег значења, како Чарлс Вилијам показује у објашњењу Вентвортовог распада на крају силаска у пакао: „Тишина је трајала; ништа се није дешавало. У тој паузи ишчекивање је нестајало... Он је био изнурен – чврсто, вечно, унутар доњег бескрајног круга празнине.“²¹ То је обесхрабрујући одломак који треба у целини читати. Или волимо друге, по угледу на Бога Тројичног, или смо осудили сами себе на празнину. Бог нас не осуђује: ми смо ти који изговарамо реченице „L'enfer, c'est les autres.“ Не, Сартр греши: пакао нису други људи – то сам ја сам, одсечен од других, док одбијам да се повежем, док поричем Тројицу. Али, пред собом имам другу могућност. „Љубав је царство које је Господ тајно обећао ученицима“, пише свети Исак Сириј. „Када достигнемо љубав, достигли смо Бога и наше путовање је завршено. Прешли смо на острво које лежи изван света, где су Отац, Син и Свети Дух.“²²

са енглеског превела Марија Дабетић

напомене:

¹ Epistle of Barnabas v. 5; VI. 12.

² Dialogue with Trypho 62.

³ To Autolycus II. 18.

⁴ Against the Heresis IV, preface 3, V. I, 3; cf. V. XV, 4.

⁵ Raimundo Panikkar, The Trinity and the Religious Experience of Man (New York/London 1973), pp. XII-XIII, XV.

⁶ 'Jerusalem', 96,1.26, in Geoffrey Keynes, ed., Poetry and Prose of William Blake (London 1948), p.564.

⁷ John Macmurray, Persons in Relation (London 1961), p. 17, цитирано у Gunton, The One the Three and the Many, p. 6. Али, како Гунтон истиче, Мекмареј не повезује релациони карактер човекове личности са учењем о Тројици.

⁸ Macmurray, Persons in Relation, p. 69.

⁹ Longer Rules III. I (PG 31. 917A).

¹⁰ The Brothers Karamazov III. VII. 3.

¹¹ Ibid. 11. VI. 2 (a).

¹² Види: Lossky, Mystical Theology, pp.121-2.

¹³ Vasileios of Stavronikita, Hymn of Entry. - Liturgy and Life in the Orthodox Church (Crestwood 1984), p. 43.

¹⁴ Cited in Olivier Clement, L'Eglise orthodoxe (Paris 1961), p. 63.

¹⁵ Paul Evdokimov, L'Orthodoxie (Neuchitel/Paris 1959), pp. 233-238; L'art de Picone (Bruges 1970), pp. 205-216.

¹⁶ Great Vespers for the feast of the Annunciation: The Festal Afenaion, tr. Mother Maty and Arshimandite Kallistos Ware (London 1969), p. 439.

¹⁷ On the Divine Names IV. 13 (PG 3. 712A).

¹⁸ Наведено из: Georges Florovsky, Ways of Russian Theology I (Belmont, Mass. 1979), p. 217.

¹⁹ Archpriest Avvakum, The Life Written by Himself, tr. K. N. Brostrom (Ann Arbor 1979), p. 42.

²⁰ Lev Gillet, 'Does God suffer?', Sobornost 3/15 (1954), p. 120.

²¹ Charles William, Descent into Hell (London 1949), p. 222.

²² A. J. Wensinck, tr., Mystic Treatises by Isaac of Nineveh (Amsterdam 1923), pp. 211-212.

Преподобни Роман Слаткопојац Кондак 44 (одломак)

1.

Као што кишу небеску очекује земља,
тако је Адам, у аду задржаван, чекао Тебе,
Спаситеља света и Дародавца живота,
и говорио аду: Што се гордиш?

Причекај, причекај мало и видећеш
државу твоју порушену, а мене уздигнутог.

Сада држиш мене и род мој свезаним,
али ускоро ћеш нас видети ослобођеним од тебе.
Јер ради мене ће доћи Христос, и ти ћеш се
уплашити,
и власт твоју Он ће порушити васкрсењем.

2.

Такву силу још нико никада није прикупио.
Јер сам ја – цар свима, рече ад Адаму.

Ко ће доћи и надмашити ме
и узети моје царство?

Авраама, Исаака, Јакова и Јосифа
и све пророке држим под својом влашћу,
над тобом владам као првенцем међу њима.
Како говориш да ће доћи Онај Који ће мене
погазити?

Зар не жели Он више од свега
тебе да избави, како си рекао, посредством
васкрсења?

3.

Саслушао је Адам како се ад размеће
и тада му је рекао првосаздани од смртних:
Саслушај речи моје и не уздижи се узалуд,
јер [иако ме ти] задржаваш, не можеш овладати
[мноме].

Сладости рајске због тебе, прелесника,
ја сам лишен и теби послат.

Ти си моја стража, али ме не можеш погубити,
јер имам Цара Који ће порушити државу твоју.
Код Њега, Помоћника људи, уписао сам се у војску,
да би ме Он извео на висине [небеске] захваљујући
васкрсењу.

са руског превела Марија Дабетић

ПРАВОСЛАВЉЕ И СЛОБОДА

Предавање одржано на универзитету Валпараизо у Сједињеним Америчким Државама 1966. године

ошао је тренутак да неко иступи у одбрану православља и слобода. И православље и слобода су били у тој мери предмет подсмеха неистомисљеника и у исто време обезвређени од стране присталица да су изгубили сваку препознатљивост, а њихова нераскидива веза је разбијена на поборнике једне или друге идеје. Избор за реafirмацију православља и слобода пао је на дан Свете Тројице, најприкладнији празник, дан када се приређује

свечани пријем дипломаца на Универзитету Валпараизо, где се у величанственој атмосфери окупља најсјајнији аудиторијум – Хришћани и људи од књиге. Наступајући као човек из цркве који је безусловно предан православној вери али и као научник који се за себе и своје колеге бори за слободу истраживања без ограничења, морам признати да сам ове две улоге видео не само као комплементарне већ и узајамно зависне – под условом да су и православље и слобода дефинисани у најбољој традицији цркве и академије. На бази дефиниције православља и слобода самих по себи с једне, и посматраних у међусобној спреси, с друге стране, желео бих да изнесем три претпоставке које ми делују као будући ослонац цркве, универзитетског живота и каријера свих тих младих људи и жена који ће, по дипломирању, живети у знаку цркве и универзитета, а надам се и у окриљу православља и слобода.

И Православље је заиста правоверно једино када настоји да охрабри слободно и одговорно преиспитивање чак и самог православља

У опсежним дебатама током четвртог века на тему догматског учења о Светој Тројици, а насупрот уобичајеном мишљењу, правоверно или Атанасијево учење било је носилац критичког преиспитивања, док се јеретичка или аријанска страна залагала да очува догматски статус quo. Овакво уопштавање за које сматрам да може бити и историјски поткрепљено, мада уз нужну опрезност када је његово ближе одређивање у питању, указује на једну мање познату карактеристику изворног православља: његово прихватање, боље рећи за-

висност од слободног и одговорног преиспитивања ствари. Без оваквог преиспитивања ни никејско исповедање вере ни теологија Светог Атанасија не би били могући. Непријатељи православља желели су да избегну критичко преиспитивање, јер оно доноси само узнемирујућа питања. Предност је давана опскурности старог језика наспрам искренности и прецизности новог. Јерес је, дакле, лежала у употреби старог језика ради одбацивања предањске доктрине, док је православље заговарало употребу новог језика у циљу њене афирмације.

Може се сматрати ироничном опаска да је православље, чији настанак не би био могућ без слободног и одговорног преиспитивања, тако често било у опреци са процесом који је довео до његовог стварања. Оданост ауторитету Светог писма требало је да креира спремност да се приступи подробној анализи његових текстова ради проналаaska свих различитих тумачења и искорењивања оних која нису изворна; заправо, многи од оних који су заговарали такву лојалност опирали су се критичком ставу према библијским текстовима и то још увек чине. Афирмација православне доктрине о Богу као „Творцу свега видљивог и невидљивог“ требало је да унесе полет у преиспитивање ових

видљивих ствари природе и њиховог историјског развоја; у ствари, ово преиспитивање се морало наставити без таквог благослова. Када је истраживање поодмакло, ослободјено бојазни од цркве, његови резултати не само да нису уздрмали православну веру већ су је разјаснили и додатно потврдили. Постојани ауторитет Светог писма и историско потврђивање Бога као Творца чвршћи су данас него икада раније, и управо је у оваквом контексту православље почело да препознаје потребу за таквим слободним и одговорним преиспитивањем. Овај универзитет живи је сведок такве дефиниције православља. Током вашег студирања овде, могли сте да видите да су неки од најотворенијих и најхрабријих чланова факултета истовремено они чије је прихватање црквених учења најчистије и најјаче. На тај сте начин, надам се, разуверени у вези са стереотипима о цркви које су и извесни духовници и извесни критичари подстрекивали. Ваше сумње и питања, без обзира колико радикални били, заслужују

поштовање; ваше признање вере и наде, ма колико слабашно, наишло је на потврду. Али као чланови универзитетске заједнице, немате права да сумњате или верујете уколико не покажете вољу да са вашим колегама учествујете у сталном процесу преиспитивања. Спремност да пружите подршку таквим испитивањима и покажете веру да ће добијени резултати, уколико их посматрамо довољно широко и довољно дуго, водити до истине, представља у исто време и изворно православно и место универзитета у животу цркве.

II Слобода је истински слободна једино када критички преиспитује православно предање

Православно предање, стога, нема никаквог разлога да се боји слободног и одговорног преиспитивања. Оно чега заиста треба да се боји је сентименталност, тривијализовање и равнодушност. Овлашћена да пружи одговор на питање шта представља реалност, православна вера нема шта да изгуби осим неколико форми мисли и језика које је ионако требало да прерасте. Али када је изопштена са брзе идеја било од стране циничних непријатеља или бојажљивих пријатеља, може да изгуби много; а такозвана слобода која је и изопштава, губи још више. У бучној расправи на тему „радикалне теологије“ која је иза нас, мало је речено о тоталном непознавању хришћанског предања које представља њен велики део. Црква је дуго времена морала да се супротставља онима који су, попут цара Јулијана у IV веку, прихватили њено учење, чували сећање на њену веру, проучавали њене догме – а онда, осећајући обавезу, рекли – НЕ. Али опет, ови су радикални порицачи задобили право да изразе мишљење о православном предању, негативно и трагично погрешно какво је само и могло бити. Али данас хришћанско предање одбацују они који немају такво право. Без озбиљног увида у православно предање, они једноставно не знају шта је то у шта би имали тешкоћа да верују. А један од разлога зашто не знају лежи у чињеници да је у великом броју образовних центара слобода истраживања и проучавања изједначена са слободом занемаривања православног предања. Чак је и данас на многим колецима лакше за тему добити хиндуистичке свете књиге него хришћанске, док се Лутер радије проучава због свог прозног рада а не као теолог. Треба додати да су оваквом незнању кумовале цркве са својим колецима услед бојазни од слободног и несметаног истраживачког рада. Неупућеност у православно предање чинила се мањом претњом од критичког преиспитивања.

Међутим, ако се хришћанско тумачење живота и његовог смисла и принципски искључи из академске расправе, поставља се питање каква је то академска слобода (универзитета)? Чини ми се да је једно од основних оправдања овог универзитета његова

нова тежња да се представи као слободан и одговоран учесник у тој расправи. Да би се ово и догодило, неопходно је да се оствари пун капацитет његове научне мисли и јасна и недвосмислена посвећеност критичкој анализи која би обухватила и само православно предање. Да би постао и остао такав, универзитету Валпараизо неопходно је поверење и подршка свих оних који верују да је наша историјска вера стални извор духовне снаге и унутрашњег сагледавања, а не трска која се повија не ветру. Они ван цркве који искрено верују у слободну и одговорну научну мисао желе, или би бар требало, да та мисао не заобиђе ни хришћанско православно предање. Ово подразумева да ће секуларни универзитети, укључујући и оне државне, у великом броју кренути у смеру оснивања одсека за религиозне студије, при којима ће се, у форми академских дисциплина, проучавати различите религије, укључујући и православно Хришћанство. То такође значи да ће, слободне ради, морати да постоје центри унутар цркве који ће дати потребне људе и неопходна средства за такве студије. Њихово истраживање, не мање слободно него на секуларним универзитетима, помоћи ће да се зајемчи интегритет преиспитивања православног предања. Без такве слободе, православље губи разлог; али без таквог православља, критички преиспитаног, не би било истинске слободе.

III Православље је истински слободно а слобода истински православна онда када нису одрази пуке доктрине, већ изражени у молитви и богослужењу

Универзитет се обично дефинише као заједница школованих људи, али већина расправа које долазе са универзитета више нам говоре о њиховој учености него заједништву. Међутим, када се дефиниција универзитета формулише у хришћанском духу, атрибут хришћанске заједнице постаје суштински део такве дефиниције. Штавише, и дефиниција православља и дефиниција слободе које сам предложио зависе од

присуства такве заједнице; без ње је православље стерилно а слобода негативна категорија.

Православље је стерилно када се дефинише искључиво као питање исправног веровања. Конторверза око догматског учења о Светој Тројици, чији спомен црква слави ове празничне Недеље,

у својој суштини представља расправу о томе шта је био предмет веровања цркве у њеним молитвама и литургији. Православље је својим тврдњама о односу Оца и Сина у Светој Тројици дало за право цркви да поштује и слави Сина Божијег како је то и чинила. Питање исправног поштовања тако је постало неизоставни елемент православља. Још од деветог века, православне цркве славе Недељу Православља прве недеље Часног поста у знак сећања на поновно враћање (успостављање) икона и, преко њих, правилног поштовања Бога. Мислим да бих био спреман да браним став да је један од основних разлога слома лутеранског приближавања православљу крајем ХВИИ века, у доба када је православље одбачено зарад слободе, био губитак везе између манифестације вере и православног учења како у теоријским схватањима учених људи, тако и, што је још важније, у животу цркве.

Ако би хришћанско православље требало да доживи поновно рађање слободе, та би слобода требало да свој израз нађе и у (богослужењу). У ширем склопу цркве, морају постојати заједнице где креативан однос православља и слободе може поспешити експериментисање са различитим литургијским формама, симболичним радњама, уметничким иновацијама и правилима (дисциплином) у заједници. За Америчке лутеранце, а преко њих и за шири круг хришћана у другим верским заједницама, овај уни-

верзитет је постао управо једна таква заједница. Током ваших студентских дана овде пружена вам је прилика, на страну да ли сте је искористили или не, да саучествујете и упознате православље истински слободно које слави слободу самога Господа. Наравно да је било сукоба, можда чак и противуречности, између слободног православља и православља и слободе на какве наилазите на другим местима. Сматрало би се неуспехом овог универзитета када их не би било. Али белешке оданих чланова а нарочито креативних учесника црквеног живота бивших ђака Универзитета Валпараизо доказују одлучније од било које забележене изјаве да је православље овде пронашло истинску слободу и да је захваљујући томе истински православно још више. Слично томе, слобода је негативна кад је дефинишу само као питање права а не и питање одговорности. Шта год слобода значила на другим местима, када се озбиљно разговара о православљу у нашој цркви и на овом универзитету она неизоставно подразумева и одговорност. Али опет, та одговорност представља искривљену слику ако је искључиво одређена догматским схватањима; као што слободно православље налази свој израз у слави и поштовању према Богу, тако се и православна слобода оваплоћује у служби. Као скуп учених људи, амерички универзитет шездесетих коначно проналази нове форме служења широј заједници која га окружује. Наравно да универзитет који живи у православној хришћанској традицији може да понуди исто толико. Овај је универзитет такође доказао колико дубоки утицај на посвећеност служењу може имати схватање слободе не само кроз уобичајени добротворни рад, већ и у имућним круговима друштва или при цркви у њеним искреним напорима да се помогне сиромашнима. Не можемо оправдати овај универзитет ни овом капелом, нити стварањем парохија, округа и управе наше цркве, ако се овај покрет не дешава од граница према центру наших мисли и дела. Оштре пророчке речи и страшни напади из књиге Откровења изузимали су Цркву која прокламује православље и захтева слободу, али истичу и то да су православље и слобода у искреном богослужењу и аутентичном служењу.

Ваш универзитет тежи да демонстрира у свом животу и учењу нераскидиву везу између православља и слободе. Ако се неким од вас чини да не поштују слободу због православља, сетимо се да се многи други не поштоју православље због слободе. Лако је направити грешке у овом деликатном односу, а још је лакше критиковати га. Али разлог због којег је Валпраизо универзитет посвећен себи, а данас и вама, води нас даље од административних грешака или студентског критицизма. Овај универзитет стоји или пада са уверењем да светлост историјског хришћанства истински осветљава пут истинског школовања, да су православље у таквом светлу и слобода тако расветљена неодвојиве, и да зато у Његовом светлу заиста видимо светлост.

превео са енглеског Марко Максимовић, професор Богословије Свети Јован Златоусти у Крагујевцу

ЕТИКА НАСПРАМ ЕТОСА

ПРАВОСЛАВНИ ПРИСТУП ОДНОСУ ЕКОЛОГИЈЕ И ЕТИКЕ

Захваљујући растућој свести о неминовној еколошкој катастрофи, Црква постаје свесна својих прошлих и данашњих одговорности и постепено се прихвата да наука сама не може да реши овај проблем – потребна јој је сарадња са људима, и религија ту игра битну улогу. Међутим, треба се подсетити да секуларна етика може да дела у одсуству религијске етике.

Етика је процена понашања на основу доброг, исправног или онога што је потребно за срећу. Платон је поистоветио добро са лепотом – естетиком. Лоше је било оно што је реметило хармонију космоса. Током римског периода на Западу, исправно и добро су постали један концепт и тако је рационалост изникла као средишњи концепт. У средњем веку, у складу са идејама које су потекле од стоика, добро и правда су поистовећени са природним правом и ова идеја о „повратку природи“ је и даље са нама!

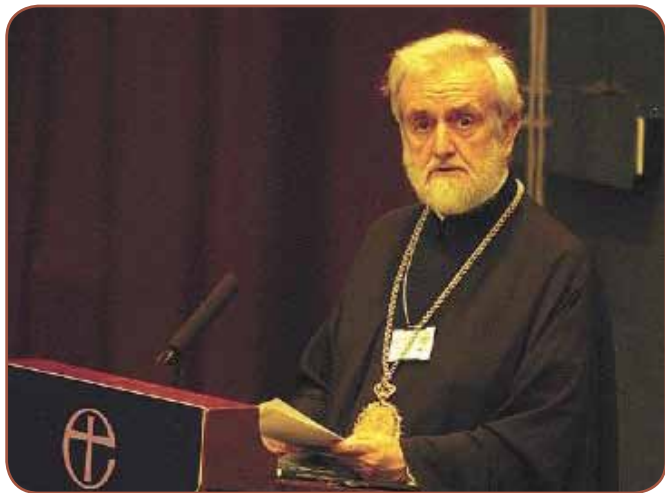
Данас је потрага за срећом постала идеал западне културе – она се чак брани и у Уставу САД-а – и на тај начин је оно што је пожељено постало добро. Према томе, етика је постала одговорна за еколошки проблем. Утилитаризам и потрага за срећом довели су до експлоатације светских ресурса чинећи то добрим – јер то усређује људе.

Ниједна етичка критика не може да нас присили да се понашамо на еколошки свестан начин. Све време настају етички конфликти – на пример, треба да одаберете да ли да затворите фабрику која загађује околину или да људи остану запослени како не би били гладни. Екологија наспрам гладовања. За решења нам је потребан пристанак људи.

Стога треба да прерадимо своју етику. Треба да са антропомонистичке етике пређемо на космичку етику. Људска бића су део природног космоса и према томе њихово спасење је део спасења света. Овде се постављају два кључна питања:

1. Могу ли људска бића бити спашена а да притом не буде спашен материјални свет? Ствара се теолошки проблем ако се заузме став да ће у Есхатону опстати само људска бића, а не животиње или остатак творевине. Али не можемо себе да одвојимо од историје остатка творевине – Дарвин је то показао свету – па тако не можемо да се одвојимо од ње ни у историји спасења.

2. Може ли материјални свет да постоји без људских бића? Има ли он вредност без људских бића у себи? Присуство људи као фактор вредности није теолошко учење већ га таквим сматрају природњаци и философи природе. Треба да са утилитарне пређемо на саможртвену етику. Треба да признамо како можда можемо да изгубимо своје здравље и,

заиста, чак и своје животе, зарад творевине као целине. Треба да будемо спремни – налик Христу који је умро зарад читаве творевине – да жртвујемо своју срећу. Зато треба да са етике надмоћности пређемо на етику свештенослужења.

Постоји велика разлика између етоса и етике, по којој је етос оно што се примењује унутар културе и претпостављене заједнице, док етика дела на основу начела и укореењена је у систему мисли. Православно предање може да пружи следећа три елемента етоса (или обичаја, прихваћена начина) како би се створила таква етика:

а) Литургијски етос, нарочито евхаристијски етос, који творевину упућује натраг ка Богу („Твоје од Твојих Теби приносећи“), преображава материју у нешто свето, вредно по себи и за себе, и раздељује материјални свет путем чега људи опште једни са другима.

б) Иконографски етос, који материју чини прозачном, јер њено постојање/присуство указује на нешто изван ње, и естетику материјалног света уздиже до естетике личности.

в) Аскетски етос, који кроз пост показује ограничену потрошњу.

Еколошки проблем не захтева само одређена правила понашања већ и поновно откривање културе – прихваћен начин постојања. Црква више није сигурна у то да ли може да изврши утицај на културу. Православни етос треба да применимо на културан, креативан начин и да људско тело истражимо као средство за заједницу са Богом и са другима.

са енглеског превела Маријана Петровић

Наслов изворника: Metropolitan John of Pergamon, “Ethics versus Ethos: An Orthodox Approach to the Relation between Ecology and Ethics”

Освештан Светосавски храм у Крагујевцу

ПАТРИЈАРАШКИ БЛАГОСЛОВ ЦРКВИ БОЖИЈОЈ У ШУМАДИЈИ

Храм, посвећен Светом Сави Српском, који православни верници Шумадије и Крагујевца граде већ две деценије, освештао је у недељу, 24. октобра 2010. године на Евхаристијском сабрању Његова светост патријарх српски Господин Иринеј, уз саслужење Његовог преосвеиштенства епископа шумадијског Господина Јована, предстојатеља Цркве Божије у Шумадији, и Његовог преосвеиштенства епископа жичког Господина Хрисостома, као и свештеника Шумадијске епархије

асељенски смисао освећења крагујевачког Светосавског храма потврђен је и чињеницом да је у бденију, у суботу, учествовао Свјатјеши патријарх српски Господин Иринеј, када се, уз учешће многих верника и ученика крагујевачке Богословије Сватог Јована Златоустог, који су појањем допринели благољепију овог чина, сведочило да црквени живот почива на богослужењу. То је потврђено и на васкрсном, недељном сабрању, када су стотине и стотине Крагујевчана дошли да са својим архијерејима певају псалмске стихове у чину освећења новог храма, односно да се са Господом Исусом Христом сједине на Литургији, којом је патријарх Господин Иринеј началствовао, и пројаве вечни живот у Евхаристијском слављу.

Крагујевачка саборност ове недеље је остварена и у посети патријарха Господина Иринеја крагујевачкој Богословији Светога Јована Златоустог, чији су ученици и наставници непосредно укључени у градњу и живот новоосвећеног храма, као и у уметничком програму и трпези љубави, када су пред члановима Цркве Божије похваљени они који помогоше да у славу Господњу Крагујевац добије још један молитвени олтар – храм Светог Саве на Аеродрому.

У поздравној речи Његовој светости патријарху српском Господину Иринеју и Његовом преосвеиштенству епископу жичком Господину Хрисостому, домаћин, Његово преосвеиштенство епископ шумадијски Господин Јован је рекао:

„Свештенство, монаштво и верни народ Цркве Божије у Шумадији и овом граду, у чије име Вам желим добродошлицу, поздрављају Вас са српским, хришћанским, традиционалним поздравом – благодарни Богу што нас је удостојио радости Ваше благослове-

не посете. Ви сте, Ваша светости, данас осветили овај свети храм, посвећен првом српском просветитељу и учитељу Светом Сави и призвали благослов Божији и благодат Божију на њега да се оно што се буде у њему приносило, то јест бескрвна жртва, претвара силом и дејством Светога Духа у истинито Тело, у истиниту Крв Христову и нама се даје за Живот вечни. Рекох, Ваша светости, овај храм је посвећен Светом Сави. Зато је била жеља свих нас – народа, свештенства и монаштва, да Ви, који седите на престолу Светога Саве и Ви, Преосвећени владико, који чувате прво седиште Архиепископије српске, будете данас овде, да се помолите Богу за нас и да благословите овај честити народ Шумадије.

Овај град, Ваша светости и Ваше преосвеиштенство, јесте град мученика, који је за само два-три дана дао преко седам хиљада жртава. И ми смо се пре три дана овде молили и служили молебан Новомученицима крагујевачким, молећи њих да се они моле за нас. Ако неко од нас њих и заборави у молитвама, верујемо да они нас не заборављају. Овај град је, као што рекох, град мученика, а Ви, Ваша светости, долазите такође из белог града Београда – мученичког града. И Ви, Свети владико жички, долазите такође из мученичког града Краљева, где су на хиљаде житеља дали животе за одбрану вере своје. Ви сте овде да посведочите истину, истину јеванђелску, истину мученичку, да ови људи, и у Београду, и у Краљеву, и у Крагујевцу, нису страдали што су били злочинци, него само зато што су били Срби и вере Православне и што су чували веру Православну.

Ваша светости, заиста могу да Вам кажем са радошћу, да овај мој благочестиви народ осећа светињу проливане крви и да управо та проливена крв нама свима служи као подстрек да се усавршавамо у меру раста Христа, нашег Спаситеља. То се, Ваша светости, верујте ми, овде у Шумадији види на сваком кораку, јер овај благочестиви народ свакодневно учествује на Светим Литургијама и причешћује се Светом Крвљу и Светим Телом Христовим. Ја у томе видим молитвену заштиту Новомученика крагујевачких.

И овај храм, кога сте ви данас осветили, подигнут је на једном од страстишта, а овде их је, на овој малој стопи земље, безброј. Молимо Вас, Ваша светости, да нас благословите Вашим Патријарашким благословом, да нас поучите, да се молите за нас, како бисмо ми овде у Цркви Божијој шумадијској, узрастали у меру раста Христовог, као што рекох, и тако задобили Живот вечни. Благословите овај народ, Ваша светости, Вашим Патријарашким благословом и добро нам дошли Свети владико!

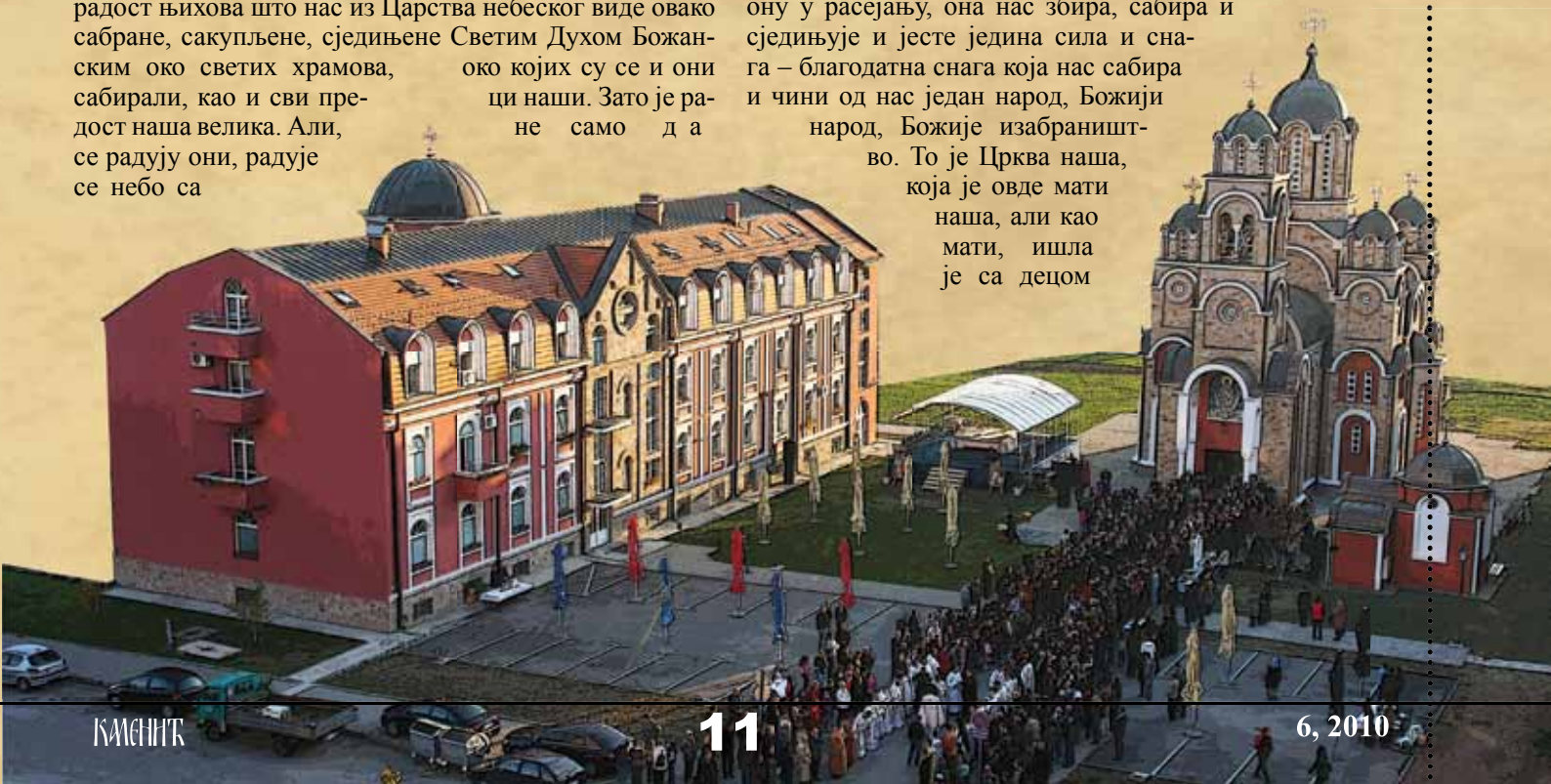
*Беседа Његове светости патријарха српског
Господина Иринеја*

Веома сам срећан, браћо и сестре, што сам данас у прилици да са вама поделим ову велику духовну и молитвену радост. Заиста, нема веће радости, нема слађег тренутка него када је народ окупљен и сабран око својих светиња у име Божије, у име Хростово, у име светих угодника Божијих из рода нашега. Данас у овој великој радости сви ми уживамо, јер нема веће радости од духовне радости. Свака друга радост је привремена и краткотрајна, само радост у Господу, радост у храму Божијем, светим скуповима и заједницама је радост трајна која је увек у нама, која испуњава и осмишљава наш живот овде на земљи. Данас се сви радујемо. Радују се, као што рече владика Јован, они који су пошли са овог места и који су крвљу својом обогрили земљу града Крагујевца и шире. Али се радују и они други мученици, страдалници истог времена, као и они претходни и они други многобројни у нашој страдалној, мученичкој отаџбини која је сва крвљу заливена, која је сузама покајничким и мученичким заливена.

Радују се заједно са нама данас и они велики мученици изван земље Србије који су пострадали у овом нашем овоземаљском времену, којим се само горди човек поноси, а које је испуњено мучеништвом и проливањем крви. Ваљда ниједан народ у данашњем времену на просторима Европе и Балкана није толико пострадао и толико крви пролио као српски, и то само зато што је православан. Зато су Срби били мучени, зато су били убијани и лишавани живота. Јесте то велика трагедија, али у исто време и велика снага једног народа, народа који је своју веру посведочио животом својим, али још више крвљу својом, страдањем својим. Да, крв проливена – то је највећа духовна снага, она која залива све племените идеје, која снажи и оснажује веру и која нас, браћо и сестре, призива и позива, да се никада страдалих не постидимо, него да благодаримо Богу што су они освештали ову земљу својом крвљу, својим мученичким страдањем. И зато је данас велика радост њихова што нас из Царства небеског виде овако сабране, сакупљене, сједињене Светим Духом Божанским око светих храмова, око којих су се и они сабирали, као и сви преци наши. Зато је радост наша велика. Али, не само да се радују они, радује се небо са

нама, радује се наш Господ што и ми у нашем времену и нашем роду потврђујемо своју Голготу и своје страдање. Зато је велика радост и на небу и на земљи, посебно радост Божија што смо на путу Христовом, на путу јеванђелском, на путу Светосавском, на путу многобројних Божијих угодника од Светог Саве до нашега времена. И никада да не заборавимо да нема другог пута до пута истине, пута правде Божије, пута којим су свети ишли, путем којим и ми идемо, на радост нашу и радост Божију. Зато, нека је благословен пут Христов, пут страдални; али је он блажен – и на крају тога пута је Господ наш који је први понео крст и први страдао и чијим страдањем ми потврђујемо да смо Његови и Он наш. То је наша радост, али и наша нада и наша љубав које данас и свагда потврђујемо пред лицем Божијим.

Велики је данашњи дан, браћо и сестре, јер осветисмо храм Божији, цркву свету, дом Божији. Призвасмо благодат Духа Светога да га освети и да га учини домом Божијим, домом Оца нашега. А када је то дом Божији, то је дом свих нас, наша кућа, вечна и бесмртна, наша лађа духовна – тај дом нас води кроз ово бурно море живота, ка тихом и благословеном пристаништу, тамо где је Господ, где су свети угодници Божији. Овај дом, ова лађа духовна, пролазала је кроз многе Сциле и Харибде. Много је страдања, али је сигурно пловила том тихом пристаништу зато што је Господ крманош тог дома, те лађе. И сви они који су у том дому, а сви смо ми у њему – ми који смо крштени у име Оца и Сина и Духа Светога – укотвили смо се у тај дом, ту лађу. Господ је крманош наш и када смо у рукама Његовим, онда сву бригу своју, сву љубав своју предајмо Њему, јер Он зна куда нас води, којем циљу и смислу живота гредимо. Зато је велика радост и овога града и свих вас, али и свега народа нашега, народа у земљи Србији, али и онога народа који је силом прилика отишао изван своје домовине и населио данас готово све просторе земаљске. Али, иако су расељени широм света, широм овог шара, они имају један сигуран кров над собом. То је кров Цркве наше Свете и Православне. Она као нежна мати закриљује и окриљује децу своју, и ову у отаџбини и ону у расејању, она нас збира, сабира и сједињује и јесте једина сила и снага – благодатна снага која нас сабира и чини од нас један народ, Божији народ, Божије избраништво. То је Црква наша, која је овде мати наша, али као мати, ишла је са децом

својом, најпре у Аустроугарску, па затим у Европу, Америку, далеку Аустралију...

Свугде је Црква наша. И оно што је приметно, на чему нам завиде сви – прво што чине Срби, као што су то чинили у великим сеобама својим, иако су бедно живели, јесте да подижу цркве. Прво брвнаре, па затим велелепне храмове да би за свагда тако обележили своје бивствовање и своје животне просторе. То исто чине данас Срби расејани светом. Европа је препуна наших дивних храмова, по којима се познајемо и распознајемо да смо православни Срби. Тако исто је и у Америци и у Аустралији, свугде износимо оно што нам је највеће и најважније – Цркву своју у којој смо рођени, у којој смо препорођени и узрасли у Господу. Хвала Богу, и у наше време подижу се и обнављају се свети храмови. То је нада, браћо и сестре, једина нада и наша утеха. Остаћемо на овим просторима, сачуваће нас Господ, сачуваће нас свети наши који војују духовну битку за нас. Једна од највећих битака нашег времена јесте битка за Косово и Метохију, свету српску отачаствену

земљу, украшену највећим светињама, највећим украсима, светим Дечанима, Грачаницом, Богородицом Љевишком, Пећком патријаршијом и многим другим – хиљаду и три стотине светиња наших је на Косову. Истина, многи су храмови данас рушевине, али, то су наше ране, ране овога народа, ране тешке и непроболне, али су заливане крвљу нашом и крвљу Христовом. И као што је Господ васкрсао и оне ће да васкрсну. Косово је било и јесте и никада се не може десити да није света српска земља, док је будемо носили у срцима, у мислима својим, у песмама, докле гусле буду певале о Косову, а певаће док је Србина на овој планети – Косово не може бити отуђено. Помоћи ће нам Господ. Ово је тежак тренутак, али имамо наду и утеху, имамо један пример у историји народа. Јевреји су скоро две хиљаде година чезнули за Јерусалимом расејани широм света. И дочекали су дан да га обнове и да се населе и да опет буде њихов свети град Јерусалим и света земља Палестина. И ми ћемо сачувати Косово. Помолимо се Господу да тако и буде.

Данас смо, браћо и сестре, овде, код овог дивног новоподигнутог храма, који је украсио Крагујевац као што сваки нови и обновљени храм украшава место у којем јесте. И многи се храмови подижу, и обнављају стари у

наше време. Али оно што је најутешније и најрадосније јесте да се народ враћа Цркви својој, враћа се вери својој. А где ће другде Србин него у Цркву своју. И са вером својом да живи ово време које му је Господ дао за живот. То је наша нада. Данас немамо много пријатеља, али је најважније да имамо за пријатеља Онога који је свемоћан – а то је Господ наш. *Све могу у Христу који ми моћ даје* – вели свети апостол Павле. *Ако је Бог с нама, ко ће против нас* – такође узвикује велики апостол Павле. Зато, браћо и сестре, као што народни песник упућује Марка Краљевића – бежи у цркву Марко – и ми, враћајмо се Цркви, враћајмо се вери својој, од оних најмањих до оних најстаријих, враћајмо се у Цркву своју, у наду своју, у љубав своју. Она нас никада није остављала. Нећемо ни ми њу остављати данас, када очекује нашу помоћ, нашу подршку.

Лепо је и дивно је, браћо и сестре, што градимо и обнављамо храмове, цркве и манастире. Али ти храмови које градимо треба да нам помогну да изградимо један други храм, много важнији и значајнији – то је Храм Божији у нама, у душама нашим, у срцима нашим. Тај Храм Господ највише воли, тим Храмом Господ куца пред вратима нашега срца да Га пустимо да се усели у нас, да нас освети, да нас обожи и да нам све Собом дарује. Ови храмови нам помажу да тај Храм подигнемо. Зато, оно чему нас Црква учи, чему нас Јеванђеље свето учи, чему нас Свети Сава учи – то прихватимо, и нека то буде наука нашега живота. Хришћанство, браћо и сестре, није философија, није ни етички систем – Хришћанство је живот по Христу, живот по Јеванђељу. Зато и подижемо цркве, да тим животом живимо, зато живимо веру своју, да живот свој осмислимо, осветимо и упечатимо вером нашом светом. Нека она говори у име нас, нека нас она води, нека нас она уздиже и подиже и знајмо да нећемо погрешити и никада нећемо скренути са пута Христовог, јер је Господ путоводитељ јединог пута који води у живот. Нека би дао Господ да тим путем идемо. Нека је слава и хвала Господу на свему, на овом данашњем великом дану, сверадосном дану, Божијем дану. Данас смо овде осветили не само храм, осветили смо и душе своје, осветили смо живот свој Христом Живим и увек присутним у животу Цркве своје и у животу свих нас. Зато, као што је свети Симеон говорио своме сину Светом Сави – Чедо, чуј речи моје – чујмо и ми речи Божије, речи Христове и приђимо храму, Његовој истини и Његовом животу и знаћемо зашто смо овде, знаћемо и пут наш и смисао нашег живота.

Нека би дао Господ, браћо и сестре, да се у овом духовно отуђеном времену, времену у којем постоје многе стазе и путеви, а само је један пут Христов и спасоносан – пут јеванђелски, пут Христов, пут Светосавски – да се на том путу нађемо, да тај пут изаберемо, да на тај свети пут упутимо децу своју, будућност своју. Зато, сваке недеље, сваког празника, не пропустите да у те свете дане са најмлађом децом дођете у храм да им понудимо оно што је највеће и најважније, богатство које никада не пролази и не пропада, веру у Господа Христа и живот по Њему.

Нека би дао Господ да оваквих дана и оваквих саборовања имамо што више у нашем времену и нашем животу. Ако то будемо чинили, не плашимо се, не бојмо се, Господ је са нама. Нека сте благословени, ви, овај град који је мученике многобројне дао, да је благословена земља Србија и земља свих оних крајева где живи наш српски, Православни, благочестиви народ. Господ вас благословио и благослов Божији са вама сада и увек и у векове. Амин!

Речи захвалности угледним гостима упутио је, током трпезе љубави, старешина Светосавског храма, протојереј ставрофор мр Рајко Стефановић:

„Често можемо да чујемо да је Косово српски Јерусалим, што заиста и јесте. Али у овим октобарским данима, Крагујевац је српски Израил. Као што су витлејемска деца невинно страдајући потврдила долазак Месије, тако су и мученици крагујевачки потврдили да је ово град Божији, да овде живи народ Божији, да је ово земља Божија. Тамо где је народ Божији тамо се граде храмови Бога Живога. Управо такав храм данас сте Ви осветили, Ваша светости, и на томе Вам неизмерно хвала. Дошли сте као чувар трона Светог Саве да осветите храм Светог Саве. И нека би дао Господ који је пребивао у скинији над скинијама и водио народ Божији до земље обећане, да тако Господ пребива у нашем храму и да нас води у Царство Божије. И као што је Господ у храму Премудрог Соломона учио народ Премудрости Божијој, нека би дао Господ да и овај храм буде храм Мудрости Божије, радионица врлина, истине и љубави Божије. Ваша светости, хвала Вам на вашем труду, на вашем времену и вашој жртви коју сте данас учинили. Ваше преосвештенство, епископе жички, владико најсветије српске епархије, хвала Вам на Вашим молитвама, на Вашој љубави, на Вашим благословима. Ви сте нам данас донели благослове од Савиног брата и од Савине мајке, из Савиног Хиландара чији сте дугогодишњи монах били. Ваше преосвештенство, оче и архијереју Цркве Божије у Шумадији, хвала Вам и опростите што нисмо бољи, али највише Вам хвала што нас учите будући научени од оца светог Саве и мајке светог Саве и Савине Студенице, да будемо деца светог Саве.“

Домаћинима је захвалност за љубав којом су дочекани и примљени у Крагујевцу, у име патријарха Господина Иринеја и у своје име, изразио Његово преосвештенство епископ жички Господин Хрисостом:

„Ваша светости, архипастиру Цркве српске и оче српске нације, Ваше преосвештенство, епископе и архијереју Цркве Божије шумадијске, по благослову Његове светости патријарха српскога, треба да се захвалим свима, пре свега на овом Литургијском слављу, на које је Његово преосвештенство епископ Јован позвао нас да суделујемо у свештању цркве Светог Саве овде у Крагујевцу, поред богословског училишта. Саградити храм уопште, велика је част за једну генерацију. Свака генерација која зида храм може бити поносна, јер се свакој генерацији за то не пружа благослов Божији. Ми, који смо мало старији, памтимо времена када је то било јако тешко, односно није било могуће никако. Када су се времена променила набоље у корист Цркве, видимо да се храмови зидају. Храмови се зидају не због тога што ми имамо материјалних средстава, него, пре свега, што имамо благослов Божији и велику љубав да

се то оствари. Када су, на пример, током велике економске депресије у Америци, све градње стале, само се, кажу, у Чикагу зидала пошта – и Срби зидају цркву. Тако и ми, као народ, кад год имамо великих тешкоћа, почнемо да зидамо цркве, то јест враћамо се Богу.

Током осам година као епископ жички често сам пролазио овим путем, кроз Крагујевац, поред ове цркве, гледајући како се она довршавала. Долазио сам у ову Епархију и за време блаженопочившег владике Саве, па сам знао за све тадашње подухвате, који су се током осам година епископовања у Шумадији владике Јована умножили. Кажу да је ово четрдесет пета црква која је подигнута, за шта морамо захвалити Богу. Свако ко зида цркву зида дом Божији и сам себе у њу узиђује. Зато можете и ви, који сте учествовали у подизању ове цркве, на челу са вашим епископом, да кажете, као и цар Соломон када је подигао храм Бога Живога у Јерусалиму – не нама Господе, него Имену Твоме. Овај храм је подигнут у Име Божије и данас је освештан и предат на употребу свештенослужитељима и верном народу, који ће сада долазити овде да се моле, да се исповедају, да се причешћују, да се венчавају... Највише ће користити ученицима Богословије, јер ће им послужити као пример како се гради црква, како се богослужи и како се живи у њој. А када изађу одавде и крену да проповедају Реч Божију по заповести Христовој датој ученицима својим – идите и проповедајте Јеванђеље свакоме створењу, и то по целој свету – ови ученици ће проповедати оно што су научили у школи и у цркви. Још ће додавати томе оно што добију својим усавршавањем.

Поздрављам Вас, Преосвећени владико Јоване и брате по много чему, највише по монашкој заједници. Ви сте били сабрат и игуман у Студеници, а ја сабрат Хиландара, а по Хиландарском и Студеничком типичу светог Саве, студеничко и хиландарско братство били су једно. Имамо то духовно сродство, а сада се граничимо епархијама и често се посећујемо и делимо добро, али и оно лоше што нас сналази у овом свету. Можемо се тако обратити један другоме, а највише Његовој светости који је исконски монах и наш учитељ из давних времена. Ваша светости, хвала Вам што сте ми омогућили да заблагодарим на овим лепим поклонима. Узвратићемо љубављу. Хвала свима који су били на богослужењу, хвала вам што смо имали привилегију да са вама поделимо евхаристијску радост. А наша навећа радост је Господ Исус Христос, Пастир наш и Учитељ наш који нас води у Живот вечни.“

ОСВЕШТАНА ЦРКВА ПОСВЕЋЕНА СВЕТОМ СИМЕОНУ МИРОТОЧИВОМ И СВЕТОМ САВИ У КУСАДКУ

Његово преосвештенство епископ шумадијски Господин Јован, током чина освећења храма, у недељу, 17. октобра 2010. године, у Часну трпезу новоизграђеног храма у Кусадку, положио је делиће моштују светог великомученика Кнеза Лазара Косовског. Том приликом, Епископ шумадијски је многобројним учесницима овог богоугодног сабрања говорио о богословском смислу наших храмова: „Најсветији део храма јесте олтар и ова

Часна трпеза коју смо током освећења опрали; и у ову Часну трпезу се постављају мошти светитеља, частице, делови тела светитеља, да би се потврдило оно што Јеванђеље каже, да је Црква основана на крвљу мученика. У овај ваш храм данас полажемо мошти светог великомученика Лазара Косовског. Од данас сте, ви верници ове парохије, под молитвеном заштитом светог Симеона Мироточивог и светог Саве којима је овај храм посвећен и под заштитним молитвама светог великомученика Лазара Косовског, чије мошти полажемо данас у овај Свети престо. Молим вас, да се увек сећате да овде имате светињу која ће чувати вас онолико колико ви будете чували светињу. Светиња ће помагати вама колико ви будете долазили у ову светињу на службу Божију, уколико будете показали да сте достојни на-

следници светог Симеона и светог Саве. Када долазите у храм, чините то са осећањем да долазите у светињу Божију, јер сваки храм када се освештава, он постаје парче неба на земљи. Знајте, кад год долазите на свету службу, стајете на парче неба, а то је Литургија која се врши у нашим храмовима. Нека сте срећни и Богом благословени.“

У наставку овог, за доњојасенички крај изузетно важног духовног догађаја, Његово преосвештенство епископ шумадијски Господин Јован начествовао је, уз саслужење монаштва и свештенства из свих делова Епархије шумадијске, у служењу прве Литургије у освештеном храму посвећеном Светом Симеону Мироточивом и Светом Сави Српском. Проповед и поука првојерарха Цркве Божије у Шумадији током Литургије садржала је следеће речи:

„Нека буде срећно и Богом благословено причешиће, нека буде срећно и Богом благословено освећење овог храма, нека је благословен ваш долазак у овај новоосвећењи храм на кога смо призвали Духа Светог који га је данас осветио. Од данас овај храм, као освећен, својом светлошћу освећује, просвећује и освећиваће свакога од вас који у њега улази са страхом Божијим – не људским – са осећањем да у храмовима Божијим где се свршавају најсветије тајне и највеће молитве почива Бог и цело небо са свима светима. Када долазимо у храм на службу Божију, ми уласком у овај овоземаљски храм, ако смо себе очистили, ако смо себе мало преиспитали, већ сада и овде започињемо да корачамо ка оном вечном и непролазном Царству Божијем. То и јесте смисао и циљ нашег хришћанског живота. Зато није ни чудо, браћо и сестре, што су храмови симбол и неба. Видите, завршавају се засведено као небо. И заиста, овај храм, који сте ви овде саградили и који ће остати за потомство ваше, остаће и као сведочанство да сте ви народ Божији, да сте изграђивали себе у оном што је најсветије у роду људском, у честитости, у побожности, у ваљаности, у исправном животу.

Овај храм посвећен је светом Симеону и светом Сави, оцу и сину. Отац је створио државу физички, а син јој је дао душу. Не може значајним светитељима из рода нашег бити посвећен храм него што су свети Симеон и свети Сава. Верујем и молим се Богу, светом Симеону, светом Сави да ће они изграђивати душе ваше, мир, љубав и слогу међу вама и у породицама вашим.

Ако у овај храм будете редовно долазили, знајте да ће вас исти овакав храм чекати горе на небу и Бог ће вас препознати преко овог храма – понављам, тако ће бити ако се будете у њему сабирали и у њему мирили са собом, мирили са Богом и једни са другима. Овај лепи храм ће из дана у дан, из недеље у недељу, из празника у празник, бити лепши ако

буде испуњен вама. Ви ћете га дограђивати молитвама, вашом љубављу, вашом вером, вашим честитим хришћанским животом.

Браћо и сестре, звона са овога храма ће вас позивати. Немојте се оглушити на тај позив. Она звоне да сабирају народ Божији да прославља Бога. Ова звона подсећају и оне који не могадоше у храм да дођу, који се свети моменат Литургије одвија. Тако су наши стари радили, па су застајали на путу када чују звоно да се прекрсте и Богу помоле. Ако је радни дан, а Црква богослужи сваког дана, да застанете, оставите мотику и прекрстите се, призовете помоћ и благослов Божији на рад који се обавља.

Гледајући ваша лица и гледајући овај прелепи храм, молим се Богу и светом Симеону и светом Сави и светом великомученику косовском Лазару, чије смо мошти положили у Свети престо, да они буду ваши молитвеници, да они буду ваши заштитници, да они буду ваши помоћници, јер нам је све то у времену у којем живимо и те како потребно. Ми се сами не можемо изборити са свим искушењима и невољама које овај живот носи. Али, Бог нас позива да подигнемо главу горе, хришћански је гледати оно што је горе, што је испред нас... Хришћанин се не може разочарати, тамо где је Бог, тамо где се служи Литургија, нема места за тугу и жалост. Света Литургија се и служи да наш тужни живот претвори у радост, да осетимо Бога у себи. А када човек осети Бога у себи, кад га Бог походи, онда га обузима радост и човек тада тугу заборавља. То је хришћанско схватање. Када је човек испуњен Богом, он је увек у разговору са Богом кроз молитве, кроз мисли, кроз сећање. Када прича са Богом, када се моли за себе и своје ближње, човек мање прича о другом и са другим. Онај који много прича, како каже свети Антоније, тај расипа, а онај који мудро ћути, тај сабира.

Нека би дао Бог да се ви сабирате у овом храму. Нека Господ све оно што се у овом храму приноси и узноси, претвори у најсветије. То је ваш принос, ваша просфора, ваша молитва. На све то Свети Дух силази и претвара оно што је природно у натприродно, претвара у истинито Тело и истиниту Крв, којима се ми причешћујемо. Ево, Богу хвала, ви сте и данашњим причешћем у овако великом броју, потврдили да сте народ Божији, да нисте, и поред свих невоља и искушења, а и слабости, заборавили да сте народ Божији. То потврђујете кроз Свето причешће, кроз Свете тајне.

Благодарим Богу, светом Симеону, светом Сави, светом кнезу Лазару, благодарим свима вама што сте својим малим и великим прилозима помогли да овај храм буде освећен, буде, како то кажемо, крштен. Захваљујем и онима који нису имали да дају, али су се у заједници молили да се он доврши. Жеља и сан свих житеља овог села су испуњени. Нека све вас Бог, који најбоље уме да узвраћа дар на дарове, обаспе небеским даровима, нека вас Он заштити и чува и нека вас награди Животом вечним, радошћу и животом и у овом свету. Бог вас благословио.“

Епископ Јован је Орденом *Војска Карађорђа другог реда* одликовао Славољуба Спасојевића, Радослава и Зорана Радојковића, док је заслужница за градњу нове цркве у Кусадку доделио седамнаест Архијерејских грамата признања. Парохе кусадачке Дејана Бркића и Душана Надрљанског Епископ шумадијски одликовао је чином протојереја и протонамесника.

Црква Светог Симеона и Светог Саве у Кусадку почела је да се гради 1998. године благословом блаженопочившег Епископа шумадијског др Саве (Вуковића), који је исте године у пролеће освештао темеље. Црква се налази у центру села, а плац на којем је изграђена поклонила је Ружица Арсић.

Интервју његовог преосвећенства Епископа шумадијског Г. Јована за Радио Златоусти

ТЕМНИЋКО НАМЕСНИШТВО У САСТАВУ КРУШЕВАЧКЕ ЕПАРХИЈЕ

Од Шумадијске епархије је узето цело Темнићко намесништво ради оснивања нове Крушевачке епархије, каже Његово преосвећенство Епископ шумадијски г. Јован у интервјуу за епархијски Радио Златоусти, а поводом одлука Светог архијерејског сабора на јесењем заседању

емнићко намесништво по некој природи припада Крушевцу. Крушевач је ту недалеко, односно, ово намесништво се надовезује на Ћићевац. Оно се састоји од 12 парохија и ту смо имали 25 храмова који су у богослужбеној употреби и шест храмова који су у изградњи. Поред тих храмова дата су и два манастира, манастир Светог Луке у

Бошњанима и манастир Светог Николе у Својноу. У састав новоосноване Крушевачке епархије ушли су још и делови Жичке, Нишке и Браничевске епархије. Владика жички Хрисостом дао је три намесништва: Александровачко, Бруско и Трстеничко, али је задржао Врњачку Бању, што је и природно, она се наслања на Краљево које је седиште Жичке епархије. Дао је, такође, неколико манастира међу којима је и Љубостиња. Од Нишке епархије је издвојено намесништво Крушевачко, Ћићевачко и Ражањско. Владика браничевски Игњатије је дао онај део парохија које гравитирају ка Крушевцу од Појата као и манастир Плешје.

Шта тачно значи арондација и који је њен смисао?

О питању арондације епархија Српске Православне Цркве се годинама размишља и разговара, што је на неки начин и природно, јер и када се породица умножи она прави нове куће. Као што знамо, Шумадијска епархија је основана 1947. године заједно са Сремском. Од тада је било оснивања других епархија, али не у Србији, више у Босни, Европи и свету, но сада се указала потреба за једном новом српском епархијом, те је то дошло на дневни ред овог, јесењег заседања Светог архијерејског сабора. На Сабору је било речи и смерница о арондацији епархија у целој Српској Православној Цркви и код нас и у дијаспори, али је за сада основана само Крушевачка епархија, пошто се сматра-

ло да то сада може одмах да се уради, а све остало је остављено за мајско заседање Сабора. Значи, арондација је померање у самој Епархији или парохији, када се даје један део другом делу, имајући у виду првенствено што боље мисионарско покривање неког подручја, јер је познато да тамо где је епископ и мисионарска делатност је јача и боља.

Најављене су и арондације неких других епархија. Којих?

Разговарало се и о арондацији Архиепископије београдско-карловачке. Такође је разговарано да се оснује и једна нова епархија у Бечу којој ће вероватно бити припојени и српски верници који живе у Италији. Швајцарска ће највероватније бити припојена западноевропској епархији чије је седиште у Паризу. Разговарано је и о оснивању још једне епархије у Аустралији и биће поновна арондација, иако је скоро била, епархија за северну и средњу Америку. Говорило се и о томе да се оснује посебна епархија за Јужну Америку.

Поменули сте да су два велика манастира Шумадијске епархије, манастир Светог Луке у Бошњанима и манастир Светог Николе у Својноу сада у саставу Крушевачке епархије. Да ли ми верници Шумадијске епархије имамо разлога да жалимо због тога, јер је чињеница да су ови манастири, нарочито манастир Светог Луке, били омиљена састајалишта верног народа?

Мени као епископу је жао, наравно, јер се одваја саставни део једне породице, што јесте Црква у Шумадији, и са те стране природно је да човек осећа жалост. Са друге стра-

не треба да oseћа и радост што Црква расте и што се умножава. Споменули сте манастир Светог Луке у Бошњанима. Заиста је требало да човек тамо оде и да види какав је то манастир. Кад су год биле манастирске славе ту је било на хиљаде људи. Верници ће и даље остати верни својим светињама и ово неће изазвати некакву поделу. Народ ће ићи и даље и у један и у други манастир и Светог Луке и Светог

Епархије да помогну и Хиландару и Краљевчанима. Није само реч о помоћи у новцу, има и других начина. О томе дивно говори свети Јован Златоусти: „Ако немаш новца, имаш хлеба. Ако немаш ни хлеба, имаш молитву и сузу.“ А кад човек пусти сузу за неким или нечим, наћи ће онда начин да и материјално помогне. Зато позивам наш народ да помогне тим људима јер, знате како се каже: „Зрно, по зрно погача.“ Сетимо се кад седнемо за трпезу да неко нема шта да поједе, или кад легнемо у кревет да неко нема кров над главом, па ће нам то ваљда бити довољно, да се – ето, да употребим и ја ту реч – солидарисемо и помогнемо онима који су у невољи.

Николе, јер он, хвала Богу, схвата Цркву као своју Цркву и без обзира да ли је она у Крагујевцу, Крушевцу или на Косову, свуда је то његова Црква.

Свети архијерејски сабор позвао је вернике на солидарност са пострадалим манастиром Хиландар, али и са страдалним народом у Краљеву. Од каквог је значаја за верника бити солидаран са људима који пате?

Солидарност није црквена реч, али смо је ми наравно прихватили. Ми имамо нашу – бољу реч – милосрђе. Ради се о љубави према ономе који страда. Наш народ има лепу изреку: „Помози ми када кукам, кад певам, певаћу и сам.“ То је и био разлог што је Свети архијерејски сабор ставио на дневни ред помоћ Цркве манастиру Хиландар и пострадалима од земљотреса у Краљеву. Јесте сада криза и невоља, али ја сам убеђен да ће наш српски човек који има велико срце и душу, и од својих уста одвојити да помогне онима којима је помоћ потребна.

Хиландару, како су нам рекли, прети опасност прекида обнављања, или боље рећи – васкрсавања манастира после пожара, а ако до тога дође онда ће бити велике и последице. Ако се прекине континуитет обнављања питање је када ће поново почети. Хиландар није у нашој Србији, па да ми можемо да одлучујемо кад ћемо шта радити, он је на страној територији, испречава се ту много административног и свега другог, а оно што је такође важно, како нам је рекао г. Мирко Ковачевић, архитекта који ради на обнови, постоји могућност да људи који су обучени за обнову оду на друго место и после ће нам бити потребна нова обука за друге људе. Зато користим прилику да умолим вернике наше

У Шумадијској епархији на празник Светог Јована Златоустог прослављамо десет година постојања Богословије „Свети Јован Златоусти“. У чему је значај богословског образовања и мислите ли да је наша Богословија оправдала своје постојање?

Мислим да је прави благослов Божији што имамо такву школу на територији наше Епархије. За ових десет година потврдила се и сваки даном се потврђује та предивна замисао владике Саве чија је жеља била да се она оснује. Нећу да говорим да ли је ова школа оправдала своје постојање, али сви они који су били меродавни да дају оцене, казали су и кажу и сада – иако можда нескромно звучи да ми поновимо – да је Богословија у Крагујевцу једна од најзначајнијих богословија у смислу припреме младих за служење Богу и за пастирску службу. Све генерације које су изашле из те школе у ових десет година то потврђују. Мени као епископу остаје да будем благодаран првенствено Богу, а онда благодаран владика Сави, и у исто време благодаран и ректору и професорском кадру Богословије што дају све од себе да ова деца узрастају у Христу. Разговарајући са ректором и професорима ја сам им и сам рекао да оцена јесте мерило знања, и да на критеријумима оцењивања морамо инсистирати, али да је исто тако важно и да се од деце стварају људи, да се изграђује њихов идентитет и да буду упознати са животом и Цркве и народа. И дивно је што поред наставног програма у Богословији постоје и неки други програми кроз које се ученици упознају и са болеснима и немоћнима. Ми имамо Народну кухињу у саставу Богословије, наши ученици посећују затворенике и носе им одређене дарове, све је то добро, јер једнога дана када постану свештеници знаће да не пада све са неба и да је на њима да помогну народу којем је помоћ потребна. И за крај да кажем да ми, наравно, не смемо да будемо задовољни оним што смо до сада постигли, иако имамо све разлоге да будемо задовољни, него увек морамо да тражимо да буде више и да буде боље.

Гордана Јоцић
(извор: Радио Златоусти)

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ПРВА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ХРАМУ ЗАЧЕЋА СВЕТОГ ЈОВАНА КРСТИТЕЉА У ЈОВАНОВЦУ

На дан Зачећа светог Претече и Крститеља Јована, 6. октобра, Владика Јован је служио прву Свету Архиепископску Литургију у селу Јовановац надомак Крагујевца.

Владика је најпре освештао Крстове који ће бити постављени на куполе храма, који је тренутно у изградњи, а након тога је служена Света Литургија. Њој су присуствовали ђаци Јовановачке Основне школе са својим учитељима. Литургију је својим појањем украсио хор Марије Ракоњац из Тополе.

Беседећи верном народу Владика је указао на значај личности Светог Јована Крститеља, као онога који спаја Стари са Новим заветом, уз поруку да се и од нас очекује да дајемо плодове Новог завета, који су родили као оно што је посејано у Старом завету. Владика је подсетио родитеље да имају превелику одговорност и да од њих зависи каква ће нам породица, Црква па и друштво бити. На крају је Владика позвао верне да прошире своје хоризонте вером у Васкрслога Господа Који, као што Јован Претеча објављује, доноси слободу овој свету и свакоме бићу које у њега поверује.

Након Литургије пресечен је славски колач, а потом је Владика обишао радове на Цркви, само село и његове мештане.

Мирослав Васиљевић, ђакон

ЛИТУРГИЈСКО КРШТЕЊЕ У ПЕТРОПАВЛОВСКОМ ХРАМУ У АРАНЂЕЛОВЦУ

У понедељак 11. октобра Преосвећени Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архиепископску Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу.

Она вечна Евхаристијска радост била је увећана и употпуњена чином крштења малог Максима, сина ђакона Милоша и Јоване Ждралић.

Током Свете Литургије Владика Јован је беседио о даровима којима нас Господ дарује и о нашем одговору, тј. нашој благодарности на тим даровима. Много је знаних и видљивих дарова Божијих људима, истакао је Владика, али далеко је више оних нама непознатих дарова којима нас Господ дарује. Сам живот и све у животу је дар Божији људима! А како ми можемо захвалити на тим даровима, чиме узвратити Богу и шта Му принети? Шта друго ако не Свету Литургију?! Све-

та Литургија је икона Царства Божијег! И не само икона, већ остварења тог Царства овде на земљи. Јер, Царство Божије је непрестана и вечна Литургија, непрестано слављење Бога и наслађивање неисцрпним даровима Његовим. Зато знајмо, браћо и сестре, да ако нас нема на овој земаљској Литургији, неће нас бити ни у оној небеској у Царству Божијем! Такође, Владика је истакао величину и значај свете тајне крштења, као почетка духовног живота и предуслова за примање и учествовање у свим другим тајнама и даровима наше свете Цркве. Честитајући родитељима малог Максима, Владика је пожелео да његов живот буде утемељен у јеванђељу Христовом и да достојно понесе име великога оца Цркве наше, светог Максима Исповедника.

По завршетку Свете Литургије, Владика Јован је остао на заједничком ручку, поделивши на тај начин радост рођења новог члана Цркве Христове.

Александар Миловановић, јереј

САРАДЊА ГЕРОНТОЛОШКОГ ЦЕНТРА У ЈАГОДИНИ И ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

У уторак, 12. октобра, када наша Црква прославља Преподобног Киријака Отшелника, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архиепископску Литургију у Геронтолошком центру у Јагодини. Владика је саслуживало свештенство храма Светих апостола Петра и Павла из Јагодине.

Пре почетка Свете Литургије, Владика је освештао просторије центра, што представља потврду изузетне сарадње између управе центра и наше Цркве. Треба подсетити да јереј Миломир Тодоровић по благослову Епископа Јована већ годину дана посећује ову установу, и сваког последњег четвртка у месецу служи Свету Литургију.

Свету Литургију је украсило певање хора при храму Светих апостола Петра и Павла, а на самој Литургији је присуствовао велики број јавни и културних личности града као и председник Скупштине општине Јагодина Ратко Стевановић. Пошто скоро две трећине корисника није покретно и нису могли због болести и других немоћи да присуствују Светој Литургији, свештеници су обишли све њих и причестили оне који су изразили жељу за јединством са Живим Богом. Након Свете Литургије Владика се надахнутом беседом обратио свим присутним, а нарочито корисницима установе, и између осталог нагласио колико је важно живети по вери, јер је вера била и остала једина утеха и водиља сваког човека и основ свега чега се надамо и да је она заједничка свима нама без обзира били ми млади или стари, физички јаки или слаби. Та ограничења нас не спречавају да верујемо у Бога и да се међусобно волимо. Такође је подсетио колико је важ-

на молитва у животу сваког од нас, колико ће она помоћи свима нама, а нарочито људима који су у трећем добу, и колико ће им она дати снаге и воље за животом.

Владика је са управом Геронтолошког центра обишао све просторије и притом је дао благослов да се у самом центру оснује параклис посвећен Светој Петки, у коме ће се као и досад сваког последњег четвртка у месецу служити Света Литургија, и у коме ће сви они који су корисници услуга Геронтолошког центра моћи да потраже духовну утеху, мир и радост, која нам је свима преко потребна и коју нам једино даје Васкрсли Господ Исус Христос са Оцем и Духом Светим.

На крају свега управа је приредила трпезу љубави за све оне који су присуствовали овом радосном догађају.

Борис Милосављевић, вероучитељ

ПРЕДСТАВЉЕН DVD МИСИОНАРСКА ПИСМА У ЕПАРХИЈСКОМ ЦЕНТРУ У КРАГУЈЕВЦУ

У уторак 12. октобра у сала Епархијског центра у Крагујевцу била је мала да прими све заинтересоване посетиоце представљања DVD издања Мисионарских писама Светог Владике Николаја Велимировића.

Подухват оживљавања речи Владике Николаја у виду играно-документарне серије, започет 1999. године са благословом тадашњег Епископа шумадијског Саве, доживео је своје DVD издање ове године уз благослов Епископа шумадијског Јована. Ово значајно остварење настало је као дело сценаристе и редитеља Мирослава Аксентијевића и глумаца Књажевско-српског театра из Крагујевца и представља јединствени приказ 60 Мисионарских писама светог Владике Николаја. Представљање DVD-а започео је прослављени уметник Бора Дугић свирајући нарочиту мелодију посвећену Владики Николају. Он је исприповедао како је конзервирајући фруле Владике Николаја, које се чувају у манастиру Лелић, на специфичан начин упознао „душу“ Владике Николаја свирајући на његовој фрули ту мелодију. У даљем представљању учествовали су Весна Лечић, дипл. философ, која је говорила о самом светитељу и његовом духовном завештању, Љубомир Пјевчевић, песник из Ваљева који је рецитовао своју песму о манастиру Лелић, Бојана Пековић, мајстор гусала из Жиче која је отпевала једну од бројних песама Владике Николаја. На крају представљања емитована је прва епизода серијала Мисионарска писма, а онда се свима присутнима у име организатора културно-историјског центра „Српска круна“ захвалио водитељ програма Предраг Обровић.

Зоран Врбашики, јереј

ПРАЗНИК ПОКРОВА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ ПРОСЛАВЉЕН У ЈАГОДИНИ

У четвртак, 14. октобра, када наша Црква прославља Пресвету Богородицу и њено чудесно јављање Светом Андреју Јуродивом у цариградској Влахерни, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслужење свештенства беличког намесништва, служио је Свету Литургију у Петропавловском храму у Јагодини.

После Јеванђељског зачала, Првојерарх је поучио свој народ и поручио да се угледамо на Пресвету Богородицу и да све што чинимо, чинимо у славу Божију и у смирењу. Да живимо живот достојан човека, достојан Бога, јер човек у себи носи икону Божију. И зато је недолично да ту икону скривамо и затрпавамо својом немарношћу, својим гресима, својим страстима, а не носимо је да би та икона била путоказ и другима, пример како треба живети, како треба живот овај проводити. Наш живот заиста треба да буде у слушању и испуњавању речи Божије. То слушање је Мајку Божију довело до смирења, до станишта Светога Духа, обиталишта Бога Живога и кроз њу се испунио домострој спасења рода људског.

Литургијску радост је употпунило рукоположење ђакон Немање Стефановића у чин свештеника и постављање на парохију мајурску Намесништва беличког. У поуци новорукоположеном Владика је Немању поучио да води живот достојан свештеника и да благодат коју је данас примио сачува неупрљаном и да у свему буде узор својој пастви. Само тако ће моћи да буде служитељ олтара и само ће тако моћи да стиче свој ауторитет, ако буде најстрожији према себи.

После Свете Литургије братство храма је упознало Владика са резултатима радова на парохијском дому и палионици свећа, а потом је уследио свечани ручак за све присутне.

Миломир Тодоровић, јереј

ХРАМОВНА СЛАВА У КОНАТИЦАМА

Светом Архијерејском Литургијом прослављена је слава храма Светог апостола Томе у селу Конатицама. Литургијом је начелствовао Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, којем је поред свештеника Епархије шумадијске, саслуживао и др Драган Протић, ректор београдске Богословије.

Владика је после прочитаног јеванђеља честитао народу храмовну славу, а пригодну беседу по благослову Владике Јована одржао је отац Драган, који је већи део свог живота провео у Конатицама, као син пароха конатичког и архијерејског намесника белаичког Николе Протића. Надахнутим речима о светом апостолу Томи и његовом животу, отац Драган је нагласио да се првобитно Томино неверовање претворило у веру у Васкрслог Христа. Тома своју веру потврђује речима „Господ мој и Бог мој“. Те речи су биле довољна потврда за свакога ко је сумњао да је Господ Васкрсао. Прота је позвао да следујемо пример апостола Томе, да долазимо у храм, да доводимо децу у Цркву, да их шаљемо на веронауку, да нам деца узрастају у Цркви, која нас је сачувала у најтежим временима.

После причешћа, пререзан је славски колач, а овогодишњи домаћин била је госпођа Марија Јаковљевић са својом породицом. Затим је Владика одржао помен покојном проти конатичком Николи Протићу и његовој супрузи Добрили, и свима који су сахрањени у порти храма.

Владимир Димић, јереј

МОЛЕБАН НОВОМУЧЕНИЦИМА КРАГУЈЕВАЧКИМ У ШУМАРИЦАМА

И ове године у Епархији шумадијској обележен је спомен на Новомученике крагујевачке, које су мучки убили војници немачке окупационе војске 21. октобра 1941. године.

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован уз саслужење више свештеника и ђакон крагујевачког намесништва служио је Свету Архијерејску Литургију на платоу испред храма Светих Новомученика Крагујевачких у Шумарицама. Након Свете Литургије Владика је повео литију до места где су стрељани ђаци и тамо са свештенством одслужио молебан Новомуче-

ницима. Након молебана одржана је традиционална комеморативна церемонија "Велики школски час", поводом обележавања 69 година од масовног стрељања ђака и грађана у том граду.

На молебану су поред великог броја крагујевчана били и највиши државни званичници Србије, дипломатског кора, културни и јавни посленици и ученици основних и средњих школа: делегација Прве крагујевачке гимназије, председница Скупштине Србије Славица Ђукић-Дејановић, министри просвете и спољних послова Жарко Обрадовић и Вук Јеремић, амбасадор Словачке Игор Фурдик, Палестине Мохамед Набхан, Босне и Херцеговине Бориша Арнаут и Румуније Јон Маковеј. Поруку мира из Шумарица упутио је амбасадор Италије Антонио Варикио. "Указати почаст онима који су пали далеке 1941. године значи подићи глас у жељи да се никад више не догоди да разум буде успаван", истакао је италијански амбасадор.

Поему "Стрељани град" извели су глумци крагујевачког Књажевско-српског театра и драмског студија, солисткиње Јадранка Јовановић и Јелена Томашевић и академски хор "Лицеум", у режији Живојина Ајдацића, на музику пољског композитора Пјотра Кумуровског.

ГОДИШЊИЦА УПОКОЈЕЊА ПРВОГ ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ ВАЛЕРИЈАНА

У суботу, 23. октобра навршило се 34 године од упокојења блажене успомене првог Епископа шумадијског Г. Валеријана. Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, уз саслужење свештеника, међу којима су били и они које је Владика Валеријан рукоположио. После Заамовне молитве служен је парастос Епископу Валеријану.

У беседи над гробом блаженопочившег Епископа Валеријана, Владика Јован је истакао заслуге и допринос Епископа Валеријана Шумадијској епархији. Као први Епископ шумадијски, овај вредни архипастир му-

дро је управљао Црквом и стадом које му је поверено, одговорно испуњавајући тешку и одговорну Епископску службу, истакао је Владика Јован. Епископ не носи само свој Крст, него и Крст свештенства, монаштва и својих верника.

ХРАМОВНА СЛАВА СВЕТЕ ПАРАСКЕВЕ У ЛАПОВУ

И ове године је слава храма Свете Параскеве свечано прослављена у Лапову. Свету Литургију су служили протојереј-ставрофор Милан Радовановић, протојереји Србољуб Марковић и Видоје Рајић, као и јереј Миломир Васиљевић уз саслужење ђакон Дејана Шишковића.

Светој Литургији у великом присуствовао је верни народ Лапова. После возгласа "Са страхом Божијим и вером приступите" уследило је Свето Причешће. Затим је беседио јереј Миломир Васиљевић говорећи о смислу и значају храмовне славе. Истакавши да је Црква је заједница свештенства и верних са својим Епископом у средишту као Икони Христовој. Затим је нагласио да је Црква предворје раја, а Света Литургија предукус Царства Божијег које ће се остварити у пуноћи Другим доласком Христовим. На крају је отац Миломир навео речи Господа Исуса Христа који је рекао да се не треба бринути за своје тело тј. шта ће се обући и јести, већ да по угледу на светитеље иштемо пре свега Царство Небеско. Тако је радила и Света Параскева и зато се ваља угледати на њу не поводећи се удоваљавању самољубљу и ниским прохтевима. На крају беседе отац Миломир је лаповчанима честитао храмовну славу пожељевши им да се идуће године окупе у још већем броју у светом храму. Након беседе је уследило сечење колача који је припремио овогодишњи колачар Миодраг Веселиновић, а на крају је уследила трпеза љубави.

Горан Живковић, јереј

ХРАМОВНА СЛАВА И РУКОПОЛОЖЕЊЕ У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је у среду 27. октобра, на дан Преподобне мати Параскеве, уз саслужење свештенства архијерејског намесништва јасеничког и уз присуство великог броја верника, служио Свету Архијерејску Литургију у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци. Преосвећени Владика је за време свете Литургије у чин ђакон рукоположио свршеног богослова и дипломираног теолога Милана Кеџића.

Честитајући храмовну славу, Епископ Јован се у надахнутој и исцрпној беседи обратио својој духовној деци, говорећи најпре о дужности сваког хришћанина да оно што је зло у свету преображава у добро. Али, ми често хоћемо да исправимо зло код другог, а никако да исправљамо себе. То јесте можда лакше, али је потребније прво поучити себе, како би и друге својим примером могли поучити. Када говоримо о овоземаљском животу, морамо имати на уму да је овај живот само припрема за вечни живот. И зато ми не живимо за овај свет, него за онај вечни – непролазни.

Нарочито је била значајна поука Владике Јована упућена новопосвећеном слуги у винограду Господњем. Владика је подсетио на узвишеност позива свештенослужитеља и на неопходност наоружања смирењем, трпљењем и љубављу, како би спасавањем своје душе спасили и душе оних који су нам од Бога, на служење и чување, поверени.

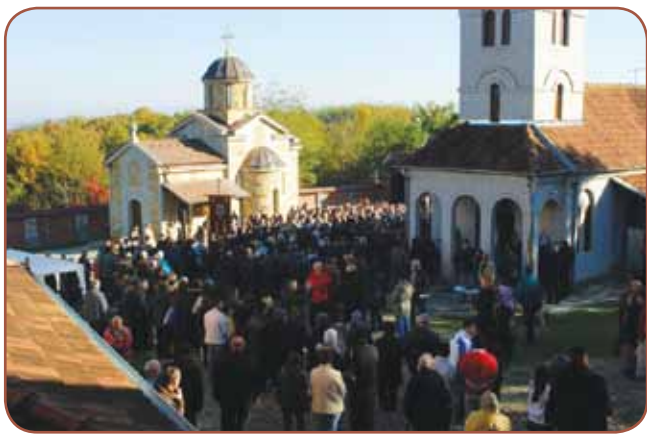
После свечане литије око храма и резања славског колача Епископ Јован је са свештенством и верним народом заједничарио у трпези љубави, продуженој Светој Литургији.

СЛАВА МАНАСТИРА СВЕТОГ ЛУКЕ У БОШЊАНУ

На дан када православна Црква прославља светог апостола и јеванђелиста Луку, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у манастиру посвећеном овом проповеднику Васкрслог Христа. Светој Архијерејској Литургији саслуживали су Архимандрит Алексеј (Богићевић) игуман ове свете обитељи, Архијерејски намесници темнишки и крагујевачки и свештенство овог краја.

Света Архијерејска Литургија служена је у новоизграђеном летњиковцу уз учешће око хиљаду душа жедних Речи Божије, који су са својим Епископом саслуживали у приношењу бескрвне жртве, Тела и Крви Христове. На прочитано зачало из Лукиног јеванђеља о исцељењу Гадаринског бесомучника Владика Јован одржао је благонадахнуту беседу уз подсећање свих нас да се демонски род изгони само постом и молитвом: „Бог је за ђавола недодирљив, али не само Бог већ и сви који у себи имају Бога. То нам сведочи и Свети Лука, то нам сведочи и Свети Петар Цетињски кога данас такође прослављамо, то нам сведочи и Свети Василије Острошки, а и Свети Прохор Пчињски кога сутра прослављамо браћо и сестре. Свети Лука нам сведочи кроз икону своју која се у овом манастиру налази и која повремено мироточи на утеху и радост свима нама, сведочећи тако силу Божију, а у исто време и позивајући нас да не будемо као они Гадаринци којима су животиње биле важније од човека, а има и данас међу нама таквих...”

Након резања славског колача сви верни су са својим Епископом узели учешће у трпези љубави коју су овогодишњи колачари Слободан и Маријана Тодоровић са великом љубављу спремили.

Срђан Миленковић, јереј

ОСВЕШТАН НОВИ ИКОНОСТАС У ДРАГОЦВЕТУ

У суботу, 6. новембра, када Света Црква прославља Светог великомученика Арету и када се молитвено сећа на нашу браћу, сестре, рођаке, пријатеље, оце, праоце и све уснуле у Господу, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Литургију у Драгоцвету.

Владика је пре Свете Литургије освештао нови иконостас, а у продужетку Литургије је заједно са јагодинским свештенством одслужио парастос и помолио се за све уснуле у Господу. У току Свете Литургије Владика је надахнуто беседио о томе каква вера треба да буде код свих нас и каква нас награда чека у рају. Такође је поучио народ какав значај има наше заступништво и посредништво код Господа за све наше, што је управо и смисао задушница. Такође је позвао све нас да водимо рачуна о гробљима, јер су она огледало онога колико смо волели и волимо наше уснуле у Господу.

На крају своје посете Владика је похвалио локалну црквену заједницу, која са својим трудољубивим свеш-

теником Александром Гајићем напредује из дана у дан, како на обнови храма тако и у духовном смислу.

Црквени одбор је припремио и свечани ручак за све присутне.

Миломир Тодоровић, јереј

ЛИТУРГИЈСКО ВЕНЧАЊЕ У СТАРОЈ МИЛОШЕВОЈ ЦРКВИ У КРАГУЈЕВЦУ

У недељу пред Митровдан Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у Старој Милошевој Цркви у Крагујевцу, на којој је венчао професора Богословије Светог Јована Златоустог Владана Костадиновића са његовом изабраницом Наташом Савић. Епископ су саслуживали професори Богословије на челу са ректором протојерејем-ставрофором др Зораном Крстићем.

Беседећи на јеванђелска зачала по Луки и Јовану, Владика Јован је назначио да је тајна живота и поред свих достигнућа науке и технике, остала за човека сакривена. Иако је свет богатији новим сазнањима она му нису омогућила да разоткрије ову тајну. За Јаира је она била откривена у речима Господњим: „Не бој се, само веруј!“, јер је њима побеђена смрт његове кћери. Живот је дар Божији, живот је драг и леп. Ако није такав, онда је то због нас и због наше вере. Оно што треба да знамо јесте да је Господ наш Исус Христос највећа радост и утеха. Поверимо се Њему, јер је Христос Онај који нас највише воли, Онај који је наш сигурни вођа кроз живот и Онај који нас никада неће напустити. Зато, изневерити у Светој Тајни брака, исто је што и изневерити Цркву. Ми смо се молили да Владан и Наташа постани Једно, јер двоје могу бити Једно само у Господу Христу. Ако се искрено обратимо Њему и ако му принесемо велику веру каква је била Јаирова, Бог ће учинити да ово двоје као Црква Христова буду сачувани у све векове.

Након причешћа верног народа, литургијско славље је за све верне настављено старањем младенаца у парохјском дому.

Мирослав Василијевић, ђакон

ХРАМОВНА СЛАВА ЦРКВЕ У ЛАЗАРЕВЦУ

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је на дан Светог великомученика Димитрија уз саслуживање свештенства Шумадијске епархије, служио Свету Архијерејску Литургију у Лазаревцу. Велелепни храм је био претесан да прими све који су желели да узму учешћа у овом торжественем сабрању.

Владика је у својој беседи говорио о правој вери која се једино у добрим делима може препознати. Подсетио нас је да ако желимо да будемо носиоци такве вере морамо носити свој животни крст, не крст Христов, јер Бог то од нас и не тражи, већ само свој. Преосвећени нас је подсетио и на велике речи Достојевског, који каже да и ако би истина којим случајем била ван Христа, он би се ипак определио за Христа. Морамо следовати Христу и непрекидно кроз Њега преиспитивати себе и своје поступке, а не туђе, нагласио је владика. Он је затим све присутне позвао да следују Цркви, али не Цркви као установи или једној организацији у мору других, већ Цркви као Телу Христовом и као продуженом Христу у векове. Преосвећени је на крају свог обраћања честитао славу братству храма и свима верницима ове црквене заједнице речима пуним истинске вере, наде и утехе да ће нам Бог и наш патрон Свети Великомученик Димитрије дати све оно што нам је потребно за наше спасење и вечно живљење, ако то од њега, својим врлинским животом и делима, будемо тражили.

Братство храма је после свете Литургије за госте припремило трпезу љубави. Након тога преосвећени Владика је обишао заједницу “Земља живих” у Брајковцу, да би окрепио, охрабрио и утешио потребите који се тамо лече и уче истинском животу.

Жељко Ивковић, јереј

ПРАЗНИК СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ДИМИТРИЈА У КРАГУЈЕВЦУ

Наша помесна Црква прославила је 8. новембра празник Светог великомученика Димитрија Мироточивог. Црква Божија у Крагујевцу, са својим претстојатељем Архијерејем Јованом Епископом шумадијским, презвитерима и ђаконима, окупљена на молитву у цркви посвећеној Светом Димитрију, која се налази у насељима Вашариште и Сушица, служењем празничног бденија отпочела је прославу овог великог светитеља.

Прелепим појањем, свечано бденије су увеличали и улепшали ученици петог разреда Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу, а несечичним залагањем су помогли и на организацији прославе.

Молитвено сабрање завршено је обраћањем Епископа верном народу. Епископ Јован је истакао да је Свети Димитрије својим животом и мученичком смрћу посведочио веру у Христа. То је пример који и ми треба да следимо, иако од нас данас, хвала Богу, нико не тражи да се одрекнемо Христа и нико нас због Христа не прогања. Међутим, потребно је да сваки тренутак нашег живота буде сведочење вере. Живећи хришћанским животом у савременом свету ми следимо пример Светог Димитрија. Има на жалост и таквих мучеништава која нису страдања Христа ради. Таква страдања нису на спасење. Истакавши жељу да останемо истрајни у молитви и да сви останемо чланови Цркве, Владика је свима честитао славу.

Свечаност је настављена Литургијским сабрањем хришћана, јединством вере и љубави, али и јединством у Светом причешћу – “заједничкој Чаши”. Пригодну проповед је изговорио протојереј-ставрофор Др Зоран Крстић, честитао празник и поздравио све сабрање.

Неизмерну захвалност као Црква дугујемо нашем ктитору брату Новици, затим браћи и сестрама у Црквеном одбору, домаћину славе брату Душану и сестри Душанки, као и свима који су се на било који начин потрудили око организације храмовне славе.

Небојша Ракић, протонамесник

СВЕТИ ВЕЛИКОМУЧЕНИК ГЕОРГИЈЕ КРСНА СЛАВА ВЛАДИКЕ ЈОВАНА

У уторак, 16. новембра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован прославио је своју Крсну славу, празник Обновљења храма Светог великомученика и победоносца Георгија – Ђурђиц. На навечерје празника, након богослужења, у епископској резиденцији надлежни парох јереј Срећко Зечевић осветио је славску водицу. Сутрадан, на дан своје крсне славе, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Успенија Пресвете Богородице у Крагујевцу уз саслужење дванаест свештеника.

По прочитаном Светом Јеванђељу, проповед је одржао протојереј-ставрофор др Зоран Крстић, ректор Богословије Свети Јован Златоусти. Отац Зоран је у име свештенства и верника Шумадијске епархије честитао

славу Преосвећеном Владици Јовану. После заамвоне молитве, старешина саборног храма протојереј-ставрофор Зарије Божовић благословио је и осветио славско жито и славски колач. Док је делио антидор и благосиљао верни народ, Владика је од своје пастве примио честитке поводом Крсне славе.

Сабрање је настављено у новој резиденцији Шумадијске епархије, где је приређен пријем за свештенство и верни народ. Свечани славски ручак приређен је у поподневним сатима. Између великог броја свештеника, монаха и верника, гости на владичиној слави били су и епископ жички Г. Хризостом, епископ врањски Г. Пахомије, епископ браничевски Г. Игњатије, градоначелник Крагујевца Верољуб Стевановић, потпредседник Епархијског савета Радиша Пљакић и многи други угледни гости.

Срећко Зечевић, јереј

САБОР СВЕТОГ АРХАНГЕЛА МИХАИЛА У АРАНЂЕЛОВЦУ

На дан Сабора светог Архангела Михаила, 21. новембра, Преосвећени Епископ шумадијски Г. Јован служио је свету Архијерејску Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу.

Честитајући крсну славу бројним славарима и њиховим породицама, Владика је говорио о анђeosким чиновима, о њихом непрестаном слављењу и служењу Богу, али и о бдењу и чувању свакога крштенога верника од стране анђела чувара. Ми смо овде на земљи позвани и призвани да остваримо идеал анђeosког живота и да постанемо земаљски анђели, управо као што су они небески људи, нагласио је Владика Јован. Овај идеал ћемо најпре и најпотпуније остварити угледањем на анђеле који непрестано славе Бога, тј. остварујемо га увек када се сабирамо у славу Божију приносећи Му највећи и најузвишенији принос – Свету Евхаристију.

На крају Свете Литургије Владика Јован је освештао два нова крста за цркву Светог Архангела Гаврила у Буковику, а након тога је пререзао славски колач старешини петропавловског храма, протојереју-ставрофору Мићи Ђирковићу и остао на славском ручку.

Александар Миловановић, јереј

АМБАСАДОР РУСИЈЕ АЛЕКСАНДАР КОНУЗИН У ПОСЕТИ ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован примио је у манастиру Каленић у званичну посету Његово Превасходство амбасадора Руске Федерације у Србији, Александра Васиљевича Конузина. Након обиласка манастира упутили су се у Крагујевац, седиште епархије, где је уприличен нарочити пријем за Његово Превасходство.

Амбасадор Конузин је у дипломатији је од 1971. године. Радио је у амбасадама у Камеруну (1971-1973), Габону (1974-1978), Алжиру (1981-1986), Француској (1991-1996), у Сталној Мисији Русије у УН у Њујорку (2001-2005). У периоду од 2005. године до априла 2008. године директор је Департмана за међународне организације МИП Русије. Од 2008. године обавља садашњу дужност Изванредног и Опунмоћеног Амбасадора Руске Федерације у Републици Србији.

ПРОСЛАВЉЕНА СЛАВА РАДИЈА ЗЛАТОУСТИ

Празничним бденијем у част Светог Јована Златоустог које је служио Његово преосвештенство епископ шумадијски г. Јован, уз саслужење свештеника професора крагујевачке Богословије, у овој школи прослављено је навечерје славе Радија Златоуста Српске православне епархије шумадијске и саме Богословије која ове године обележава десетогодишњицу свог постојања. И овог пута новинари Радија су прослављали саборно са свештенством и ученицима Богословије „Свети Јован Златоуст“, са којима је, после Бденија, одржана и заједничка трпеза љубави.

Радио Златоуст је обележио своју славу и преносом свеноћног бденија из Световазнесењског храма у Суботици, захваљујући линку који је успостављен са колегама са црквеног радија Славословље из Суботице.

ЛИТУРГИЈСКО КРШТЕЊЕ У СЕЛЕВЦУ

На празник Светих мученика Онисифора и Порфирија, 22. новембра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Архијерејску Литургију у храму Силаска Светог Духа на апостоле у Селевцу.

Уз присуство великог броја деце ученика веронауке, парохијана и пријатеља надлежног пароха Ненада Петровића и његове супруге Драгане, Првојерарх шумадијски крстио је у току Литургије њиховог сина Гаврила. Речима очинске бриге и љубави упућеним оним најмлађима, Владика Јован је богонадахнуто говорио о смислу и значају свете тајне крштења, подсећајући на значај благодати Божије која се током крштења излива на новокрштеног. Крштење је неодвојиво од Тела и Крви Христове, јер се причешћем сједињујемо са Христом. Крштењем ми постајемо чланови Цркве, али без живота са Црквом и у Цркви, немогуће је ући у Царство небеско. На крају Владика Јован је честитао родитељима и куму, али их и подсетио на велику одговорност према новокрштеном Гаврилу. Овај богоугодни чин улепшало је појање дечијег црквеног хора из Азање. Након Свете Литургије, Његово Преосвештенство, сви присутни свештеници и верни народ узели су учешће у трпези љубави коју су припремили родитељи новокрштеног Гаврила.

УЗРАСТАЊЕ У СМЕРЕЊУ И СЛУЖЕЊУ

У суботу, 27. новембра када Света Црква прославља Светог апостола Филипа Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслужење свештенства беличког намесништва, служио је Свету Литургију у Јовцу. У току Свете Литургије Епископ је за досадашњи труд и залагање произвео протонамесника Сава Крстића у чин протопрезвитера. У својој беседи он је нагласио да награда за труд и залагање не треба да буду никакви чиновни него пре свега служење. Само у смирењу и служењу свештеник треба да узраста заједно са својом паством. Наиме, после експлозије војних магацина у Параћину која је у знатној мери оштетила храм Свете Тројице у Јовцу, сада већ протопрезвитер Сава је, заједно са својом паством, успео да обнови храм. За кратко време је храм покривен бакром, дозидан је звоник, урађен под, грејање и комплетна спољашња фасада. После Свете Литургије црквени одбор је припремио трпезу љубави у којој су узели учешће сви присутни.

У истом дану Епископ Јован је на јагодинском гробљу, заједно са јагодинским свештенством, одслужио полугодишњи помен и помолио се за вечни покој госпође Радмиле Ђорђевић, великог добротора храма Свете Петке у Јагодини. После парастоса Епископ је обишао храм Свете Петке да би видео како напредују радови на постављању звона и како би својим благословом и саветима помогао братству храма да приведу радове крају.

Миломир Тодоровић, јереј

ЖИВЕ РЕЧИ УТЕХЕ ОСВОЈИО „GRAND PRIX WEB FEST 2010“

Православна презентација Живе Речи Утехе (<http://www.pouke.org>) освојила је Велику награду публице „Grand prix“ на „Web festu 2010“ (<http://www.wfest.org/pobednici-2010>) који је највећи регионални Интернет фестивал посвећен избору најбољих регионалних web пројеката као и едукацији, промоцији и популаризацији употребе Интернета. Финално вече је одржано у Великој сали СКЦ-а 26. новембра 2010. године у Београду.

Свети Јован Златоусти – слава крагујевачке Богословије

ВЕЧНА АКТУЕЛНОСТ ЗЛАТОУСТОВОГ ЖИВОТА И ДЕЛА

огослужењима у школском храму Златоустове богословије у Крагујевцу – бденијем, у четвртак, 25. новембра, па Литургијом на дан празника, у петак, 26. новембра – која је водио Његово преосвештенство епископ шумадијски Господин Јован, као и духовним програмом припремљеним од ученика Богословије, прослављен је дан у који се Црква Божија сећа личности великог васељенског учитеља и патрона крагујевачког богословског учи-

богослужењима, показала да је оправдала идеје и очекивања оснивача – патријарха Павла и владике Саве. Такође, говорило се и о врло запаженим пастирским и академским резултатима које су остварили за само десет година полазници ове школе.

На славској Литургији, коју је у дан када се прославља и празнује свети Јован Златоусти служио Преосвећени владика шумадијски Господин Јован, уз саслужење гостију из братских богословија и ректора и професора слављеничке школе, учени-

ци су показали да су научили да њихово учешће у богослужењу буде пре свега молитвено, по древним типичима, али и да доприноси благољепију које се традиционално негује у нашој Цркви. Након прочитаног јеванђељског зачала – о пастиру добром – беседио је владика Јован, поучивши учеснике Евхаристијског сабрања о вечној актуелности живота и дела светог Јована Златоустог, наглашавајући да у овим тешким временима једину праву утеху можемо наћи у Златоустовој етици и његовом богословском ставу – слава Богу за све!

Духовни програм, који су ученици припремили поводом јубилеја, отворио је ректор Богословије протојереј ставрофор професор др Зоран Крстић, изражавајући

наду да је ово кратко време трајања Богословије у Крагујевцу оправдало очекивања оснивача и да овај мали јубилеј обавезује да следећи буду време сабирања још бољих резултата. Посебно се захвалио свим добротворима – великим и малим – без којих не би било могуће обављати ову значајну црквену мисију. О богословљу које се изучава у Златоустовој богословији и десетогодишњем путу црквенопросветног рада у Крагујевцу, истичући сву сложеност овог подухвата, говорио је професор Богословије Владан Костадиновић. Затим су ученици, под вођством професора појања Немање Старовлаха, извели неколико оригинално припремљених црквених песама. Уследио је и драмски играч, такође у извођењу ученика, са православном хришћанском тематиком.

Током славске трпезе љубави о позитивним дметима у црквенопросветној области и добрим резултатима које ученици крагујевачке богословије постижу у високом теолошком образовању, говорио је Господин др Игнатије, епископ пожаревачки и професор Православног богословског факултета Универзитета у Београду.

У суботу, 27. новембра у храму Богословије служена је Литургија и парастос свим преминулим добротворима ове школе, што је била још једна прилика да се разговара о саображавању актуелног образовно-васпитног процеса у Богословији идејама које су омогућиле и њено оснивање пре једне деценије.

лишта. Овогодишња слава, коју су учешћем увеличали Његово преосвештенство Господин др Игнатије, епископ браничевски, представници других богословија Српске Цркве, протојереј ставрофор професор др Димитрије Калезић, инспектор богословија СПЦ, потпредседник Епархијског савета Шумадијске епархије Радиша Пљакић, добротвори крагујевачке школе – Милица Квајић из Монреала (Канада) и Вера Пантовић из Крагујевца – као и архијерејски намесници Епархије и представници Скупштине града Крагујевца и друштвеног живота овог града, прослављана је као јубиларна, јер је пре десет година Свети архијерејски сабор СПЦ, на предлог тадашњег епископа шумадијског др Саве (Вуковића), донео одлуку о оснивању ове богословске школе. Тим поводом представљена је књига – монографија о деценијском трајању Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу. Славске честитке свих гостију почињале су и завршавале се жељама да вишеструко плодотворна десетогодишњица буде подстицај за још делотворнији црквенопросветни рад у будућности.

Сусрет ученика и професора крагујевачке Богословије са својим епископом, Преосвећеним Господином Јованом током трпезе љубави, а након одслуженог бденија на навечерје празника, био је прилика да се отворено разговара о свим изазовима црквенопросветне делатности у протеклих десет година. Изражена је радост што је ова генерација полазника школе достојно, пре свега у

ДА ЛИ ЈЕ РАТ ИКАД ОПРАВДАН?

еванђеље нам говори да живимо у свету који није онакав какав је Бог желео да буде. Наш свет је, бар делимично, под влашћу „кнеза овога света“ (Јн 12, 31), који је „убица од почетка“ (Јн 8, 44). Убиство, убијање, рат и смрт су саставни део самог постојања света. Некако, човек је увек био у стању да разуме трагику убијања, јер је искусио страх за себе, за своје вољене, али човек никада није био у стању да заустави ратове, убиства, и друге облике убијања. Јеванђеље објашњава зашто је ово овако: у позадини светске трагедије се налази зли планер – „убица“ од почетка – Исус Христос је први који га је раскринкао, назвавши га правим именом – „убица“ – и онда му је одузео силу тако што је прво слободно принео себе на смрт, а затим се подигао из мртвих дарујући нам *слободу од смрти*.

Хришћанска одговорност састоји се, дакле, од делања у складу са Христом и делања у Христу тако што се живот даје другим људима, самоме свету. Како онда он може бити умешан у убијање? Током векова, Црква – њени светитељи, Сабори, њени најбољи чланови – решавали су овај проблем на различите начине, који искључују једну општу формулу.

С једне стране, Црква је убијање увек недвосмислено сматрала за зло. Свети Василије Велики (†379) за све војнике који су учествовали у рату прописује период покајања, који се састоји од неколико година уздржавања од Светог Причешћа. Али постоје и другачији случајеви, када је божански благослов даван другим светима пре ратова и битака: светом Константину (Великом) пред битку са паганским царем Ликинијем; светом Александру Невском, када се борио са западним освајачима; свети Сергије (Радоњешки) је благословио Димитрија Донског пред одлучујући сукоб са Татарима и чак послао двојицу својих монаха да учествују у борбама. Ови примери не показују да је убијање добро. Светитељи нису подстицали убијање, већ *жртвовање*; они су благосиљали људе да дају своје животе, не да узимају животе других; јер су се они, сви, радовали у миру а не у рату. Идеја благословеног жртвовања се заправо налази у речима Христовим: „Од ове љубави нико нема веће, да ко живот свој положи за пријатеље своје“ (Јн 15, 13).

Оно што примећујемо у свему овоме је да је Христос увео у наш свет – свет у којем постоје убијање и смрт – нову стварност: нови божански живот који нас ослобађа од страха, *није нас издвојио из света*, већ *нас је послао у свет*, како бисмо могли да га преобразимо изнутра. Бивствовање и живљење у свету подразумевају укључивање, а не повлачење; одговорност, а не бежање.

Где постоји рат – посебно савремени рат – ко су учесници? Једино војска? Засигурно не, већ и сви они који учествују у снабдевању војске и, самим тим, сваки порески обвезник.

Заиста доследан „пацифистички“ став подразумева одбијање плаћања пореза и потпуно повлачење из друштва. Али да ли је то најбољи начин да се друштво учини бољим, и да „љубимо браћу своју“? Напослетку, права разлика између војника на линији фронта и пореског обвезника је у томе што први „полаже живот свој за пријатеље своје“, док други то не чини. Али обојица су, заправо, укључени у рат.

Прави проблем је, како мислим, заустављање ратова пре неголи појединачно практиковање „приговора савести“, који је брз и варљив начин на који се неко „искључује из убијања“. Хришћани заиста имају дужност да се боре против рата као начина за решавања конфликта, а нарочито против безумља потраге за националном надмоћи.

Али, шта је са законитом одбраном? Да ли је Пољска 1939. године, када ју је напао Хитлер, требало да практикује ненасиље? Да

ли је било боље за Енглеску, Француску и Америку да пусте Хитлера да убија Пољаке, Јевреје, Румуне, Грке и друге без војног мешања?

Очигледно, проблем „освајачких ратова“ и „одбрамбених ратова“ није проблем добра и зла, већ проблем већег или мањег зла. Ако хришћанство никада није опраштало апсолутни пацифизам, то је само због тога што је знало да апсолутно добро, апсолутна љубав и блаженство нису од овога света. Хришћанин предокуша ове ствари. Он покушава да их колико је год могуће уведе у свој живот и у живот друштва, али – докле год живи у овом свету – он је приморан да размишља у оквирима „мањег зла“, а не „апсолутног добра“. Ово је основ оправдане самоодбране.

Међутим, Црква никада није осудила одговорни и селективни „приговор савести“, посебно када он обухвата значајно служење друштву и када се не схвата као самооправдано бежање, већ као сведочење за истину и правду. Самој држави се не може дати апсолутно и непогрешиво право да суди о томе који су ратови праведни!

Убиство у било ком облику је зло, чак и ако је некако скопчано са личним ризиком и жртвовањем. Оно може бити мање зло од лицемерног повлачења из одговорности, које с друге стране може да доведе до још више убијања наше недужне браће и сестара – од стране других.

Fr John Meyendorff, "Is War Ever Justified?", *Upbeat* Vol. 2 (1969), No. 10.

са енглеског превели Маријана и Срећко Петровић.

СУСРЕТ ЦОНА БЕРА, ДЕКАНА ЊУЈОРШКЕ ПРАВОСЛАВНЕ АКАДЕМИЈЕ СВЕТОГ ВЛАДИМИРА, СА КРАГУЈЕВАЧКИМ БОГОСЛОВИМА

Након што је на Православном богословском факултету Универзитета у Београду учествовао на свечаностима поводом почетка нове школске године и одржао неколико предавања (*Изазов наше садашњости и испитивање прошлости – идентитет Христов и наш идентитет у Христу; Задаци православне теологије у XXI веку – генеза и лимити неопатристичке синтезе и специјализација или фрагментација богословља*), протојереј др Цон Бер (John Behr), професор и декан Академије Светог Владимира у Њујорку (St. Vladimir's Orthodox Theological Seminary), посетио је, у пратњи професора Богословског факултета Владана Перишћа, 16. октобра, крагујевачку Богословију Светог Јована Златоустог. Циљ сусрета овог угледног савременог теолога, чија је књига *The Way to Nicaea* преведена на српски језик и објављена у Жичкој епахији под насловом *Пут у Никеју*, са полазницима ове школе био је да они добију основне информације о изучавању православне теологије данас у свету и да се упознају са црквеним и научним идејама које су у Академији Светог Владимира неговали некадашњи професори и богослови Г. Флоровски, А. Шмеман, Ј. Мајендорф. Госта је ученицима представио протојереј ставрофор др Зоран Крстић, ректор крагујевачке Богословије.

Отац Цон је најпре говорио о ширењу православног хришћанства у Америци, истичући велики допринос руске мисије коју је предводио свети Герман Аљаски. На мисијски рад угледних руских духовника, међу којима је био и руски патријарх Тихон (Белавин), плодотворно се надовезала и делатност њујоршке Академије Светог Владимира која је основана 1938. године.

Ученици Богословије поставили су више питања о делатности на Академији, али и на Западу, великих православних богослова, Георгија Флоровског, Александра Шмемана и Јована (Цона) Мајендорфа. О историји Академије и мисионарском духу који су успоставили ови велики богослови, отац Цон Бер каже:

„Академија је од свога оснивања имала свеправославну мисију. На овом факултету раде и уче Руси,

Срби, Грци, Антиохијци, Енглези... У свом Просветном савету ми имамо епископе из свих помесних Цркава. Српску Цркву тренутно представља епископ Максим Васиљевић из Лос Анђелеса. Одувек смо били убеђени да треба да служимо свим Православним у Америци. И само радећи на тај начин можемо да градимо Једно Тело Христово. Али, наш рад није само у служби Цркве у Америци... Кроз наше студенте из многих Цркава ми проводимо нашу мисију.

Наши бивши декани су од огромне важности за Православље у целом свету, нарочито отац Георгије Флоровски, отац Александар Шмеман и отац Цон Мајендорф.

Отац Георгије Флоровски је био веома важан за руске емигранте, јер је ослободио Православље на Западу од заточеништва у стега руског богословља XIX века које

је било под утицајем римокатоличких и протестантских текстова. После њега Православље се није налазило између та два учења. Сматрао је да треба да се вратимо изворном Православљу и његово учење је данас познато као неопатристичко виђење – повратак Оцима. Скоро сва православна теологија је заснована на том ставу и креће се у том духу.

Са оцем Александром Шмеманом преиспитивање евхаристијске теологије и евхаристијске праксе постаје важно. Он је имао став да Евхаристију не треба доживљавати као нешто што се служи у тишини и у некој тајновитости да би се све молитве читале у себи и иза затворене завесе. Људи на Литургију не треба да долазе два-три пута годишње ради причешћивања. Као што знате, Евхаристија је служба свог Божијег народа која треба да буде разумљива и зато је исправно да сви дођете и узмете Тело Христово. Ова његова порука је дубоко утицала на Православље широм света.

А отац Цон Мајендорф био је један од првих теолога који је изучавао светог Григорија Паламу и који је нагласио важност учења светог Григорија Паламе. И та теологија је данас широко прихваћена.

Кад дођете у Академију, несумњиво је да осећате јако присуство личности и учења ових великих богослова. Њихово присуство ја доживљавам као потпуну преданост изучавању онога што су они оставили на највишем нивоу. Бог нам је дао разум, да размишљамо, а не да само једноставно понављамо неке ствари. Не треба да се плашимо размишљања и теологију треба да развијамо путем дијалога, разговора... Тако, кроз дело и рад људи са наше Академије, ширимо Православље широм света.

Када смо почели 1938. године ми смо имали делове две зграде у центру Њујорка, на Менхетну, а наша библиотека је била у купатилу. Године 1963. ми смо прешли у северни део Њујорка и од тада смо заиста почели да се развијамо, имамо нове зграде, више семинара, више студената... Када сам дошао на Академију Светог Владимира 1963. године, ми смо имали шест станова за ожењене студенте, а сада имамо тридесет осам. Данас са нама живи преко седамдесеторо деце испод седам година. Што се тиче начина живота у Академији, односно црквеног живота у нашем храму, он је веома живахан, па да кажем и бучан, молитвено слободан...

Угледни гост из САД је говорио и о месту теологије као науке у Православној Цркви, залажући се за склад између научног метода и аутентичног сведочења православног учења кроз молитвени живот у заједници. Више пута је истакао да је најефикаснији пастирски рад онај који подразумева обраћање конкретној личности која тражи Бога; и да успех пастирског рада највише зависи од спремности да се кроз подвиг и љубав сведочи Господ Исус Христос.

Уследили су одговори на важна догматска и патристичка питања, на пример о томе како теологија може да објасни да је Исус Христос истовремено и Бог и човек, или да ли је Оригеново учење више укореењено у црквено предање него што се до сада мислило.

Након одговора и на друга питања полазника школе, нарочито о режиму студија на Светом Владимиру, за госте је у Богословији приређен ручак заједно са ученицима. Професора Цона Бера и професора Владана Перишића, после боравка у Богословији Светог Јована Златоустог, примио је у Владичанском двору у Крагујевцу Његово преосвештенство епископ шумадијски Господин Јован, тако да се и том приликом разговарало о савременим путевима црквеног образовања.

ПАЛАДИЈЕ: ДИЈАЛОГ О ЖИВОТУ СВЕТОГ ЈОВАНА ЗЛАТОУСТОГ

Тада га је Мелетије Антиохијски рукоположио за ђакона, пошто је претходне две, а пре тога још три године служио за олтаром. Када је његова способност подучавања блеснула у пуном сјају и када је народ у сусрету с њим налазио олакшање због горчине живота, Флавијан га је поставио за свештеника. Током дванаест година служења у антиохијској цркви издвајао се од других и исправношћу свог живота служио на част тамошњем свештенству, једнима дарујући со мудрости, друге просвећујући својим учењем, треће напајајући на изворима Светог писма.

Све се одвијало добро да боље бити не може под будним оком Христа, кад премину блажени Нектарије, епископ цариградске цркве. Одмах са свих страна нагрнуше нежељници у намери да заузму то почасно место, свештеници по свом положају, али недостојни свештеничког звања, једни куцајући на врата преторије, други користећи корупцију, трећи падајући на колена пред народом. Видевши то, прави хришћански народ се узнемири и поче да досађује цару захтевима да овај пронађе искусна човека за ово почасно звање. Међутим, цео посао на себе је преузео један човек: дворски евнух Еутропије, први човек царских одаја. У жељи да граду подари Јована – чије врлине је научио да распознаје још када га је цар једном раније послао у једну мисију доста далеко на исток – Еутропије је цару дао да потпише писмо за дукса Антиохије у којем му је цар наређивао да Јована пошаље у Цариград, али што дискретније, како се Антиохија не би побунила. Чим је примио писмо, дукс је замолио Јована да дође до излаза из града, поред капела мученика, одмах иза капије по имену Романесија; затим га, сместивши га у поштанска кола, повери евнуху задуженом да обави овај задатак и даде му писмо које је потписао *magister officiorum*. Након што је тако одведен из Антиохије, постављен је за епископа цариградске цркве.

Преузето из: Жан-Клод Шене, Бернар Флизен,
Византија – историја и цивилизација,
Београд, Clío 2010
(превела с француског Јасна Видић)

ПАД ЦАРИГРАДА 1453. ГОДИНЕ

Недалеко од Галипоља, године 1352, никло је прво стално насеље османлијских Турака на европском тлу. Нико тада није могао ни наслутити последице тог догађаја. Две године касније, земљотрес који је уздрмао Тракију порушио је зидине Галипоља. Заузимањем рушевина града и околних опустелих места Турци су не-

повратно ступили на Балканско полуострво и кренули у његово освајање. Разорни потрес тла на које су крочили као да је најавио хришћанским народима Европе вековне патње које су га очекивале од ових азијских придошлица. Византија је после губитка малоазијских посела, ширењем Османлија с ове стране Босфора, сведена

на безначајне остатке, па је то „царство кога нема“ у свом поседу задржало само Цариград и Солун са околином, делове црноморске и егејске обале Тракије и знатан део Пелопонеза. Једна по једна феудална област хришћанских великаша Балкана нестајала је у налету Турака, а њихово лагано приближавање обалама Дунава и Јадранског мора изазивало је све већи страх у земљама разједињеног Запада. Док се са зебњом ишчекивала поплава неверника преко балканских граница, судбина једног царства већ је давно била решена.

На новогодишњи дан 855. године по хиџри (3. фебруар 1451.) умро је султан Мурат II од капи усред једне пијанке. Турски престо наследио је његов син Мехмед II (1451-1481), снажна личност, самовољан и ауторитаран владар, касније назван Освајач. Упркос томе, сама појава новог султана, наручиоца портрета код једног млетачког сликара и проучаваоца хришћанских религијских, филозофских и књижевних дела, одавала је слику ренесансног Турчина наклоњеног науци, култури и миру. Ова Мехмедова интересовања била су, међутим, ограничена и донекле подстакнута намером да се непријатељ што боље упозна. Његова визија царства, утемељена на тековинама османлијске традиције, била је прожета идејама исламског светог рата, који је сматран највећим извором моћи и утицаја, а царева улога у њему изједначавана је са борцем који ратује у име свих муслимана. Отуда Мехмед II Освајач изјављује: „Мач ислама је у нашим рукама. Да се нисмо определили за трпљење ових јада, не бисмо били достојни да се називамо газијама.“

Иако је одмах по доласку на власт намеравао да освоји Цариград и да тако уклони последњу препреку која је раздвајала европске од азијских дело-

ва његове империје, нови султан се у почетку приказивао као мирољубив владар који нема намеру да било шта мења у унутрашњој управи, нити у односима са хришћанским државама, не желећи да изазива њихово подозрење или интервенцију. С друге стране, вршио је темељне припреме за задавање смртоносног удarca Византији. На азијској обали Босфора још је султанов прадеда, Бајазит, подигао тврђаву Анадоли хисар, а Мехмед II је, у пролеће 1452. године, са европске стране, на најужем месту босфорског теснаца, порушивши неколико цркава рашчистио терен и започео градњу још једне тврђаве, познате по називу Румели Хисар. Султан је подизањем ове утврде обезбедио потпуну контролу над поморским саобраћајем у Босфору и омогућио блокаду Цариграда са копна и мора, што је изазвало најцрње слутње код Грка, који су тврђаву Румели хисар називали Лемокопија – нож под грлом.

Византијски цар, Константин XI Драгаш, по мајци српског порекла, у ишчекивању скоријег турског напада на Цариград упућивао је хитне позиве Западу, усрдно молећи помоћ и подршку. Али, „великодушност хришћанских владара била је хладна и окаснела“, како је записао још Едвард Гибон у далеком XVIII веку. Млечани су били преокупирани ратом са својим суседима у Ломбардији, а папа Никола V је пружање помоћи Источном царству условљавао прихватањем јединства са римском црквом и његовим признавањем за поглавара свих хришћана. У Угарску, која је од 1451. године била у миру са Турцима, у јесен наредне године вратио се, после дужег тамновања код свог татора римско-немачког цара Фридриха III, њен легитимни владар Ладислав Постумус (Посмрче). Угарски сталежи одуговлачили су са предавањем фактичке власти краљу из руку „губернатора“ Јована Хуњадија, па се спољном политиком нико озбиљно није ни бавио. Угроженој Византији, дакле, изостала је подршка са Запада не само због непријатељства византијског народа према црквеној унији, већ и због унутрашњих трзавица и противречних интереса западних сила. Симболична помоћ која је послата била је јасна порука да је Источноримско царство препуштено сопственој судбини. Све и да је до озбиљније интервенције дошло, она не би имала за циљ да очува Византију, већ да реши давнашње питање: да ли ће остаци Царства припасти Латинима или Турцима. Турска надмоћ разрешила је ову дилему. Једино што се још могло спасти, по мишљењу римског папе, јесу душе Ромеја, па је уместо унајмљених војника у Цариград послао свог легата кардинала Исидора, пореклом Грка, бившег московског митрополита, кога су због прихватања уније у Фиренци протерали из Русије.

Очајан и остављен потпуно сам пред предстојећи турски удар, цар Константин XI је једину наду и даље полагао у Запад, јер нико други, и да је хтео, није му могао помоћи. Бугарско царство већ више од пола века није постојало, а Српска деспотовина, не

тако давно похарана и опустошена, грцајући под теретом вазалних обавеза наметнутих од Османлија, могла је да буде само неми посматрач пропасти своје православне браће. Сматрајући да прави неопходан корак који ће ипак покренути западне владаре и папу, византијски василевс је пристао на склапање уније са римокатолицима, која је свечано проглашена 12. децембра 1452. године у цркви Свете Софије, после литургије у којој је саслуживао и кардинал Исидор. Упркос чињеници да је дуго прижељкивана унија на крају остварена, војна подршка западних држава је изостала. Једини вредан помена је добровољачки одред од 700 Ђеновљана, који је у Цариград стигао предвођен Ђованијем Ђустинијанијем Лонгом. С друге стране, прихватање уније је подстакло њене бројне противнике, који су, сматрајући је ђавољим делом, изазвали велике nerede на улицама Цариграда. Калуђер Генадије, вођа овог

покрета, из протеста се затворио у своју монашку ћелију и истакао на вратима проглас у коме се заклињао пред Господом да би пре умро него што би издао православну веру. Жестока мржња становника Цариграда према римокатолицима нашла је свој израз у чувеној реченици великог дукса Луке Нотараса, византијског племића и достојанственика, који је изјавио: „Више волим да видим усред града турски турбан, неголи латинску митру.“ Али, трагични догађаји који су уследили за тренутак су избрисали све разлике међу опседнутима, упутивши их на заједничку борбу против истинских непријатеља хришћанства, који су у бесу и фанатичном заносу кидисали на зидине Константинопоља.

Турски напад на Цариград започео је 6. априла 1453. године топовским бомбардовањем зидина са копнене стране града. Истовремено, турска флота у Босфору покушавала је да се пробије у Златни рог, у намери да Цариград опколи читавом дужином његових зидина, али јој је дебели ланац постављен преко улаза у залив онемогућио пролаз. Мехмед II је, стога, наредио да се направи пут преко брда Галате, од Босфора до Златног рога, наспрам Константинопоља, и да се галије копненим прелазом пребаце далеко иза заштитног ланца. Преко дасака намазаних овнујским и говеђим лојем око 70 бродова је превучено копном и поринуто у море. Појава непријатељске флоте у Златном рогу, под зидинама града, изазвала је запрепашћење његових бранилаца. Постало је јасно да је њихов број, и онако мали, сада сасвим недовољан да заштити цариградске бедеме, угрожене са свих страна. Знајући то, султан је поставио стратегију која се заснивала на непрекидним нападима, како хришћани не би имали ни ча-

сак одмора. Наваљујући у таласима и непрестано бомбардујући из огромних топова, међу којима се истицао тзв. Урбанов топ (грдосија која је до Цари-

града довучена са шеседесет волова, а чији је конструктор био угарски тополивац Урбан), турске копнене трупе су после извесног времена успеле да отворе рупе у утврђењу и да на тренутак угледају део унутрашње одбране. Цар Константин, видећи да цариградски зидови под османлијским притиском полако попуштају, послао је султану гласника са молбом да прихвати мир, нудећи му за узврат данак колики год затражи. Мехмеду, међутим, није падало на памет да се повуче у тренутку када му је победа била на дохват руке, па је Константину одговорио: „Или ћу ја узети овај град, или ће град узети мене. Ако прихватиш пораз и повучеш се у миру, добићеш Пелопонез за себе, провинције за своју браћу и ми ћемо бити пријатељи. Али, ако се и даље противиш мом мирном уласку у град, ја ћу ући на силу и све ћу вас побити и поклати, а мојој војсци ћу допустити да по вољи пљачка. Једино што желим је град, па макар био и празан.“ Одговор на ове султанове претње је изостао. Решен да до краја брани „царицу градова“ Константин је одбацио предлог својих саветника који су га преклињали да бежи и, уздајући се у Божју помоћ, покушавао да организује и охрабри клонуле браниоце. Али, ни Небо им није било наклоњено. У ноћи 24. маја дошло је до потпуног помрачења месеца и пуна три часа протекла су у мрклом мраку. Изгледало је да се обистињује древно пророчанство да ће Цариград пасти кад месец нестане. Константин је наредио да се изнесе икона Богородице, заштитнице града, и да се у литији пронесе улицама. Међутим, икона је изненада испала из свог постоља и готово у истом тренутку са неба се обрушило јако невреме, праћено пљусковима и градом, па се поворка морала разићи. Људи који су притрчали да икону по-

Мехмед Освајач испред Цариградских зидина

дигну учинили су то са крајњим напором, јер је она одједном била толико тешка као да је сва сачињена од олова. Следећег јутра, Цариград је освануо обавијен густом маглом, појава неуобичајена у овим крајевима у пролеће. Када се увече магла најзад подигла, на куполи Свете Софије примећена је некак-

ва светлост која се лагано пела ка позлаћеном крсту на врху. Турци, приметивши ово светлуцање, тражили су одговор од својих учених људи, који су узнемирене војнике охрабрили тумачењем да је знамење наговештај светлости праве вере која ће ускоро озарити ово свето здање. Хришћани су, пак, у овом несвакидашњем догађају разумели да Богородица, после више од хиљаду година, напушта свој град.

У понедељак, 28. маја, дан пре коначног напада, док је турски табор утонуо у чудну тишину, у Цариграду су са свих цркава звонила звона, а градским улицама, носећи свете иконе и хришћанске реликвије, кретала се литија коју је предводио сам Константин. По одслуженом молебну, цар се обратио војсци и народу говором који је охрабрио све присутне, истакавши да човек треба да буде увек спреман да умре или за своју веру, или своју земљу, или за своју породицу, или за свога владара, а да ће они који то сада буду учинили умрети за све четири ствари. Предвече је у Светој Софији, препуној Грка и Латина, одржана служба уз исповест и Свето причешће. Оно што сва црквена заседања током векова нису успела, учинили су заједнички страх и блиска опасност – православни и католици заједно су се молили Господу да их избави од неверника, опраштајући и тражећи опроштај грехова једни од других, и примајући Свето причешће из руку православних, унијатских и католичких свештеника.

У рану зору 29. маја, на дан Светог Теодосија, уз звуке бубњева, таламбаса и зурли, Турци су се силовито обрушили на зидине Константинопоља. Напад који је истовремено започео с копна и с мора пратила је заглушујућа бука топова. У том тренутку зазвонила су и звона са више од стотину цариградских цркава, чинећи, уз тресак бедема који су се на све

стране рушили, приказ нестварним и апокалиптичним. Османлијски ратници, распаљени верским фанатизмом, гоњени бичевима и султановом гвозденим палицом, јуришали су на брење у зидовима, отворене великим топовским ђуладима. Урбанов топ је с времена на време тресао тло под ногама, а његова

грмљавина разлегала се далеко изван Цариграда. Заповедник ђеновљанског одреда, Ђустинијани, са својим људима је храбро одбијао Турке, борећи се више часова на најкритичнијем месту. Под тешком опсадом био је и зид дуж Златног рога, са морске стране, али су овде браниоци имали иницијативу. Мехмед II је у одлучном тренутку наредио напад својим елитним трупам – јаничарима, који су удвојеном снагом грунули са копна. Међу њима се истицао одред на чијем челу се налазио неки Хасан, човек џиновског раста и застрашујућег изгледа, кога су Грци, међутим, успели да усмрте каменом, последњи пут оживевши библијску причу о Голијату. Изненада, у једном окршају, Ђустинијани је тешко рањен, па је упркос Константиновим молбама да издржи одлучио да напусти положај. Наводно је на

царево питање где мисли да бежи одговорио: „Тамо, куда ће Бог сам одвести ове Турке.“ Успео је да се докопа Галате, укрца на ђеновљански брод и упути ка Хиосу, где је, како вели Успенски, „умро од ране и понижења“. По одласку свог вође, Ђустинијанијеви људи изгубише храброст и за тренутак читава се одбрана поколеба. Јаничари, приметивши пометњу међу браниоцима, навалише још жешће. Градске капије почеше да попуштају, па су Турци преко гомила лешева проваљивали у унутрашњост града. Настаде борба прса у прса. Најстрашније је било код капије Светог Романа, где је цар Константин последњи пут виђен жив. Борећи се као обичан војник погинуо је покушавајући да заустави поплаву неверника која је надирала у његов град. Убрзо је у општем расулу све било изгубљено. Разјарени Турци су овладали Цариградом и починили невиђена зверства.

Иако очекивано, турско освајање Цариграда зграуноло је сав хришћански свет. Веровало се да је само небо вечније од града који је основао „равноапостолни“ цар Константин. У православним земљама вест је примљена са великом тугом и неверицом. Српски владар, деспот Ђурађ Бранковић, дознавши да су Цариград заузеле Османлије, повукао се у своје одаје и три дана, не примајући никог, оплакивао је пропаст византијске престонице. Он је добро знао да је нестанак Царства Ромеја уједно био и крај једне цивилизације којој је и сам припадао. На Западу је вест најпре стигла у Венецију, 29. јуна, а одатле се раширила по Европи. Када се у Риму сазнало да је Цариград у султановим рукама, папа Никола V, подстрекиван од кардинала Николе Кузанског, вратио се плановима о покретању крсташког рата. Међутим, за све је већ било касно. Византија је заувек нестала.

Учење апостола Адаја

Богословско друштво Отачник,
Београд 2010.

У издању Богословског друштва Отачник, појавило се двојезично издање дела које никако не сме да остане незапажено у круговима наших теолога и лингвиста. Мр Небојша Тумара, докторант Православног Богословског факултета, чија је ужа специјалност јеврејски и сиријски језик, овог пута је, користећи се оригиналним сиријским текстом који паралелно следи српски превод, пред нас донео једно од класичних дела сиријске књижевности.

Сиријски језик, као дијалект средњег арамејског, представља језик којим се говорило у околини града Едесе и који је од 4-8. века био језик културе читавог Средњег истока. Овај језик је био језик хришћанске мисије која дошла до обала Малабара и Источне Кине и уједно језик на којем су писали великани сиријског хришћанства, почев од светог Јефрема па све до светог Исака Сирина.

Учење апостола Адаја, које се по први пут појављује на српском језику, анонимно је дело сиријске књижевности са почетка петог века, које приповеда о доласку хришћанства у град Едесу. Владар Едесе, краљ Абгар, који је боловао од болести којој је тражио лека, послао је преко једног од својих слугу писмо Господу Исусу Христу, за којег је чуо да у Палестини лечи болесне. Господ је отпоздравио краља са речима да ће после вазнесења на небо послати једног од својих ученика који ће излечити болку којој је краљ узалудно тражио лека. Ученик којем је Господ, по писцу дела, наменио ову мисију, био је апостол Адај, којег Јевсевије Кесаријски поистовећује са Тадејом, једним од седамдесет и два апостола. Апостол Адај је дошао у Едесу, излечио краља Абгара и установио прву Цркву, износећи правилно исповедање хришћанске вере.

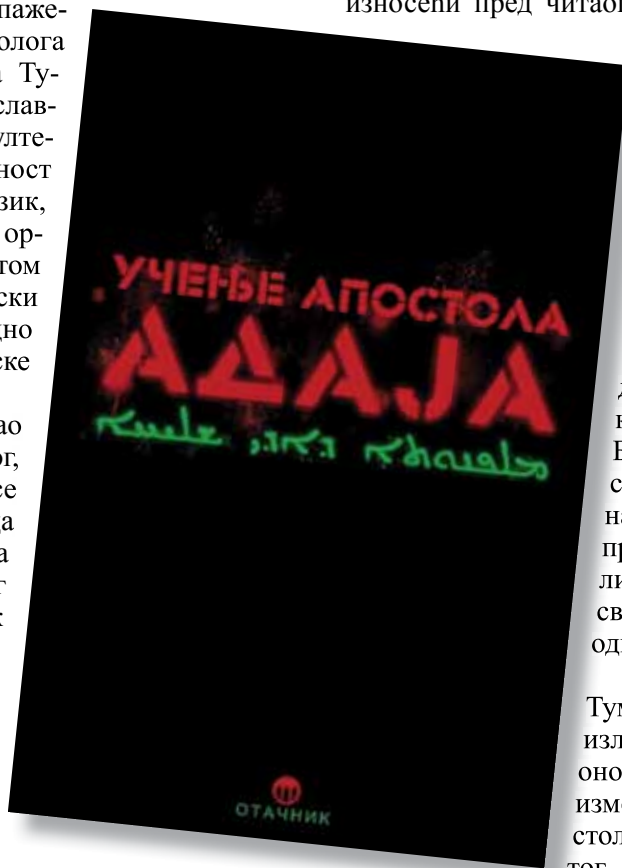
Легенда о краљу Абгару и његовој преписци са Господом била је врло популарна у раној Цркви. Јевсевије Кесаријски је први који доноси сведочанство о размени писама између Господа и краља Абгара, тврдећи слично писцу овог дела, да се оба писма могу наћи у архиви града Едесе.

Занимљиво је да писац дела, као што и преводилац наводи у уводу превода, настоји да прикаже

апостолско порекло хришћанства у граду Едеси, у исто време износећи оно што је сматрао за номинално хришћанство, откривајући тако своје апологетске намере и пројектујући у своје дело схватање свог времена и места.

Мр Тумара у детаљном уводу полемише о намерама писца дела, анализирајући керигму, везе са Римском црквом, став писца према паганима и Јеврејима, износећи пред читаоца легендарну историју древног града Едесе који се представља као град аутентичних хришћанских реликвија и истинске вере. По свему судећи, *Учење апостола Адаја* представља део пропаганде ортодоксне струје хришћанства која настоји да оповргне историјске чињенице које сведоче да је хришћанство које је дошло у град Едесу било оно које су пропегирани Маркион, Бар Даисан и Мани. Тако, писац дела настоји да на посредан начин укаже да је хришћанство православне струје, које за разлику од јеретичког извртања, своје порекло води од апостола, односно од самог Господа.

У закључку уводног дела мр Тумара примећује да учење које излаже апостол Адај, поготову оно које се односи на хармонију између Цркве и државе, апостолском прејемству, улози светог Петра, као и антијеврејски који провејава овим делом, на својеврсан начин представља одјек теологије светог Јефрема Сирина, који је сам био придошлица у град Едеси, и чије ће учење прерасти у стожер правверности не само у цркви Едесе него у читавом хришћанском свету.

СВЕТЕ ЛУДЕ

Звали су га Гриц. Био је низак и мршав, свеже обријан, дуге косе и упалих очију. Носио је поцепан капут на голо тело и ишао бос чак и по снегу. Грубо се обраћао људима, често у загонеткама. Понекад је својим понашањем шокирао остале, када би на пример, за време строгог поста јео сланину; или би пушио што је било прилично неспојиво са сликом побожности коју су људи тада имали.

Гриц је живео у сењаку који није грејан, а ћошак који је користио као своју собу је увек био претрпан чудном збирком – камење, старо гвожђе, рите, велики крст. Рођен је 1821. године и од детињства је био чудан. Његова мајка је ослепела док је био беба, а отац је умро када је Гриц имао шест година. Гриц је одрастао као просјак, водајући унаоколо своју слепоу мајку.

Људи су мислили да је Гриц луд, али им је био драг. Покушавали су да га окупају, дају му ципеле и топлу зимску одећу, али он би све што добије одмах проследио другим просјацима. Био је неписмен, једва је могао да се потпише, али његове чудне грубе речи су често имале скривено значење и испостављало се да су пророчке. Сваког дана се сатима молио – у цркви или на њеном улазу – чак и за време јаких снежних олуја. За новац који је добијао куповао је свеће и стављао их испред икона. Његови најбољи пријатељи била су деца, а стари свештеник из малог украјинског града је говорио да су деца научила више о Богу из Грицових прича него на његовим часовима. Гриц је умро 1855. у 34-тој години.

Крајем 18. века у граду Санкт Петербургу млада жена по имену Ксенија изгубила је мужа. Деце није имала. Следећег дана је поделила сву своју имовину сиротињи, обукла је мужевљево одећу и почела живот скитнице, назвавши себе мужевљевим именом „Андреј Федорович“. Људи су мислили да је због жалости сишла с ума. Ксенија је све време проводила са просјацима, пропалицама и скитницама главног града, на месту где се скупљају клошари. Ноћи је проводила сама на пустим пољима у околини града, у непрекидној молитви. Када је грађена црква близу њене омиљене пустаре, многе ноћи је сатима носила цигле и помагала зидање.

Временом се мужевљева одећа поцепала али је она наставила да носи рите и одбијала све покушаје својих рођака да јој олакшају.

Људи су осећали посебну наклоност ка чудној, лудој просјацињи. Власници продавница су јој нудили храну јер су приметили да промет расте ако би примила њихове понуде. Мајкама је било драго ако би помазила њихову децу. Кочијашу су је молили да је повезу јер им је доносила срећу.

Нико не зна тачно када и како је умрла Ксенија, али и после њене смрти људи су јој се молили да посредује за њих и приче круже да им је помогла.

Историја Цркве чува сећање на многе „свете луде“ из претходних векова – и из Грчке где су их звали „сали“ и из Русије где су били „јуродиви“. Образац је увек исти: наизглед лудило, уочљиво одбацивање друштвено прихватљивог понашања, неустрашиво осуђивање моћника, пророчки дух и живот предан молитви. Многе од тих „светих луда“ су канонизоване у светитеље. Разлика између њих и других светитеља није у степену одрицања које су вољно подносили – многе аскете су живеле у већој оскудици. Нити су „свете луде“ једине које су провеле живот међу сиротињом саосећајно учествујући у њиховој беди; и други светитељи су то такође радили.

Оно што „свете луде“ чини другачијим је њихово комплетно одбацивање критеријума по којима наше друштво живи – уваженост, здрав разум, жеља за успехом, сигурност. Они су себе ослободили од света. Њихов начин живота је упорно прокламовао: „Ваше вредности су лажне, безвредне и нећемо да им се подвргнемо.“

„Свете луде“ су спознале да је основ сваког зла гордост, самозадовољство, таштина. Основни начин да се превазиђе све то је да човек себе направи смеш-

ним, будаластим, „лудим“, озлоглашеним у очима других људи. Ипак испод тог „лудила“ они су и даље волели и служили људима – путем својих чудно срочених савета, кроз неку врсту видовитости коју су изгледа поседовали и кроз сапатништво које су делили у свим животним мукама и несрећама.

Неке од „светих луда“ су се само правиле да су „луде“. Други су можда заиста били поремећени, „ненормални“ у модерном клиничком смислу речи. Али губитак разума, било да је лажан или стваран, био је средство изражавања њихове снажне везе са Богом. Њихова љубав према Богу, њихова свест о „оностраном“ животу, са потпуно другачијим системом вредности од оних које овде прихватимо, могла је бити испуњена само када се ослободе свега што поседују, чак и свог угледа. Самим својим животом су сведочили да хришћанство није вера разумних, рационалних и уважених.

Идеја светости у Православној цркви се невероватно мењала. Не постоји прави, прописан пут светости. Међу светитељима налазимо интелектуалце и неписмене, калуђере и породичне људе, мушкарце и жене, војнике и лекаре, принчеве и просјаке. У сваком од ових примера начин живота једног светитеља није био случајност већ позив, кроз који је особа спроводила, испуњавала оно што јој је најважније – свој однос са Богом.

Бити „света луда“ је био позив. Одрицање од света, своје уважености и памети, је за ове посебне мушкарце и жене био начин да ступе у близак однос са Богом. Свете луде можемо назвати хипицима цркве. Заједничко им је са хипицима одбацивање свих норми уважавања и друштвене прихватљивости. Основна разлика и то прилично важна је у оном што су покушавали да постигну кроз своје „лудило“. „Свете луде“ су ослободиле свој живот од свих привремених веза и вредности да би га испунили милошћу Божијијег присуства у њиховом животу и молитвеном односу са Богом. Себе су окренули Богу кроз понизну молитву, док се „модерни“ хипици предају снажним емоционалним стањима потакнути дрогама. Постоји важан, а ипак прилично застрашујући одломак у Јеванђељу по Матеју (12, 43-45):

„А кад нечисти дух изиђе (у овом случају то се односи на лажне вредности уважености) из човека, иде кроз безводна места тражећи покоја, и не нађе га. Онда рече: да се вратим у дом свој откуда сам изишао; и дошавши нађе празан, пометен и украшен. Тада отиде и узме са собом седам других духова горих од себе, и ушавши живе онде и буде потоње горе човеку ономе од првога.“

са енглеског превела Јелена Борота

наслов зворника: Sophie Kouloumzin, "Holy Fools", *Upbeat*, Vol. 1, No. 1, 1968.

СВЕТЛОСТИ ТИХА

омаж царској византијској уметности

Ауторке изложбе:

Марија Гаровић и Наташа Лалић,
Центар за културу, Младеновац, галерија
ФОАЈЕ, 30. новембар - 10. децембар 2010. године

Настављајући праксу популаризације црквене уметности, коју Центар за културу Младеновац спроводи већ дуги низ година, овога пута су нас обрадовали изузетно интересантном и квалитетном изложбом преко тридесет аутора који се сваки на свој начин наслањају на заоставштину византијске уметности и културе.

Поред очекивано великог броја икона, посетиоци изложбе су могли да погледају и одређен број дела примењене уметности као што су рецимо предмети од кованог гвожђа, свештеничке одежде, дуборези, накит, калиграфија. Изложбу је пригодном беседом отворио свештеник Драган Поповић, певао је хор основне школе Момчило Живојиновић, а посетиоцима су се обратиле и ауторке укратко образлажући концепт по којем је изложба постављена.

Оно што нарочито радује јесте чињеница да радови на овој изложби не представљају копије византијских узора, већ креативно сагледавање традиције и надоградњу у духу историјског материјала, суштински ослоњено на елеменат на који је управо и комплетна византијска култура била ослоњена, а то је литургија.

Дејан Манделц
www.znamenje.blogspot.com

Црква у Павlovу по својим облицима припада моравској архитектури и саграђена је највероватније крајем XIV века. Северно од цркве видљиви су остаци темељних zidova kонака и осталих економских објеката. Премда су ове грађевине готово у потпуности уништене, њихова бројност као и величина говоре нам да је не само могуће, већ и вероватно, да је поред цркве постојао и двор, а не само kонаци за манастирско братство.¹¹

Њивади Кошчић, Старић, Београд 1923, 309; В. Ђуловић, "А. Љубинковић, "Павловић", *Археолошки споменици и налазишта у Србији II – Централна Србија*, Београд 1956, 109; Д. Мадас, Радови на цркви манастира Павловца, Саопштења VIII, Београд 1969, 189 – 191; П. Пајкић, "Опис манастира Епархије шумадијске", у: *Српска православна Епархија шумадијска – Шематизам 1947 – 1997*, Крагујевац 1997, 212 – 214. У овим радовима видети и за даљу литературу.

БОГ ЈЕ СА НАМА

Беседа професора Владана Костадиновића
на десетогодишњицу постојања Богословије
Светог Јована Златоустог у Крагујевцу

Бог је са нама!

Посред историје, али не са вихорима њених
револуција, не са бесовима њених магновења, не са
хуком послепадног бесловесја, него постојано, тихо,
а опет свечујно овај уздах душе спаја времена, про-
сторе, народе, васељену.

Старом Израилу је ово био поклич и утеха и од-
брана. Поклич, ради разношења светлости истине, а
истина сведочи да је овај народ од Бога изабран и у
недра Божанска привијен, да из њега изађе Еману-
ил. Утеха, у временима када су греси народа Божијег
претили да оваплоћеним злом потамне хоризонт
и када је последње зрно чистоте и доброте будило
цело биће на покајање. Утеха дата блуд-
ном сину онда када му се Отац
обрадовао. Одбрана онда,
када су непријатељске
стреле дању и замке
ноћу, претиле неви-
нима, а помоћи није
било ни од куда.
Одбрана онда када
се Израил сећао
само Бог, бранећи
га од свих око-
ва тварности и
усмеравајући га ка
средишту историје
и појави јединог
новог под не-
бом – појави Сина
оваплоћеног, рас-
петог и васкрслог.

Од тренут-
ка када их је по-
звао да оставе све
и пођу са Њим у
рибарење људских
душа, апостоли су
осећали да је са
њима Бог. Ни онда,
када су на њих
устали циници Си-
недриона, ни када
су дојучерашња
браћа почела да их
гоне мислећи да
Богу службу чине,
апостоли нису гу-
били мир дајући
и остављајући га
другима све до
краја света. Знајући сваким дамаром сопственог
бића да је Бог са њима, неуки рибари научише ви-
сокомудре да човек заиста поседује само оно што

другом даје, јер их је тако
научио Учитељ свих. Он,
имајући живот вечни, пре-
даде га апостолима, а они
нама. И најмањи међу апо-
столском браћом, Пав-
ле свегрешни се, знајући
да је Тројица са њим, из-
вио изнад омеђености свог
рода и крви. Кличући да
више нема Јудеја ни Јелина,
Павле је допустио наро-
дима Римског Царства да
јеванђељску реч сместе у
видокруг животни и да се
тако роди Нови Израил, па
да и ми постанемо деца рода изабраног.

Златоструни изданаك древне Антиохије Јован,
спокојно је одржавао пламен своје лампе и када
је започињао свој боготражитељски пут и
када је свет већ познао да сам Утешитељ
златовести о Оцу и Сину кроз уста
подвижника. Спокој је почивао на
познању да је Бог с њим. Тројична
јединица је био са њим и онда
када га је Евтропије, ушкопљеног
тела и још сакатије душе на пре-
вару довео у Константинопољ.
Евтропије, намисливши да уго-
ди цару Аркадију тамнодушном,
доведе Златоуста у престоницу,
али му не би мило када Јован по-
пут свог великог претходика поче
изобличавати грех псеудовели-
ких. Још мање би мило царици
Евдоксији, злосмрадној, која беше
огрезла у прелест, али и превид
моћи. Мислила је царица да ће, као
некад Иродијада, затворити уста
Јованова и да ће силом, од Бога
јој даном, али злоупотребљеном,
спречити дан да сване. Светитељ
цариградски је осећао да је Бог
са њим и његовом паством и онда
када се земља престонице тресла
одговарајући тако на духовну ка-
таклизму насталу прогоном, али
и када је безумље напунило чашу
покољем оних које је на Васкрс
404. године крштавао Златоусти.
Није се бојао оних који убијају
тело и мада ситне телесне грађе,
беше виши од халкопракске капије
те, светлошћу огња усана својих,
обасја сву икумену речју истине
Господње. Од Аркадијевих слугу
мучен, Златоусти знајући да је Бог са њим предаде
дух свој на данашњи дан 407. године благодарећи
Богу за све.

Бог је са нама!

Говорио је и Свети Сава прибрајајући свој род Новом Израилу, водећи га у места где нема туге нити болног уздаха. То му је био и изговор оцу и мајци за одлазак на Атос, благослов за супротстављање сујетном Хоматијану, за гледање у очи моћном и

опасном Стрезу. Благослов за снагу невиђену кад је наш род тврдоврати стао учити да ходи путем Христа, да не мрзи ближњег само зато што му добро иде или што другачије мисли. Бог је био са Савом и у свему му помагао шаљући му многоструке дарове, отварајући му очи душе и шаљући му децу духовну, Арсенија Сремца и још многе који све до наших дана разносаше благослов Господњи. Од Саве и Пајсија преко Авакума до Николаја и Јустина, али и Светих наших дана, хор богомудрих рођака наших кличе, пева и тихује да је Бог са нама. Бог је са нама покајте се, Бог је са нама веселите се, Бог је са нама живите, Бог је са нама волите!

Бог је са нама!

То је и блажене успомене владика Сава, светилник шумадијски имао на уму када је пожеleo да ово сазнање раздели младицама у винограду Господњем у јесен 1997. године, када је отворено истурено одељење београдске Богословије. Три године касније истурено одељење прераста у самосталну Богословију. На предлог тадашњег епископа шумадиског Саве, 2. новембра 2000. године блажене успомене патријарх Павле потписује

акт о оснивању Богословије Светог Јована Златоуста у Крагујевцу омогућавајући тако многобројним искатељима воде живе да утоле своју жеђ. Наредне, 2001. године Богословија се из трошне зграде месне канцеларије у Грошници преселила у данашње здање. Но, наша срећа беша помућена одласком владике Саве у наручје Творца. Долазак у данашњу зграду омогућио је даље напредовање како у богослужбеном, тако и у академском животу. Капела је временом добијала своје фреске, а библиотека књиге чинећи тако хришћански живот школе целовитим. Више пута смо осетили благодат присуства Божијег када су нам људи до тада незнани попут сестре Милице и госпође Вере, али и Благоја Мојсиловића и академика Владимира Стојанчевића притицали својим добротворењем у помоћ. Од нас њима нека је хвала и молитвено сећање, од Господа милост и благослов.

У протеклих десет година је 170 ученика ове школе матуrom стекло право даљег усвршавања у богословским наукама. На жалост једног од њих, Бобана Гајића више нема међу нама, али молитвама он остаје непоновљиви део наше личности.

Ученици ове школе, стасавали под благословом Златоуста, а вођени љубављу, речју, поуком и примером професора ове школе које од почетка предводи протојереј-ставрофор др Зоран Крстић, и просвећени молитвама првог међу светима Шумадије, владике Јована, понели су са собом знање највредније, знање да је са нама Бог. Од Београда до Либертивила и од Јејла, до Кијева и Москве, од Берна па до Солуна и Атине, посвуда се раширише они што су у протеклих десет година овде учили. Многи од њих су већ на важним местима наше помесне Цркве и данас када вршимо својеврсни пресек десетогодишњег рада, не могу а да не приметим да је свима нама, њиховим бившим професорима на срцу мило, знајући да смо им помогли у развејавању младалачке збуњености и у сагледавању циља ка којем теже, како би разумели и остварили сопствену логосност.

Очију пуних живота и они који тренутно у овој благословеној школи уче, прибирају своју рукувет спремајући себе за излазак у свет. А свет, пун непромењених обриса људских глупости и несавршенства чека. Но, не треба се варати да је опсена зла јача од благослова Господњег. У свету овом и оваквом има безброј оних који чекају утеху Израилеву. Требало би знати да се у међувремену једино променила сценографија, али су потребе учесника историје остале вазда исте као и у временима Павла и Златоуста, Саве и Николаја. Зато и ви који се сада учите, осмелите се и у меру раста Христовог се узвисите како би сте свету оставили мир и посведочили Христа Господа. Како би и ви рекли да је са нама Бог!

МАЛИ НОЋНИ РАЗГОВОР

И пре смрти бивам мртав.

Свети Сава

Једне по свему обичне ноћи, после дугог и невеселог дана испуњеног неспоразумима, узалудним и непријатним расправама, јадиковањима, жалбама и нарицањима несрећних и незадовољних људи, седео сам за писаћим столом у својој соби и ослушкивао равномерне откуцаје зидног часовника. Иако сам знао да ме свако озбиљније усредсређивање на људске мераче времена може увести у подручје узнемирујуће безвремености, нисам се могао отргнути од једнотонске музике коју је стварало бесциљно кретање казаљке по кругу бројчаника. Истовремено, чкиљо сам кроз маглу чија је непрозирна белина лагано гушила јектичаву светлост слабашне сијалице, недавно постављене изнад црквених врата да осветљава мозаик са благим ликом светог Симеона Столпника, патрона нашег парохијског храма.

Нисам намеравао да вече проведем на тако празан и бесмислен начин, али ваљда ме због преморености мисли нису слушале, а слова насумице изабране књиге као да су се, играјући неку чудну, само њима познату игру, ускомешала и испремештала, тако да ни уз највеће напрезање нисам успевао да схватим смисао речи и реченица које су се низале пред мојим очима.

Када сам већ био сасвим приправан да одустанем, како од читања тако и од глупаве игре са часомером, и да најзад кренем на починак, зачуо сам тихо лупкање по прозорском стаклу. Непријатно изненађен, нагло сам устао и одгурнуо масивну дрвену столицу, у нади да ће шкрипа пригушити сваки други звук и да ће ми ова наивна досетка обезбедити довољно простора за безбедно узмицање. Ипак, нимало не хајући за мој смешни маневар, куцкање се поновило, овога пута јаче и одлучније, као да је желело рећи:

„Нећеш ме се отрести! Ниси дете и не можеш постати невидљив стављајући шаке преко очију.“

Морао сам признати да је сваки отпор узалудан и да, ма колико се трудио, не могу занемарити тај

злослутни позив, те сам невољно повукао излизану месингану бравицу и отворио двокрилни прозор, пуштајући нежељеног госта у собу.

Када сам помније осмотрио придошлицу, видео сам да је сасвим у складу са мојим очекивањима. Ипак, вазда опрезан и неповерљив, ћутао сам, не дозвољавајући његовом спољашњем изгледу да ме обмане. Искуство ми је говорило да чак и такво Питање (време је да признам – мој посетилац је једно отрцано и сувишно Питање, ни по чему различито од мноштва сличних, непријатних Питања која тумарају поднебесјем тражећи неопрезне људе)

може уморном човеку, какав сам ја тада био, донети доста невоља и причинити немалу жалост. Наиме, знао сам да су такви незвани гости умели жучно да расправљају, да вичу, да човека на кога се намере дрско повлаче за рукав и немилосрдно гребу по лицу, врату и надланицама, понекад и да га безочно чупају за косу, не остављајући своју несрећну жртву све док им не понуди колико-толико убедљиве одговоре.

Дакле, прозор је био отворен, загушљива магла продирала је у собу, а Питање је, жмиркајући својим зеленкастим очима, претећи пиљило у мене. Направио сам нагли покрет руком као да желим да га одгурнем, али је ружни створ хитро и спретно скочио на полицу са књигама. Нисам га морао молити да проговори:

„Мене се можеш ослободити само ако се упустиш у

кратку и безазлену философску расправу.“

Мада сам сасвим добро знао да је узалудно позивати оваквог госта на обзире и пристojност, рекао сам:

„Стигло си прилично касно. Знаш ли да ће ускоро запевати први петли?“

Не чекајући одговор мрзовољно сам додао:

„Зар није ред да одеш?“

Није било одговора, тако да сам наставио са убеђивањем:

„Усталим, о чему бисмо у ово глуво доба могли да водимо философску расправу? Иди и остави ме да на миру преспавам остатак ноћи.“

„Знаш добро да нећу отићи“, рекло је Питање злослутним гласом. Затим је запљескало маљавим

Књижевност

шачицама, какве имају ситне зверчице. Немајући куд, свалио сам своје уморно тело натраг на столицу. Затим сам скренуо поглед ка поду и прошаптао:

„Добро, хајде да чујем шта имаш да кажеш.“

„Морамо бити прецизнији: не да *кажем*, него да *пита*м.“

„Дакле?“ Подигао сам веће и избечио поспане очи.

„Овако!“, орасположило се Питање. „Можеш ли ми рећи ко је твој најбољи пријатељ?“

Осетивши подвалу, одговорио сам:

„Не, не могу.“

Питање је негодовало:

„Опет почињеш! Не присиљавај ме да будем непријатно! Хајде, потруди се, а ја ћу ти помоћи, као и увек до сада.“

Затим је његово уско лице попримило озбиљан изглед, а глас му је постао помирљив, добијајући чак и неку помало сетну ноту:

„О чему си размишљао и шта си осећао док си пиљио у ону маглуштину која је испунила двориште?“

Морао сам да прихватим разговор:

„Па, чини ми се да сам себи управо признао како, упркос годинама које ми вероватно тек предстоје, имам утисак да је мој живот, у извесном смислу, већ прошао.“

„Да!“, пожурило је да се сложи Питање, скочивши са полице на сам руб стола, право пред мене. „Као да си се предвојио, па један део тебе живи у овоме што називамо садашњост, док онај дубљи и озбиљнији део твоје личности обитава са друге стране времена, тамо где је прошлост не само ово данас, већ и свако сутра.“

Исколачивши своје буљаве, птичије очи, Питање је наставило:

„Живот је коначан и то ти ствара неотклоњив осећај да га уопште и нема. Зар не? Или да, парафразирајући једног од стоичких филозофа, мис-

лим да је у питању Марко Аурелије, ти ћеш то свакако знати боље од мене, кажем овако: *На крају човековог пута, најдужи и најкраћи век сасвим се изједначавају.*“

„Не знам шта хоћеш да кажеш“, поново сам покушао да се направим невешт.

„Добро!“, нестрпљиво је ускликнуло Питање. „Ја ћу ти објаснити! Ако ће доћи дан када живота неће бити, а тај ће дан неизоставно доћи, онда је ово *данас*, твоје или било чије, пука обмана. Зар не?“

Не сачекавши одговор, изненада је несташно поскочило у месту и пакосно рекло:

„А твој син?“

„Не петљај дете у наше размирице.“ Покушавао сам да звучим претеће, али знао сам да ми то неће помоћи.

„Гледаш га“, наставило је Питање своју отровну причу. „Он је више од твог живота. Чак, грех је и рећи, али он је више и од твоје душе, а већ га нема и већ је прошао. Додуше, за сада само у твом доживљају времена, али то ништа не мења.“

Ћутао сам. Питање је наставило:

„На страну то што ћеш ти, а са тобом наравно и ја, уколико све буде ишло уобичајеним током ишчезнути

пре њега – мада, кад мало боље размислим, можда ћу ипак наставити да трајем, рецимо, у твом сину? – јер чим знаш да ће он проћи, то, на неки застрашујући начин, значи да је већ прошао! Ма колико се трудио да их оповргнеш и да убедиш себе да су ове речи само пука пакост, добро знаш да су оне много више од тога. У светлу које пружају наведене чињенице (мада је, гле ироније, за твој дух ово најгушћа тама!), схваташ да је време најбесмисленија и најјаднија утеха у дугом низу људских глупости и самообмана. Твој син ће умрети и то нема никакве везе са привидом који се зове *јуче* – *данас* – *сутра*, јер све што је коначно, то заправо и не постоји. Да поновим: ако се твој Бог смиљује, ти тада нећеш бити жив, али твој син ће свеједно умрети. Значи – већ је умро! Тачније – умро је, без онога *већ* или *тек*. Тричави број година који нас дели од тог неизбежног часа, сложићеш се, не значи баш много.“

После ових речи Питање је испитивачки погледало у мене, али ја сам већ одавно успео да прозрем његову софистичку природу. Покушавши да сакрије извесну недоумицу, по свему судећи изазвану мојим упорним ћутањем, оно се исцерило, показујући оштре, беличасте секутиће, чиме је недвосмислено открило своју глодарску природу. Очекивало је да ћу се успротивити, али ја сам и даље ћутао, јер нисам био расположен да испуњавам ничија очекивања.

Пошто нисам одговарао, Питање је наставило:

„Наравно, за тебе је то сасвим неприхватљиво. То читав твој живот, ма како он по овоземаљским мерилима протицао, претвара у ништа. Чак не у пуко

ништа, већ у ништа које је непојамни и немисливи бол. Дакле, да закључим: последњи и једини истински непријатељ од кога ти нема никакве заштите ни скровишта јесте смрт.“

На трен смо утонули у тишину коју су нарушавали само монотони откуцаји часовника.

„Видиш ли какав си ти човек? Трагајући за најбољим пријатељем, доспео си до свог највећег непријатеља“, закључило је Питање, задовољно се смешкајући.

Било је време да проговорим:

„Када би све било заиста тако и када би ту стајала последња тачка која означава потпуно и неопозиво нестајање, онда бих ја, без икаквог обзира на последице (уосталом, шта би ми се горе могло догодити?), био непомирљиви непријатељ Творца, ма ко Он био.“

Питање се задовољно исцерило:

„Видиш! Па, ти си на мојој страни! Не само да се суочаваш са неминовношћу смрти, већ си почео да ропћеш и на тог твог Бога.“

„Сачекај“, рекао сам. „Нисам завршио.“

Гледајући незваног госта право у очи, додао сам:

„Нада ипак постоји.“

„Молим?“ Чуђење се мешало са подсмехом. „А у чему се, смешни човече, састоји твоја *нада*? Зар стварно мислиш да ћеш, у тако јадном стању у каквом се сада налазиш, успети да ми се супротставиш?“

„Престани са триковима ако хоћеш да чујеш одговор.“

Оно је заћутало, а ја сам наставио:

„Не ужасава ме, а претпостављам да и други људи осећају исто, пука извесност сопствене смрти. Оно што ме истински ужасава јесте смрт оних које волим. Узрок том осећају не треба тражити у страху пред нестајањем или пред било чим другим, већ у љубави. Љубав је неутољива и немогуће је сместити у временске оквири. Она беспоговорно захтева вечност.“

„Да ли је то довољно?“, умешало се Питање. „Може ли твоја љубав избавити твог сина од смрти?“

„Одговор је недвосмислен и гласи: не!“

„Видиш и сам!“, поново се узрадовао мој незвани гост. „Твоја љубав је јадна и ништавна. Она је узрок свеколиком болу. Она је твој највећи непријатељ!“ Ове речи су биле изречене као коначна пресуда. У углу усана заиграо му је лисичији осмех: „Ваљда ти је сада јасно да сам ја твој највећи пријатељ?“

„Не жури“, рекао сам. „Нада постоји, иако је ти у својој заслепљености примитивном логиком не можеш видети.“

„Зар?“ Питање се насмејало, али ме његов подругљиви тон није нимало збунио. Наставио сам:

„Нада се очитује у чињеници да људска љубав није усамљена, није сирота и није једина. Она, да тако кажем, има родитеља, чија је верна слика и

прилика. Добро знаш да је написано: *Жене примише своје мртве васкрсом*. Такође: *Ко верује у мене, ако и умре, живеће*. Дакле, кључ је у љубави Онога који прво заволе нас да бисмо ми заволели Њега, јер Његова љубав јача је од смрти и победила је смрт, за све, па и за мог сина.“

На трен је настао тајац.

„Да упитам сада ја тебе“, додао сам. „Сећаш ли се Златоустових речи: *Смрти, где ти је жалац? Аде, где ти је победа? Јер, васкрсе Христос и ад се стро-*

пошта! Васкрсе Христос и падоше демони. Васкрсе Христос и радују се анђели. Васкрсе Христос и живот живује. Васкрсе Христос и ни једног мртвог у гробу.“

Питање је ћутало, али се у његовим очима могло видети негодовање. Наставио сам:

„Мислим да је после свега јасно да си ти само празна реч, привид који ће, као и ова нестварна магла, нестати до јутра.“

Након ових речи, устао сам са столице. Стресавши се од хладноће, затворио сам прозор. Затим сам пришао полици са књигама, узео молитвеник и ставши пред иконе прочитао вечерње правило. Како је било време *Цветног триода* сасвим тихо, али са умилењем и захвалношћу, отпевао сам васкршњи тропар:

Христос васкрсе из мртвих, смрћу смрт уништи и свима у гробовима живот дарова.

Затим сам на врховима прстију отишао до собе у којој су спавали Јелена и деца. Погледао сам их кроз уски прорез одшкринутих врата, послушно њихово равномерно дисање, закрстио их свештеничким благословом и поновио речи вечерње молитве:

Господе, Боже наш, подари нам миран и тих сан, пошаљи нам свог Анђела чувара, који нас заклања и чува од свакога зла...

Лежући у кревет, довршавао сам молитву:

Ако пођем и поред сени смрти, нећу се бојати зла, јер си Ти са мном...

Никола Миловић, протојереј

СЛУЖБЕНИ ДЕО – ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвештенство епископ шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1. октобра до 30. новембра 2010. године

Осветити:

Крстове храма Зачећа светог Јована Крститеља у Јовановцу, Архијерејско намесништво лепеничко, 6. октобра 2010. године;
Крст капеле за паљење свећа при храму Силаска Светог Духа у Корићанима, Архијерејско намесништво лепеничко, 7. октобра 2010. године;
Новоподигнути храм Светог Симеона и Светог Саве у Кусатку, Архијерејско намесништво јасеничко, 17. октобра 2010. године;
Новоподигнути храм Спаљивања моштију светог Саве у Крагујевцу – Аеродром, Архијерејско намесништво крагујевачко, 24. октобра 2010. године;
Нови иконостас храма Светог Николе Мирликијског у Драгоцвету, Архијерејско намесништво беличко, 6. новембра 2010. године;
Крстове храма Светог архангела Гаврила у Буковику, Архијерејско намесништво орашачко, 21. новембра 2010. године.

Рукоположити:

Немању Стефановића у чин ђакона 13. октобра 2010. године у храму Светог великомученика Лазара Косовског у Белошевцу – Крагујевац, а у чин презвитера у храму Светих апостола Петра и Павла у Јагодини;
Милана Кешића, дипломираног теолога, у чин ђакона 27. октобра 2010. године у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци.

Одликовати:

Орденом Светог Симеона Мироточивог:
Бранислава Митровића;

Ореденом Војска Карађорђа:
Славољуба Спасојевића из Кусатка;
Радослава Радојковића из Кусатка;
Зорана Радосављевића из Кусатка;

Архијерејском грамомат признања – уврштени у ред великих добротвора храма Спаљивања моштију светог Саве у Крагујевцу – Аеродром:

Радишу Пљакића;
Миомира Пљакића;
Град Крагујевац;
Србољуба Васовића;
Владимира Илића;
Министарство вера Републике Србије;
Наду Тошић;

Архијерејском грамомат признања – уврштени у ред добротвора храма Спаљивања моштију светог Саве у Крагујевцу – Аеродром:

Рада Синђелића;
Обрена Тетковића;
Предрага Аранђеловића;
Лепомира Марковића;
Драгољуба Пантића;
Драгана Обровића;
Предузеће за дистрибуцију електричне енергије Центар – Крагујевац;
Микицу Арсенијевића;
Горана Арсенијевића;

Предузеће Енергетика – Крагујевац;
Архијерејском грамомат признања:

Владимира Милосављевића из Чикага;
Жарка Ивановића из Драгоцвета;
Живорада Гмитровића из Кусатка;
Драгољуба Миленковића из Кусатка;
Жељка Милића из Кусатка;
Славољуба Ђурића из Кусатка;
Радослава Цокића из Кусатка;
Стојадина Марковића из Кусатка;
Момчила Селенића из Кусатка;
Надежду Димитријевић из Кусатка;
Љубишу Милошевића из Кусатка;
Душана Стојића из Кусатка;
Ратка Петронијевића из Кусатка;
Слободана Милосављевића из Кусатка;
Слађана Милијашевића из Кусатка;
Мирослава Симића из Кусатка;
Зорана Карашићевића из Кусатка;
Светлану Аврамовић из Кусатка;
Драгана Николића из Кусатка;
Игора Вучковића из Београда;

Архијерејском грамомат признања – уврштени у ред приложника храма Спаљивања моштију Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром:

Славомира Костића;
Драгана Турањанина;
Тихомира Гашовића;
Зорана Васиљевића;
Душицу Бибус;
Раду Јовановић;
Владана Обрадовића;

Архијерејском захвалницом:

Милана Спасића;
Небојшу Стојановића;
Милутину Живановића;
Радослава Росића;
Мирослава Максимовића;
Душана Јовановића;
Драгослава Томовића;
Јелену Милосављевић;
Милинка Милетића;
Предузеће Хемофарм – Вршац;

Чином протопрезвитера:

Јереја Дејана Бркића, привременог пароха Прве парохије у Кусатку, Архијерејско намесништво јасеничко;
Протонамесника Спасоја Марковића, привременог пароха стојничког у Марковцу, Архијерејско намесништво младеновачко;
Протонамесника Сава Крстића, привременог пароха у Јовцу, Архијерејско намесништво беличко;

Достојанством протонамесника:

Јереја Душана Надрљанског, привременог пароха Друге парохије у Кусатку, Архијерејско намесништво јасеничко.

Поделити благослов за искушеништво:

Нони Николић у обитељи Ваведењског манастира Каленића.

Замонашити:

По чину расе и камилавке:

Нону (Николић), искушеницу Ваведењског манастира Каленића, оставивши јој у монаштву име Нона.

Поставити:

Новорукоположеног ђаконa Далибора Нићифоровића за парохијског ђаконa храма Светох апостола Петра и Павла у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко;
Новорукоположеног ђаконa Милана Кеџића за парохијског ђаконa храма Преображења Господњег у Смедервској Паланци, Архијерејско намесништво јасеничко;
Новорукоположеног јереја Немању Стефановића за привременог пароха у Мајуру, Архијерејско намесништво беличко.

Разреши:

Јереја Бобана Сеновића, привременог пароха у Мијатовцу и јереја Ивана Цветковића, привременог пароха у Дубокој, даље дужности опслуживања упражњене парохије у Мајуру, Архијерејско намесништво беличко.

Причислити:

Монахињу Магдалину (Вармужу), сестринству Петропавловског манастира Ралетинца.

Поделити благослов за постдипломске студије на Православном богословском факултету Универзитета у Београду:

Јереју Зорану Врбашком из Крагујевца.

Поделити благослов за мастер студије на Православном богословском факултету Универзитета у Београду:

Биљани Илић из Лазаревца.

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДЈИНСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. октобра до 30. новембра 2010. године

ОКТОБАР

1. октобар 2010:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији;
Примио групу лекара који су се вратили са поклоничког путовања у Свету Гору.

2. октобар 2010:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви.

3. октобар 2010:

Саслуживао на Литургији у манастиру Пећкој Патријаршији поводом устоличења патријарха српског Господина Иринеја у трон пећких патријараха.

4. октобар 2010:

Присуствовао пријему у Патријаршији СПЦ који је приредио патријарх Господин Иринеј поводом свог устоличења.

5. октобар 2010:

Служио Литургију у храму Светог Димитрија у Крагујевцу – Сушица;
Примио директора Грчке банке;
Посетио манастир Светог Луке у Бошњанима ради надгледања извођења живописа у храму;
Пререзао славски колач у храму Светог Саве у Крагујевцу свештенику Браниславу Матићу.

6. октобар 2010:

Служио Литургију у храму Зачећа светог Јована Крститеља у Јовановцу и пререзао славски колач поводом храмовне славе;

Одржао састанак у крагујевачкој Богословији са Радојком Дамјановићем, начелником Школске управе Шумадијског округа и директорима школа о извођењу наставе веронауке.

7. октобар 2010:

Служио Литургију у манастиру Светог Симона монаха – Прерадовцу и пререзао славски колач поводом манастирске славе;
Освештао крст капеле за паљење свећа у Корићанима.

8. октобар 2010:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији;
Служио парастос краљу Александру Карађорђевићу у Задужбинској цркви Светог Георгија на Опленцу, у присуству принца престолонаследника Александра Карађорђевића и принцезе Катарине.

9. октобар 2010:

Служио Литургију и парастос краљу Александру Карађорђевићу, поводом годишњице смрти, у задужбинској цркви Светог великомученика Георгија на Опленцу;
Освештао, заједно са епископом жичким Господином Хрисостомом, у селу Доњи Бранетићи, салу на гробљу коју је подигао Драган Јововић, власник Осигурања Таково.

10. октобар 2010:

Служио Литургију у храму Светог пророка Илије у Марковцу и свештеника Спасоја Марковића рукопроизвео у чин протопрезвитера.

11. октобар 2010:

Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу и током Литургије крстио малог Максима, сина парохијског ђакона у Аранђеловцу Милоша Ждравића.

12. октобар 2010:

Освештао Геронтолошки центар у Јагодини и у њему служио Литургију;

У Београду се састао са директором осигуравајуће компаније ради договора о свештеничком пензионем осигурању;

Учествовао на представљању књиге *Писма владике Николаја* у Епархијском двору у Крагујевцу.

13. октобар 2010:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац и рукоположио Немању Стефановића у чин ђакона;

Одржао у Аранђеловцу састанак са функционерима Школске управе и директорима школа о извођењу наставе веронауке;

Имао више пријема у Епархијском двору.

14. октобар 2010:

Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Јагодини;

Презерао у Епархијском двору славски колач Октету Саборне цркве.

15. октобар 2010:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу;

Рад у Епархијској канцеларији.

16. октобар 2010:

Служио Литургију у храму Светог пророка Илије у Вранићу;

Венчао у Старој крагујевачкој цркви Владимира и Тијану;

Примио протојереја др Џона Бера, декана Академије Светог Владимира у Њујорку.

17. октобар 2010:

Освештао новоподигнути храм Светог Симеона Мироточивог и Светог Саве у Кусатку и служио Литургију.

18. октобар 2010:

Служио Литургију у храму Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;

Рад у Епархијској канцеларији.

19. октобар 2010 – Свети апостол Тома:

Служио Литургију у храму Светог апостола Томе у Конатицама и презерао славски колач поводом храмовне славе; служио парастос протојереју Николи Протићу, дугогодишњем пароху у Конатицама.

20. октобар 2010:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;

Рад у Епархијској канцеларији;

У краљевачкој болници посетио оболелог др Рашу Стојановића.

21. октобар 2010:

Служио Литургију у храму Светих новомученика крагујевачких у Крагујевцу – Шумарице и молебан стреланим ђацима и грађанима Крагујевца поводом годишњице страдања Крагујевчана 1941. године од немачких окупатора; учествовао на Валиком школском часу у Шумарицама.

22. октобар 2010:

Служио Литургију у Светоарханђелском манастиру Венчац – Брезовац поводом црквеног празновања светог деспота Стефана Слепог, сина деспота Ђурђа Бранковића, ктитора овог манастира.

23. октобар 2010:

Служио Литургију и парастос владици Валеријану (Стефановићу), првом епископу шумадијском у Саборној крагујевачкој цркви, поводом годишњице упокојења;

Дочекао у Епархијском двору Господина Иринеја, патријарха српског;

Учествовао, са патријархом Иринејем, на бденију у храму Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром поводом припрема за освећење овог храма.

24. октобар 2010:

Саслуживао Господину Иринеју, патријарху српском, са епископом жичким Господином Хрисостомом, током чина Великог освећења новоподигнутог храма Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром; саслуживао на Литургији у новоосвећеном храму Светог Саве коју је служио патријарх Господин Иринеј.

25. октобар 2010:

Служио Литургију у храму Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром; Рад у Епархијској канцеларији.

26. октобар 2010:

Служио Литургију у храму Светог Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;

Рад у Епархијској канцеларији.

27. октобар – Света Петка:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци и презерао славски колач поводом храмовне славе; рукоположио у чин ђакона Милана Кедића, дипломираног теолога;

Освештао зграду месне заједнице у селу Влашки До.

28. октобар 2010:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Учествовао у прослави сто педесет година Српског лекарског друштва и Болнице у Крагујевцу;

Посетио Међународни сајам књига у Београду.

29. октобар 2010:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;

Рад у Епархијској канцеларији;

Примио Зорана Јовановића, директора Службе катастра непокретности у Крагујевцу.

30. октобар 2010:

Служио Литургију у храму Преподобног Симона монаха у Даросави.

31. октобар 2010 – Свети апостол и јеванђелиста Лука:
Служио Литургију у храму манастира Светог Луке у Бошњанима и пререзао славски колач поводом славе манастирског храма;
Посетио Драгана Вуковића у Цветкама, поводом крсне славе.

НОВЕМБАР:

1. новембар 2010:

Служио Литургију у храму Светог Саве у Крагујевцу – Аеродором;
Посетио свештеника Старе крагујевачке цркве Драгана Симоновића, поводом крсне славе;
Освештао кућу свештенику храма Светог Пантелејмона у Крагујевцу Синиши Марковићу;
Присутствовао предавању професора др Владете Јеротића у Првој крагујевачкој гимназији.

2. новембар 2010:

Служио Литургију у храму Светог Димитрија у Крагујевцу – Сушица;
Рад у Епархијској канцеларији;
Примио госте из Калифорније (САД);
Учествовао у седници Светог архијерејског синода СПЦ на којој се расправљало о арондацији епархија СПЦ.

3. новембар 2010:

Рад у Патријаршији СПЦ.

4. новембар 2010:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Примио Вериљуба Стевановића, градоначелника Крагујевца и Обрена Ћетковића, директора крагујевачког *Водовода*.

5. новембар 2010:

Служио Литургију у Ваведењском манастиру Каленићу и замонашио по чину расе и камилавке искушеницу овог манастира Нону (Николић);
Посетио манастир Светог Симона монаха – Прерадовац;
Посетио цркву Светог кнеза Лазара Косовског у Белушићу ради надгледања радова на извођењу црквеног живописа;
Посетио Светониколајевски манастир Манастирак ради надгледања радова на подизању манастирског конака;
Председавао седници Епархијског управног одбора у Епархијском двору у Крагујевцу.

6. новембар 2010:

Служио Литургију у храму Светог Николаја Мирликијског у Драгоцвету и освештао нови иконостас овог храма;
Освештао темеље пословне зграде Мирослава Брковића у Крагујевцу.

7. новембар 2010:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви и током Литургије венчао Наташу и Владана Костадиновића, професора крагујевачке Богословије;
Служио бденије у храму Светог Димитрија у Крагујевцу – Сушица.

8. новембар 2010 – Свети великомученик Димитрије:

Служио Литургију у храму Светог Димитрија у Лазаревцу и пререзао славски колач поводом храмовне славе;
Посетио заједницу *Земља живих* у Брајковцу;

Посетио протојереја ставрофора мр Рајка Стефановића, секретара Црквеног суда Епархије шумадијске, поводом крсне славе.

9. новембар 2010:

Служио Литургију у храму Светог Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;
Отпутовао у Москву, у посету Руској православној Цркви.

10 – 13. новембар 2010:

Боравио у Москви, поклонивши се светињама Руске православне Цркве.

13. новембар 2010:

Крстио у Старој крагујевачкој цркви малог Димитрија, унука протојереја ставрофора Саве Арсенијевића, пароха Старе цркве и архијерејског намесника лепеничког.

14. новембар 2010:

Служио Литургију у храму Успења Пресвете Богородице у Ратарима;
Пререзао славски колач у крагујевачком Клиничком болничком центру, поводом лекарске славе, и освештао нову болничку салу;
Посетио епископа браничевског Господина др Игнатија, поводом крсне славе.

15. новембар 2010:

Служио Литургију у храму Светог Саве у Барајеву и пререзао славски колач протојереју стврофору Виду Милићу.

16. новембар 2010 – Ђурђиц:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Приредио славски ручак у Епархијском двору у Крагујевцу поводом своје крсне славе.

17 – 20. новембар 2010:

Учешће у раду Светог архијерејског сабора СПЦ.

21. новембар – Аранђеловдан:

Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу и пререзао славски колач протојереју ставрофору Мићи Ћирковићу, поводом крсне славе;
Посетио Радишу Пљакића, потпредседника Епархијског управног савета, поводом крсне славе;
Посетио протојереја ставрофора Саву Арсенијевића, поводом крсне славе.

22. новембар 2010:

Служио Литургију у храму Силаска Светог Духа у Селевцу и током Литургије крстио малог Гаврила, сина пароха у Селевцу Ненада Петровића;
Посетио Болницу у Смедеревској Паланци ради договора о градњи храма у болничком кругу;
Посетио Бору Дугића, поводом крсне славе.

23. новембар 2010:

Служио Литургију у храму Светог Димитрија у Крагујевцу – Сушица;
Рад у Епархијској канцеларији.

24. новембар 2010:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;

Посетио свештеника Драга Поповића, поводом крсне славе.

25. новембар 2010:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Примио у манастиру Каленићу и Епархијском двору у Крагујевцу амбасадора Руске федерације у Србији Александра Конузина;
Служио бденије у школском храму крагујевачке Богословије.

26. новембар 2010 – Слава Богословије у Крагујевцу:

Служио Литургију у школском храму крагујевачке Богословије и пререзао славски колач поводом школске славе; рукопродивео у чин чтеца пет ученика Богословије из Шумадијске епархије;
Примио Господина Игнатија, епископа браничевског;
Освештао хотел *Извор* у Аранђеловцу.

27. новембар 2010:

Служио Литургију у храму Силаска Светог Духа у Јовцу и пароха у Јовцу Сава Крстића рукопродивео у чин протопрезвитера;
Служио парастос на јагодинском гробљу Радмили Ђорђевић, добротвору јагодинске цркве Свете Петке;
Посетио храм Свете Петке у Јагодини.

28. новембар 2010:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради.

29. новембар 2010:

Служио Литургију у храму Светог Саве у Крагујевцу – Аеродором;
Посетио Богословију Светог Јована Златоустог у Крагујевцу и учествовао на наставним часовима.

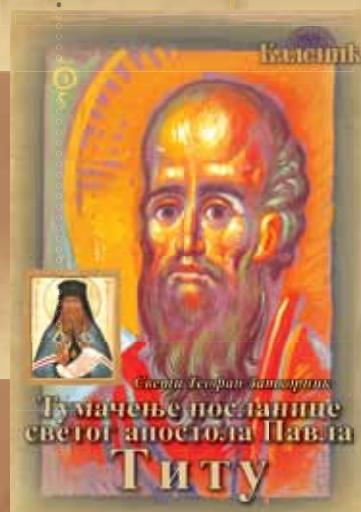
30. новембар 2010:

Служио Литургију у храму Светог Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;
Рад у Епархијској канцеларији.

Каленић

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

нова издања

ТУМАЧЕЊЕ ПОСЛАНИЦЕ СВЕТОГ АПОСТОЛА ПАВЛА ЕФЕСЦИМА

превео: Небојша Ћосовић

Ф 16 x 23, 346 страна, мек повез

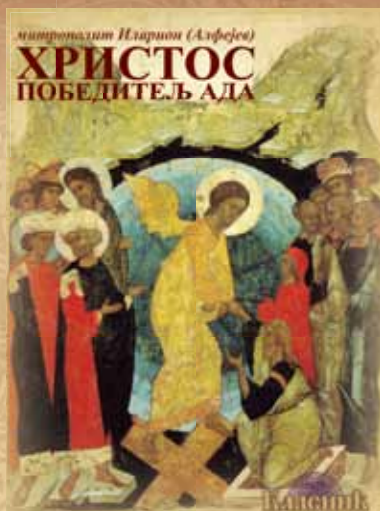
ТУМАЧЕЊЕ ПОСЛАНИЦЕ СВЕТОГ АПОСТОЛА ПАВЛА ТИТУ

превео: Небојша Ћосовић

Ф 16 x 23, 116 страна, мек повез

ускоро:

34000 Крагујевац,
Краља Александра I Карађорђевића
31а, п. ф. 54
телефони: +381 34 333 827;
+381 65 803 48 02
sum.eparhija@eunet.rs
http://www.crkveniaartikli.org
http://www.eparhija-sumadijska.org.rs

ДЕЧИЈА СТРАНА

„КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕБЕ ЗИГНЕ ПЕТА“

ХРИСТОВО РОБЕЊЕ

рођење Исуса Христа овако би: Кад је мати његова марија била обручена Јосифу, а пре него што се беху састали, нађе се да је затруднела од Духа Светога. А Јосиф, муж њен, будући праведан и не хотећи је јавно срамотити, намисли је тајно отпустити. Но кад он тако помисли, гле, јави му се у сну анђео Господњи говорећи: „Јосифе, сине Давидов, не бој се узети Марију жену своју; јер оно што се у њој зачело од Духа је Светога. Па ће родити сина, и надени му име Исус; јер ће он спасти народ свој од греха њихових.“ А све се ово догодило да се испуништво је Господ казао преко пророка који говори: “Ето, девојка ће зачети, и родиће сина, и наденуће му име Емануил, што ће рећи – С нама Бог.”

Уставши Јосиф од сна, учини како му заповеди анђео господњи и узе жену своју. И не знађаше за њу док не роди сина свога првенца и надену му име Исус (Мт 1, 18-25).

А у дане оне изађе заповест од ћесара Августа да се попише сва васељена. Ово је био први попис за време Кирињине управе Сиријом. И иђаху сви да се попишу, свако у свој град. А тада пође и Јосиф из Галилеје из града Назарета у јудеју у град Давидов који се зове Витлејем, јер он беше из дома и племена Давидова, да се запише с Маријом, зарученом за њега женом, која беше трудна. И кад онде беху, испунише се дани да она роди. И роди сина свога Првенца, и пови га, и положи га у јасле; јер им не бешеместа у гостионици (Лк 2, 1-7).

И беху пастири у ономе крају боравећи у пољу и чувајући стражу ноћу код стада свога. И гле, анђео Господњи стаде међу њих, и слава Господња обасја их; и испунише се страхом великим. И рече им анђео: „Не бојте се; јер вам, ево, јављам радост велику која ће бити свему народу. Јер вам се данас роди Спас, који је Христос господ, у граду Давидову. И ово вам је знак: наћи ћете дете повијено где лежи у јаслама.“ И уједанпут са анђелом се појави мноштво војске небеске, који хваљаху Бога говорећи: „Слава на висини Богу, и на земљи мир, међу људима добра воља.“

А кад анђели отидоше од њих на небо, људи пастири рекоше један другоме: „Хајдемо, дакле, до Витлејема, да видимо то што се догодило, што нам објави Господ.“ И похитавши, дођоше и нађоше Марију и Јосифа и дете где лежи у јаслама. А кад видеше, објавише све што им је казано за то дете. И сви који чуше дивеше се томе што им показаше пастири. А Марија чуваше све речи ове и слагаше их у срцу своме. И вратише се пастири славећи и хвалећи Бога за све што чуше и видеше као што им би казано (Лк 2, 8-20).

Детињ иконе Рождества Христовог,
Стаматис Склирис

БОГОДЕТЕ

ећам се зимског дана, можда је био крај децембра или почетак јануара, у сваком случају још увек је трајао Божићни пост, сестра је била други, а ја пети разред. Отац је ушао у кућу насмејан и ведар, отресајући пахуље са рамена и главе. После готово десетак дана у којима су се смењивали хладна киша и влажна, непријатна суснежица, која се топила при додиру са тлом, синоћ је почео да пада крупан и сув снег и убрзо се све око нас забелегло. И ево, на нашу велику радост, читаве ноћи није престајало да веје, тако да смо се понадали да ће ове године наш град дочекати Божић у свечаном, белом руху, баш онако како и доликује.

Отац је, као што рекох, ушао видно расположен, носећи у рукама торбу у којој су се, како се убрзо испоставило, налазиле две велике књиге.

„Дођите да видите шта сам вам донео!“, позвао је још са врата.

Када се распаковао, видели смо да је реч о *Илустрованом атласу васионе* и о књизи фотографија направљених, како нам је тата објаснио, помоћу најсавршенијих телескопа једноставно насловљеној *Универзум*.

„Видите!“, узвикнуо је отац. „То су звезде, сазвежђа, планете, маглине, супернове, квазари, Млечни пут, Магеланови облаци, па...“

Док је он изговарао те необичне називе, ми смо листали књиге разрогачених очију, јер су призори које смо угледали били готово нестварни. Из тамне позадине блистале су групације звезда и планета, права експлозија боја, богатија од свих сликарских палета које сам познавао, а испод, у дну сваке странице, били су исписани њихови називи на енглеском и латинском језику.

„Шта је то?“, упитала је сестра у неверици.

„Како шта? Небо.“ Одговорио сам чудећи се њеном питању.

„Али, зар небо није плаво?“, наставила је да се ишчуђава.

„Ма, не! Оно нам дању изгледа плаво због сунчеве светлости, а ноћу изгледа црно и посуто светлим тачкицама зато што су звезде исувише далеко да би их могли лепо видети. За то нам треба телескоп.“

„А Месец?“

„Месец је близу, зато га тако јасно видимо“, објашњавао сам као прави старији брат.

„Мени је небо лепо и кад је плаво, а лепо ми је и ноћу, када гледам звезде. А и ове књиге су лепе.“

„Погледајте!“, изненада је узвикнуо отац. „Као да се неко свемогуће Божанско дете играло облицима и бојама!“

Осећао сам да очева радост испуњава собу и улази у моје срце.

„Он је знао да ће једнога дана постати људско дете! Зар не?“, упитао сам.

„Ко, сине?“, тата се на трен збунио.

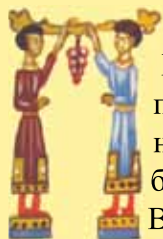
„Па, Он – Бог!“, одговорио сам.

„Знао је, наравно! Он је вечни Богомладенац! Богодете!“, повикао је отац и почео да нас грли и љуби.

„Зато се и јесте тако лепо играо“, додала је сестра задовољно и запљескала ручицама.

ГДЕ СТАНУЈЕ БОГ?

питање које су свети апостоли Јован и Андреј поставили Исусу и ми данас постављамо Богу: „Учитељу, где живиш? Где можемо да те нађемо?“ Сам Бог је одговорио на то питање у тајни Оваплоћења. Он је постао човек у Христу. „И Логос постаде тело и настани се међу нама, и видесмо славу његову, славу као Јединороднога од Оца, пун благодати и истине“ (Јн 1, 14). Када се Пресвета Дева Марија савила над јаслама у Витлејему, тамо беше Бог! Током 33 година људске историје било је могуће показати на Исуса и рећи: „Ено Бога!“ А потом? Где га налазимо сада? „Учитељу, где сада живиш?“

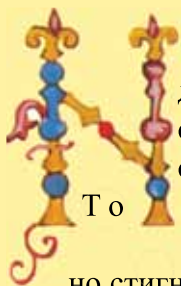
Показујући освећени хлеб и вино у светој тајни причешћа, Он нам каже: „Дођите и видите. Ово је моје тело... Ово је моја крв... Онај ко једе моје тело и пије моју крв, живи у мени и ја у њему.“

„Дођите и видите“, каже Он, док нас зове да потражимо у себи. Ту је одабрао да станује. „Да се Христос вером усели у срца ваша“, каже свети Павле (Ефесцима 3:17). Употребљена је реч „уселити“, а не „посетити“. Он жели да се ту усели, да ту живи непрекидно. Он, који није имао где да положи главу, тражи да начини свој дом у нама. Зато је Он одлучио да нам дође тако једноставно, а ипак тако тајанствено у облику хлеба и вина.

Опремљени смо да у себи носимо Бога. Ми смо храм Божији. Он чека да се настани у нама и неће мировати док не освоји наша срца и не претвори их у свој престо.

КРЕТАЊЕ КА САВРШЕНОСТИ

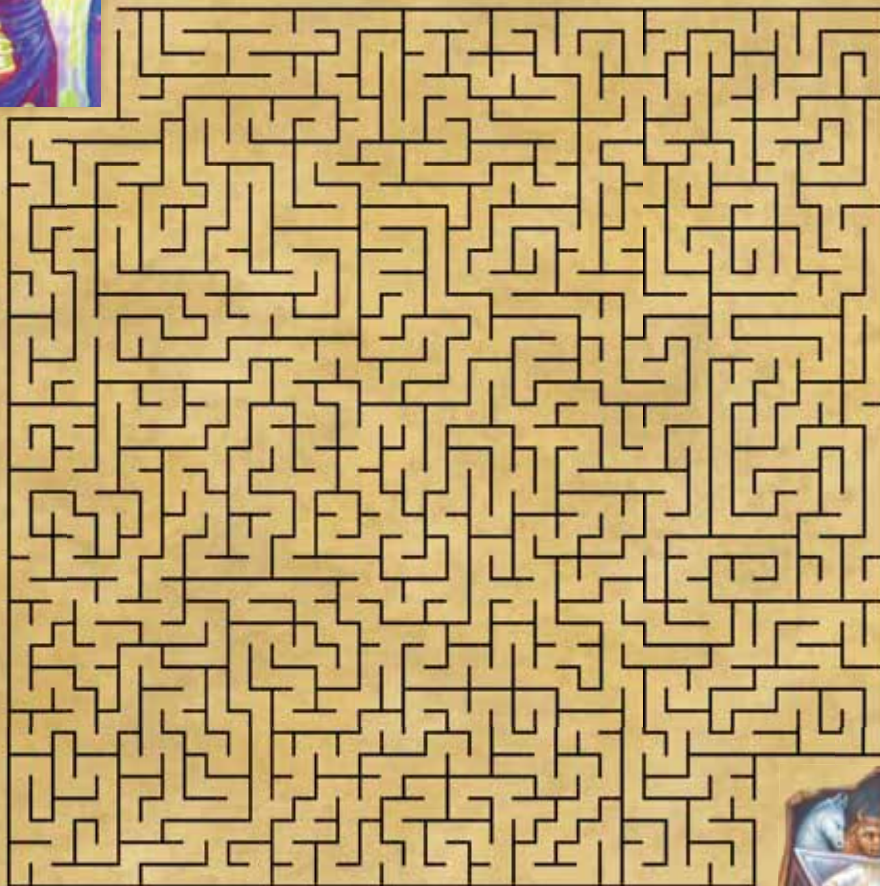
ама је немогуће да будемо савршени као Бог, али зато увек можемо да се трудимо да стремимо ка том савршенству, уз Божију помоћ. Православље нас учи да спасење није непроменљиво стање, већ непрекидно кретање ка савршенству, постајање налик Богу, што никад у потпуности не можемо достићи. То је кретање од греха ка Христу, од ропства до слободе, од таме ка светлости, од лажи ка истини, од очаја до наде, од смрти до живота. А када коначно стигнемо до истине, то је кретање од те истине ка некој вишој истини, од мудрости ка вишој мудрости, од радости до још веће радости, од разумевања до дубљег разумевања, од љубави до свеобухватне љубави. И тај процес вечно траје. Никада нећемо стићи до тачке када можемо рећи: „Сад сам успео. Довољно је само да седим и будем савршен.“

Монах Сисоје, који је провео 80 година у пустињи, умро је у стотој години живота. Проживео је век у молитви и покајању. Сузе покајања дубоко су избраздале његово озарено лице. А ипак, и у стотој години, он је молио Бога за још времена за покајање. Његови ученици беху запањени. „Зар ти тражиш време за покајање, ти који су учитељ покајања.“ Свети старац одговори: „Ја тек почињем да учим.“ После 80 година неупоредивог духовног раста, он још није био достигао савршенство. Још је био узбуђен растом, схватајући своје неограничене могућности у Христу.

*Путуј до Витлејема заједно са три мудраца
да се поклониш новорођеном Христу.*

ИЗРЕКЕ СВЕТИХ ОТАЦА

„Урадите оно што можете, а онда молите Бога да вам да снаге да урадите оно што не можете.“ (Блажени Августин)

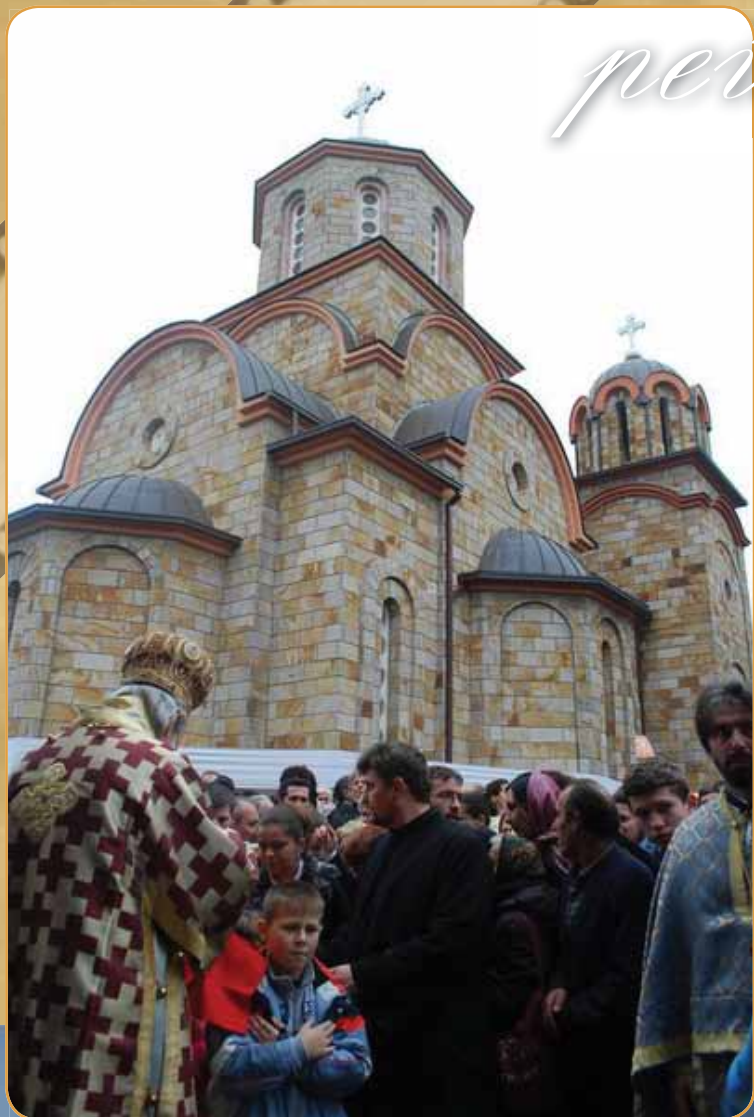
„Важан део образовања детета је причање прича, јер добре приче подстичу машту и јачају везе између родитеља и детета. Најбоље су приче из библије, а дете треба често да их понавља, да би их што боље разумело.“ (Свети Јован Златоусти)

“Кроз Духа Светог остварује се наш повратак на Небо, уздижемо се до Небеског царства, и опет постајемо деца Божија. Кроз Њега можемо Бога да зовемо Оцем, можемо да учествујемо у милости Христовој, да се назовемо децом светлости и делимо вечну славу...” (Свети Василије Велики)

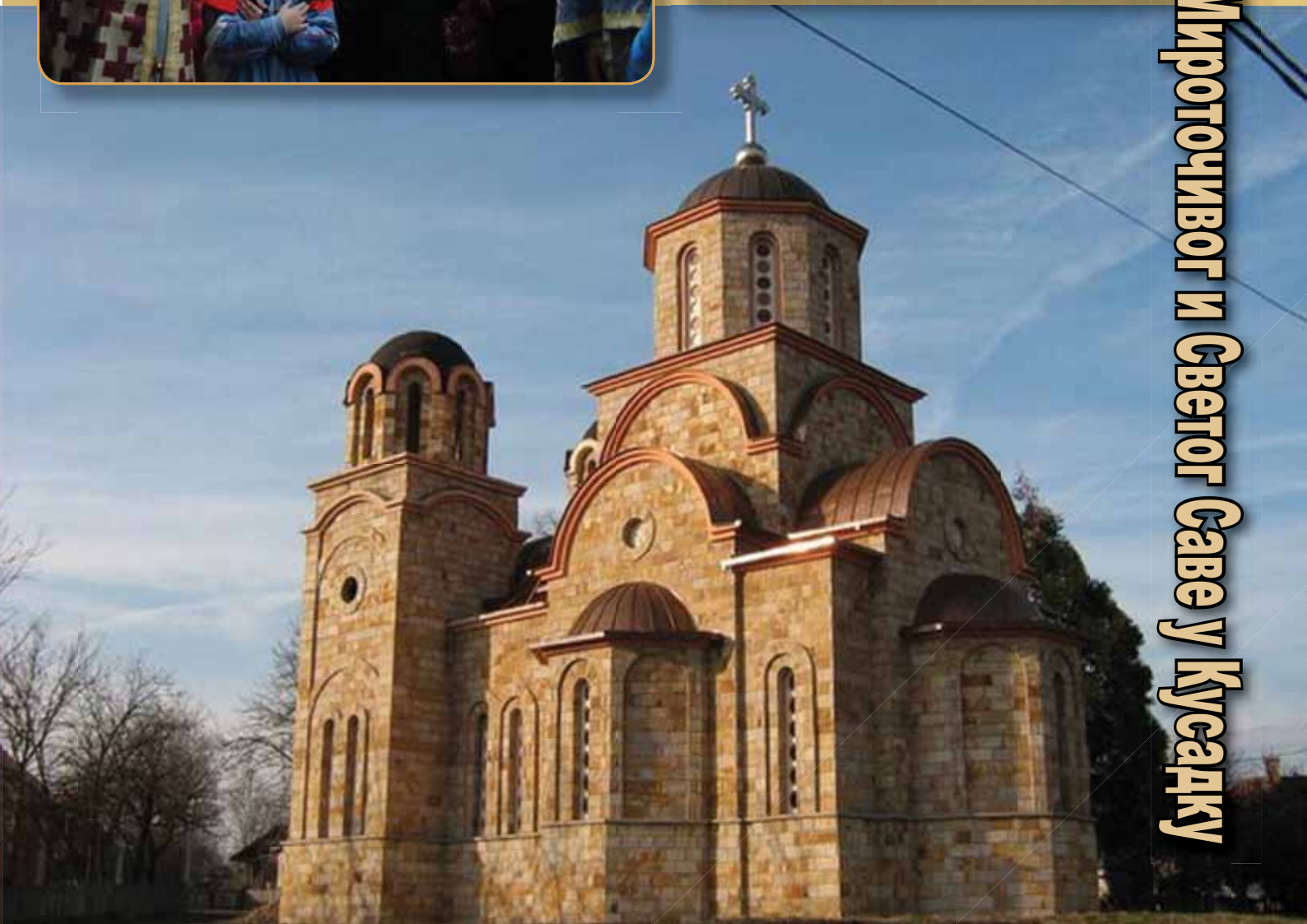
„Уста су ти дата да лечиш, а не да рањаваш.“ (Свети Јован Златоусти)

„Пошто се љутиш на друге када лоше говоре о теби, љути се и на себе када лоше говориш о другима.“ (Блажени Августин)

фото
репортажа

Освећен храм Светог Симеона Мироточивог и Светог Саве у Кусацку

СВЕТЛОСТИ ТИХА

омаж царској византијској уметности

Ауторке изложбе:
Марија Гаровић и Наташа Лалић
галерија "ФОАЈЕ"
30. новембар - 10. децембар 2010. године

ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРУ
МЛАДЕНОВАЦ

Неки од радова изложених на
изложби "СВЕТЛОСТИ ТИХА" у
Младеновачком Центру за културу

